

Himâye-i Etfâl Cemiyetinden günümüze

TÜRKİYE'DE Çocuk Koruma Uygulamaları

20-30 Nisan tarihleri arasında mektup ve telgraflara Çocuk Şefkat Pulu yaptırılması yürürlüğe girdi.

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlandı.

Çocuk Bayramı Haftası ilan edildi.

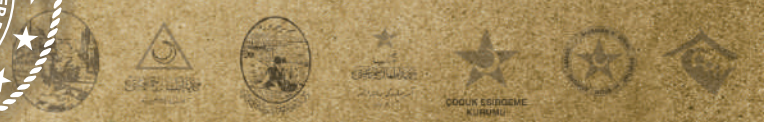
1929

11 Nisan 1932

3 Haziran 2011

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
BAKANLIĞI

Himâye-i Etfâl Cemiyetinden
günümüze

TÜRKİYE'DE
Çocuk Koruma Uygulamaları

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
BAKANLIĞI

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
BAKANLIĞI**

Genel Yayın Yönetmeni

Dr. Musa ŞAHİN
Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü

Editör

Prof. Dr. Emrah AKBAŞ

Yayın Hazırlama Grubu

Mustafa BİLİR
Dr. Kibar Seyhun SARI
İbrahim Kürşat ERGÜT
Çiğdem ÜNLÜ ÇEBER
Bayram İNCE
Mehmet Nuri UYANIK

Katkıda Bulunanlar

Zeliha SAĞLAM
Şeref KAZANCI
Sebiha BAŞARAN
Emre ENGİNERTAN
Mustafa SÜSLÜ
Celal SULU
Dr. Fikret YAMAN
Sevil Lale KURT
Murat ERTİK
Ramazan KARAKÜTÜK
Aslı ÇİLİNGİR
Nazlı YILDIZ

Baskı

Artı 6 Medya Reklam Matbaa Ltd. Şti.
Özveren Sokak No:13/A Kızılay / ANKARA
Tel: 0312 229 37 41

Her hakkı saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü kopya edilemez, kaynak göstermeden alıntı yapılamaz. Yayıncının ve yazarların yazılı izni olmadan elektronik, dijital, mekanik fotokopi ve benzeri yollarla kopya edilemez.

Himâye-i Etfâl Cemiyetinden
günümüze

TÜRKİYE'DE

Çocuk Koruma Uygulamaları

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
BAKANLIĞI

İçindekiler

017 GEÇ DÖNEM OSMANLI İMPARATORLUĞU'NDA ÇOCUK KORUMA

Osmanlı Devleti'nde toplum temelli dayanışma ve yardımlaşma ağları ile özellikle vakıflar yoluyla hayata geçirilen hayırseverlik olgusuna dayalı sosyal desteklere ilave olarak, özellikle Tanzimat Fermanının ilanıyla beraber, doğrudan devlet eliyle yürütülen çalışmalara uzanan bir süreç söz konusudur.

037 HİMÂYE-İ ETFÂL CEMİYETİNDEN ÇOCUK ESİRGEME KURUMUNA

Erken Cumhuriyet Döneminde çocukların korunmasına yönelik kurumsal hizmetlerin en önemlisi, Osmanlı Devleti'nin son döneminde kurulan Himâye-i Etfâl Cemiyeti olmuştur.

071 ÇOCUK ESİRGEME KURUMUNDAN 2000'Lİ YILLARA

Ülkemizde yaşanan dildeki sadeleşme akımının da etkisiyle 1934 yılının son aylarında Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti, Çocuk Esirgeme Kurumu adını almıştır.

123 2000'Lİ YILLAR: ÖNLEYİCİ, KAPSAYICI VE BÜTÜNCÜL HİZMET ANLAYIŞI

Dünya genelinde 2000'li ve 2010'lu yıllarda meydana gelen gelişmeler çocuk hizmetleri alanındaki bakış açılarını da önemli ölçüde etkilemiştir. Ülkemiz açısından ele aldığımızda bu dönem içerisinde hem yasal hem de idari bakımdan çeşitli değişiklikler meydana gelmiştir.

131 KORUYUCU AİLE HİZMETİ: ÇOCUKLARIN SICAK YUVASI KORUYUCU AİLELİK

Türkiye'de çocuk koruma sisteminde son yirmi yıl içerisinde oldukça köklü değişiklikler meydana gelmiştir.

142 SOSYAL VE EKONOMİK DESTEK (SED) HİZMETİ

SED hizmeti, çocukların aile yanında sağlıklı gelişimlerini sürdürebilmeleri için ailelerin sosyal ve ekonomik yönden desteklendiği bir hizmet modelidir.

149 ÇOCUK KORUMA İLK MÜDAHALE VE DEĞERLENDİRME BİRİMLERİ (ÇOKİM)

Korunma ihtiyacı olan ve Bakanlık tarafından gözetim altına alınan çocuklar hakkında yapılan ilk değerlendirme hizmetleri ile uygun hizmet modeli belirleninceye veya çocukların yasal temsilcilerine teslim edilmelerine kadar geçen sürede barınma ve temel gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik hizmet veren Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimleri.

152 ANKA ÇOCUK DESTEK PROGRAMI

Hassas koşullardaki çocuklara psikososyal destek hizmeti vermek üzere Anka Çocuk Destek Programı geliştirilmiştir.

159 ÇOCUKLARA YÖNELİK EĞİTİM FAALİYETLERİ

Korunma ve bakım altında bulunan çocuklar; zorunlu eğitim, örgün eğitim ya da yaygın eğitim kurumlarında eğitimlerine devam etmektedir.

201 SON SÖZ

Tarihimizde sosyal hizmetlerin ve özelde çocuk koruma alanının düzenlenmesinde güçlü bir devlet ve sivil toplum ilişkisinin varlığı açıkça görülmektedir. Çocuğun sağlıklı bir biçimde büyümesi ve toplumun faydalı bir üyesi olması, hem ailenin hem toplumun hem de devletin temel vazifeleri arasında yer aldığı Türk toplum yapısının bir tezahürüdür.

“İnsanı yaşat ki devlet yaşasın” düsturu üzerinde yükselen kadim medeniyetimizde; çocuk, kadın, engelli ve yaşlı gibi hassas gruplara büyük ihtimam gösterilmiştir. Kimsesizlerin kimsesi olan devletimiz, bu kırılgan grupların korunup gözetilmesini ve ihtiyaçlarının karşılanmasını temel önceliklerinden biri olarak görmüştür. Darülacezeden Himâye-i Etfâl Cemiyetine kadar birçok müessese vasıtasıyla ihtiyaç sahiplerinin hayatlarını huzur ve emniyet içerisinde sürdürmelerini sağlamıştır.

Hükümet olarak, devraldığımız bu köklü mirası 2002’den itibaren ihdas ettiğimiz yeni kurumlar ve hayata geçirdiğimiz hukuki düzenlemeler aracılığıyla daha güçlendirmeye çalıştık. Dünyanın en kapsamlı sosyal güvenlik sistemini kurarak, bu alanda önemli bir eksikliği giderdik. Anayasamızın 10. Maddesi ile “Çocuklar, yaşlılar, engelliler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz.” hükmünü getirerek, hassas toplum kesimlerine yönelik pozitif ayrımcılık uygulanmasını temin ettik.

Çocuklarımızın tümünü sosyal güvence kapsamına alarak eğitim ve sağlık gibi hizmetlerden ücretsiz yararlandırılmalarını sağladık. Ayrıca sosyal ve ekonomik açıdan desteklenmelerine yönelik farklı sosyal hizmet ve yardım programlarını hayata geçirdik. Çocuk Koruma Kanunu, Çocuk Mahkemeleri Kanunu, Ceza Kanunu ve Ceza Muhakemesi Kanunu gibi çeşitli kanunlarda çocuklara özel önemli düzenlemeler gerçekleştirdik.

Çocuk koruma politikalarımızda ise çocukların “aile içerisinde” himaye edilmeleri ve yetiştirilmelerini ilke edindik. Son tercih olarak aile yapısına en yakın kuruluş modelleri içerisinde bakımlarının sağlanabilmesi için çok sayıda çocuğa hizmet veren koğuş tipi kuruluşlar yerine çocuk evleri ve çocuk evleri siteleri gibi ev tipi sosyal hizmet birimleri oluşturduk.

“Her çocuk özeldir” anlayışıyla yürüttüğümüz bu çalışmalarla evlatlarımıza sahip çıkmanın yanı sıra ülkemizin dünyada örnek alınan, örnek gösterilen bir ülke konumuna geldiğini memnuniyetle görüyoruz. Sosyal devlet anlayışının giderek zemin kaybettiği, yardımlaşma, dayanışma, diğerkâmlık gibi değerlerin geriye gittiği bir dönemde Türkiye; insanı, vicdanı, şefkati, merhameti yücelten devlet tasavvuruyla öne çıkmaktadır.

Ülkemizin özgün çocuk hizmetleri tarihine ışık tutan bu eserin, geleneği geleceğe taşıyan yönüyle adeta bir başucu kitabı olacağına inanıyorum. Kitabın bugüne kadar çocuklarımıza yönelik kaydettiğimiz her türlü gelişmenin ileriye taşınmasında önemli katkıları olacağını düşünüyorum.

Tarihe kayıt düşen bu değerli arşiv çalışmasının hayırlara vesile olmasını diliyorum, yayıma hazırlanmasında emeği geçen herkesi tebrik ediyorum.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Türkiye Cumhurbaşkanı

Hızla gelişen ve değişen dünyada çocukların eşit haklara sahip olarak sağlıklı ve güvenli bir ortamda büyümelerini sağlamak, çocuk politikalarımızın temelini oluşturmaktadır.

Nesiller boyu kıymetli bir emanet olarak gördüğümüz çocuklarımızın fiziksel, sosyal ve psikolojik gelişimlerinin desteklendiği, kendilerini ifade etmelerine imkan sunulduğu ve sözlerine saygıyla kulak verildiği bir toplum ikliminin korunması, geleceğimize yönelik ana prensibimizdir.

Geçmişten günümüze çocuk hizmetlerinde yaşanan dönüşümün kronolojik bir sıra ile yer aldığı bu çalışma, bu bakış açısıyla hep daha iyiyi hedefleme ve ona ulaşmaya çalışmanın öyküsüdür.

Bir vakıf medeniyeti olan köklü tarihimizde çocuklara yönelik yürütülen sosyal hizmet yolculuğuna bakıldığında, Selçuklu döneminde başlayan loncaların ve ahilik faaliyetlerinin Osmanlı Devletinin ilk dönemlerinden itibaren vakfiye, medrese, mekteb ve muallimhanelere dönüştüğü görülmektedir. Erken Cumhuriyet Döneminde ise çocukların korunmasına yönelik kurumsal hizmetlerin en önemlisi, Osmanlı Devleti'nin son döneminde kurulan ve kamu yararına dernek statüsünde olan Himâye-i Etfâl Cemiyeti eliyle gerçekleşmiştir.

Kökleri çok eskiye dayanmakla birlikte, resmi olarak 1921'de kurulan Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyetinin çatısı altında toplanan çocuklara yönelik sosyal hizmet uygulamaları, günümüzde Bakanlığımız bünyesinde sürdürülmektedir.

Günümüzde çocuk hizmetlerinin verimli ve nitelikli bir hale gelmesi için yapılan tüm çalışmaların arkasında bu büyük birikim yer almaktadır. Medeniyetimizin çocukların biricik olduğuna ve toplumsal yaşamın merkezinde yer aldığına ilişkin yaklaşımıyla yürütülen hizmetler bugün, bilimsel veriler ışığında, aile birliğini koruyan bir stratejiyle geliştirilmektedir.

Çocuklarımız ile ailelerinin bilinçlendirilmesi ve desteklenmesi amacıyla yürüttüğümüz koruyucu ve önleyici hizmetlerimizi, çocuklara yönelik eğitim, sağlık, danışmanlık gibi alanlardaki destekleyici çalışmalarımızla güçlendiriyoruz. Bununla birlikte, Bakanlığımıza bağlı kuruluşlarımızdan hizmet almakta olan her çocuğumuzun sağlıklı bir aile ortamı sıcaklığında yetişmesini önceliklerimiz arasında bulunduruyoruz.

Geleceğimiz olan çocuklarımıza daha iyi imkânlar sunabilmek için hizmetlerimizin niceliği kadar niteliğini de geliştirmeye devam ediyoruz.

Yüzlerce yıllık köklü bir geleneğin temsilcileri olarak, çocuklarımızın refahını korumak ve hayata güçlü bir şekilde devam edebilmelerini sağlamak üzere var gücümüzle çalışmalarımızı sürdüreceğiz.

Derya YANIK
T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı

Çocuk koruma alanındaki gelişmelerin çoğu yirminci yüzyılda yaşanmıştır. Deyim yerindeyse, insanlık çocukluğunu bu yüzyılda keşfetmiş ve yirminci yüzyıl bir çocukluk yüzyılı olmuştur. Özellikle Sanayi Devriminin ardından Batı'da çocuk hayatında ortaya çıkan istismar ve sömürü, daha sonra ise iki büyük dünya savaşının yol açtığı yıkımlar Batı'da yeni bir bilincin oluşmasına vesile olmuş ve çocuğun korunması gereken bir varlık olduğu bilinci yaygınlaşmıştır. Söz konusu bu bilincin bir tezahürü olarak yirminci yüzyılda ulusal ve uluslararası düzeyde pek çok yasal düzenleme ile çocuk koruma alanı gelişmeye ve kurumsallaşmaya devam etmiştir.

Ülkemiz de Batı'daki bu gelişmelerin uzağında kalmamış ve çocuk koruma politikalarını ve uygulamalarını çağdaş dünyaya koşut bir biçimde sürekli olarak geliştirmiştir. Gerçekte, ülkemizde çocuk koruma alanının genel olarak sosyal politikaların içindeki yeri hep çok önemli olagelmıştır.

Ülkemizin çocuk koruma alanında dünyaya örneklik eden tecrübesinin ardında kadim dönemden bugüne çocuk koruma alanına gösterilen ihtimam ve hassasiyet kültürünün yattığı ileri sürülebilir. Çocuğu Allah'ın emaneti olarak gören ve onu toplumsal hayatın aslı bir parçası olarak konumlandıran kadim bilgeliğe dayanan söz konusu bu tecrübe ülkemizin günümüzde çocuk koruma alanında gelişmiş uygulamaları ortaya koyma becerisinin ve iradesinin temelini oluşturmaktadır.

Kadim kökler ve çağdaş yöntemler arasında bir köprü işlevi gören Himâye-i Etfâl Cemiyeti bu bakımdan hayati bir rol oynamıştır. Kadim dayanışma geleneğimizi, ötekine karşı sorumluluk ahlakı ile bütünleştiren ve çağdaş çocuk koruma bilgi, beceri ve tekniklerini sürekli olarak takip eden ve uygulayan cemiyet, çocuk koruma tarihimizde müstesna bir yer edinmiştir. 2000'li yıllarda genişleyen ve kurumsallaşan sosyal politikamız için öncül niteliğinde olan ve güçlü bir sivil toplum geleneğini temsil eden Himâye-i Etfâl Cemiyetini bu çalışmanın merkezine yerleştirdik. Geç Dönem Osmanlı'dan günümüze çocuk koruma politika ve uygulamalarımızda devamlılığı temsil eden ve güçlü bir birikimi ortaya koyan cemiyetin faaliyetlerine dair kapsamlı bir arşiv taraması yaptık. Neticede sadece cemiyete dair değil, yaklaşık 200 yıllık çocuk koruma tarihimize dair görsellerle bezeli bir çalışmayı ortaya çıkardık.

Yoğun bir emeğin ardından ortaya çıkan bu eser Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının değerli uzmanları olmasa eksik kalırdı. Mesleki uygulama ile entelektüel birikimi son derece ustalıkla bir biçimde birleştiren ve akademik bakış açısını politika yapım süreçlerinin merkezine yerleştirmeyi başaran değerli uzman ekibi çalışmanın hiçbir aşamasında gönülden ve fedakârca katkılarını esirgemedi.

Kurumların mâzisini hatırlaması âtîyi inşa etmeleri için önemlidir. Geleneği olmayan ve köksüzleşen kurumların bugüne ve geleceğe dair söyleyecekleri sözleri eksilir. Yolları yürümek kökleri bilmekle mümkündür. Aile ve Sosyal Hizmet Bakanlığı bu bakımdan derin kökleri olan ve derin köklerini yürüdüğü yollara rehber kılan bir irade ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın ülkemizin çocuk koruma uygulamaları için ilham vesilesi olmasını ve çocuk koruma alanındaki tüm aktörlerin bu çalışmada ortaya koyduğumuz mütevazı çağrıya katılmalarını diliyoruz.

Ocak, 2022
Ankara

Prof. Dr. Emrah AKBAŞ
Editör

HİMÂYE-İ ETFÂL'DEN GÜNÜMÜZE

100 YILIN ÖYKÜSÜ

Dr. Fuat UMay
Türkiye Himâye-i Etfâl
Cemiyetinin tanıtım
faaliyetleri için Meclis
oluruya Amerika Birleşik
Devletlerine Gitti.

Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti Kuruldu

Aynı tarihte, 68 maddelik
"Ankara Himâye-i Etfâl
Cemiyeti Nizamname-i Esasisi"
yayımlandı.

Fuat Umay buradaki
müşahedelerini
"Amerika'daki Türkler
ve Gördüklerim" adlı
kitabında detaylıca
anlatmıştır.

**Çocuk Bayramı Haftası
ilan edildi.**

30 Haziran
1921

8 Nisan-30 Haziran
1923

1929

- Darüleytam (1914)
- Darülhıyâr-ı Âlî (1903)
- İlk Çocuk Hastanesi Hamidiye Etfal (1899)
- Darülaceze (1895)
- Hilal-i Ahmer Cemiyeti (1877)
- Maarif-i Umumiye Nizamnamesi (1869)
- Belediye Nizamnamesi (1868)
- Darüşşafaka Cemiyeti (1863)
- Islahhaneler (1863)
- Teseülün Menine Dair Nizamname (1860)
- Eytam Nizamnamesi (1851)
- Sıbyan Okulları ile İlgili Hatt-ı Hümayun (1845)
- Evkaf-ı Humâyun Nezareti (1826)
- Talim-i Sıbyan Fermanı (1824)
- İmâret-, Dârü'z Ziyâfet (17. Yüzyıl)
- Sıbyan Mektepleri (15. Yüzyıl)
- Darü't Talim (15. Yüzyıl)

12 Kasım
1921

1922

23 Nisan
1923

30 Haziran
1924

30 Haziran
1925

Ekim
1926

23 Nisan
1927

1927

23 Nisan
1929

Kazım Karabekir Paşa'nın destekleri ile Sankams Himâye-i Etfâl Cemiyeti Kuruldu.

Kazım Karabekir Paşa ana mektebi, sanayi gürbüzler mektebi ve askeri ilk mektep şeklinde yetimlere eğitim veren okullar kurmuştur. Bu sebeple Kazım Karabekir Paşa'ya "Yetimlerin Babası" denir.

Yeni doğan bebek ve çocuklar ile annelerine sağlık hizmeti ulaştırmak için açıldı.

Himâye-i Etfâl Sefkat Pulunu çıkardı.

İlk Çocuk Balosu düzenlendi.

Sanayi-i Nefise matbaasında ilk defa bastırıldı. 1928 yılında ise Londra'da Türkiye Himâye-i Etfâl Yardım Pulunu basılmıştır.

Süt Damlası Evleri açıldı.

Himâye-i Etfâl Doğum evleri açıldı.

Talebe Sofraları ve Çocuk Esigeme Kurumu Aşevleri, Çocuk ve Anne Mutfağı**

*Anne sütünden mahrum çocuklar veya anne sütü yetmeyen çocuklar için iyi süt temin etmek için kurulmuştur.

** Aşevleri, iyi beslenemeyen çocuklar için kuruldu. Talebe sofraları ise yoksul öğrencilere öğle yemeği temin etmek için kuruldu.

Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti'ne bağlı olarak Anneler Birliği kuruldu.

Keçiören'de yatılı Ana Kucağı açıldı.

Himâye-i Etfâl ilk defa devlet bütçesinden pay aldı.

Anneler Birliği, gebelik döneminde, doğumda ve doğum sonrasında annelerin birbirine sağlık ve sosyal yardımlarını sağlamak için kuruldu.

Ana Kucağı'na anasız babasız çocuklar, özellikle köylerde ana, babası ve kimsesi olmayan çocuklar barınmaya başladı. Aynı anda 150 çocuğa hizmet verecek şekildeydi.

Ana Kucağı önce Ankara'da daha sonra ise Diyarbakır ve İzmir'de açıldı.

Kasım 1926'da Gürbüz Çocuk Yarışması ilk kez düzenlendi.

5 Mart 1927 Ankara Anafartalar Caddesindeki Çocuk Sarayı Apartmanı açıldı.

23 Nisan, Himâye-i Etfâl Cemiyeti tarafından Çocuk Bayramı olarak kabul edildi.

23 Nisan, Himâye-i Etfâl Cemiyeti tarafından Çocuk Bayramı olarak kabul edildi.

Havuz ve Sıhhi Banyolardan çocuklar ücretsiz olarak yararlanıyordu.

Çocuk Bahçeleri çocuklar için açık hava okulu olarak tasarlanmıştır.

Himâye-i Etfâl Havuz ve Sıhhi Banyoları açıldı.

Çocuk Bahçeleri ve Çocuk Kütüphaneleri açıldı.

Çocuk Tatil Kampları düzenlenmeye başlandı.

Çocuk Bahçeleri çocuklar için açık hava okulu olarak tasarlanmıştır.

Cemiyetin "Çocuklar Otomobile Dikkat Afisi", Alt kısmında Gürbüz Türk Çocukluğu dergisine abone olunması isteniyor.

Gürbüz Türk Çocukluğu Dergisi eski harflerle 24 sayı olarak yayımlandı. 1928'den itibaren yeni harflerle yayın hayatına devam etti. 1936 yılından itibaren dergi Çocuk adını aldı.

20-30 Nisan tarihleri arasında mektup ve telgraflara Çocuk Şefkat Pulu yaptırılması yürürlüğe girdi.

Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlandı.

11 Nisan
1932

3 Haziran
2011

1929

Çocuk Bakıcı Mektebi açıldı.

1930 Gurbüz Bakımevleri/Kreşler açıldı.

1945 yılına kadar ilk yıllık bir okul ken, bu tarihten sonra üç yıllık eğitim verilmiştir. 1964 yılından itibaren okul Özel Hemsire Koleji adını alarak İse seviyesinde eğitim vermeye başlamıştır. 12 Eylül 1980 askeri darbesinden sonra kapatılmıştır.

Gurbüz Bakımevleri ilk olarak İstanbul ve Bursa'da ardından da Ankara'da açıldı.

1 Nisan
1930

Himaye-i Etfâl Cemiyeti'ne otomatik makinaların ithalatı izni verildi.

1930

İlk Kez koruyucu aile çalışması yapıldı.

2 Ocak
1932

Lüks telgraflara 15 kuruşluk Himaye-i Etfâl Pulu yaptırılması için kararname çıktı.

5 Aralık
1934

Türkiye Himaye-i Etfâl Cemiyeti'nin adı Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu olarak değiştirildi.

26 Kasım 1937 Çocuk Esirgeme Kurumu kamu yararına çalışan dernek olarak kabul edildi.

1938

1 Mart
1944

Türk Kadını Dergisi yayın hayatına başladı.

1957 Dünya Çocuk Günü sebebiyle özel pullar çıkarıldı.

1965 Gönüllü Abiilik projesi başlatıldı.

1974

Kısa Pantolon Karikatür Yarışması ilk defa düzenlendi.

İstanbul İl teşkilatınca ilk defa, ilkokullar arası karikatür yarışması düzenlendi. 1975 yılında ulusal çapta, 1977 yılında İse uluslararası olarak düzenlendi.

5 Mayıs
1981

Çocuk Esirgeme Kurumu kapatıldı.

Kurum kapatılarak yönetim Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na devredilmiştir.

24 Mayıs
1983

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kuruldu.

Kurum, 2828 sayılı kanun ile katma bütçeli ve tüzel kişilikli bir statüye kavuştu.

30 Haziran
1991

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü Başkanlığa bağlandı.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
BAKANLIĞI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
BAKANLIĞI

2021

2011 Aile ve Sosyal
Politikalar Bakanlığı

1983 Başbakanlık Sosyal
Hizmetler ve Çocuk
Esirgeme Kurumu

1935 Çocuk Esirgeme
Kurumu

1921 Türkiye Himâye-i
Etfâl Cemiyeti

1921 Türkiye Himâye-i
Etfâl Cemiyeti

1917 İstanbul Himâye-i
Etfâl cemiyeti

1908 Himâye-i Etfâl
Cemiyeti

▲ Günümüze Kadar
Kullanılan Logolar

GEÇ DÖNEM OSMANLI
İMPARATORLUĞU'NDA
ÇOCUK KORUMA

Osmanlı Devleti'nde toplum temelli dayanışma ve yardımlaşma ağları ile özellikle vakıflar yoluyla hayata geçirilen hayırseverlik olgusuna dayalı sosyal desteklere ilave olarak, özellikle Tanzimat Fermanının ilanı ile beraber, doğrudan devlet eliyle yürütülen çalışmalara uzanan bir süreç söz konusudur.

Bu bağlamda, öncelikle geniş aileler, akrabalık bağları ve komşuluk ilişkileri ile dini ve manevi inançlardan ve geleneklerden beslenen destekler çerçevesinde, toplumun belirli kesimlerine yönelik geniş bir sosyal koruma hizmetinin varlığından söz edilebilir (akt. Şişman, 2017; Altan, 2008).

Kurumsal anlamda ise erken dönemlerde, Selçuklu döneminde yerleşiklik kazanmış olan uygulamalar korunmuş ve geliştirilmiştir. Osmanlı Devleti'nin, Tanzimat dönemine kadar sosyal alanlardaki risklere karşı vakıf kurumlarının özerk olarak çalışmasını desteklediği ve vakıfları sosyal refah sisteminin bir parçası olarak gördüğü anlaşılmaktadır (Taşkesen, 2017). Vakıfların Osmanlı şehirlerinin kuruluş ve gelişmesine katkılarının yanında, sosyal hayatın hemen hemen tamamına nüfuz ettiğini, mahallelerde görülen uyumun, dayanışmanın ve yardımlaşmanın bu sistemin iyi işleminde etkileri olduğu öne sürülmektedir (Bayartan, 2008). Osmanlı Devleti son tahlilde bir vakıf medeniyetidir.

Tarihsel olarak Anadolu'da bulunan beyliklerin Osmanlı Devleti'ne katılımı ile birlikte, önceden tesis edilmiş vakıflar da Osmanlı idaresine girmiştir. Osmanlı Devleti, diğer beyliklerden kendisine geçen çok sayıda vakfın gerçekliğini tespitini ve tescillerini yaparak devamını sağlamıştır. Aynı zamanda denetleme işlemlerine ihtimam gösterilmiştir. Günümüz devlet anlayışı bakımından amme hizmetleri olarak addedilen birçok toplumsal görev, vakıflar tarafından yerine getirilmiştir. Vakıfların inşa ve tesis masraflarının sultanın veya vezirlerin özel hazinesinden ve kendi mallarından temin edilmiş olmasının yanı sıra, devlet eliyle kurulduğu ve büyük bir kısmının devlet gelirleriyle işleyen kurumlar olduğu bilinmektedir. Kuruluş döneminde vakıf sayılarındaki artış ile beraber vakıfların hizmet alanları ve çeşitliliği genişlemiş, sosyal hizmetler de vakıfların faaliyet alanında önemli bir yer tutmuştur (Karazeybek, 2020).

◀ *Selçuklu Minyatürü*

Çalışmalar; Osmanlı döneminde vakıf kültürünün bu denli gelişmesinin nedenlerinden birinin, vakıfların kurucularının devlet in ileri gelenlerinden oluşması ve sosyal hizmetlerin genellikle vakıflar aracılığı ile yerine getirilmesi olduğunu ortaya sermektedir. Vakıfların bütçesi, sağlık ve alt yapı harcamalarının yanı sıra sosyal hizmetler ve sosyal güvenlik gibi birçok sosyal politika alanında yapılan harcamaları da barındırmaktadır (Yılmaz, 2020). Araştırmalar Osmanlı Devleti'nin 1527/1528 yılı toplam bütçe gelirlerinin vakıflara ait olan kısmının %12 olduğunu göstermektedir (akt. Yılmaz, 2020; Zaim, 1989).

Osmanlı Devleti'nin arşiv belgelerinde, erken dönemden başlayarak, çocuklara yönelik destekleri içeren kayıtlara rastlamak mümkündür. Çalışmalar 14 üncü ve 16 ıncı yüzyıllar arasında yetimlerin eğitiminde kullanılmak üzere hazırlanan vakfiyeler olduğunu, yine medrese, mektep ve muallimhane vakıflarından bazılarının özel olarak yetimlerin, öksüzlerin ve yoksul insanların çocuklarının öğretimleri ile ilgilenmek üzere kurulduklarını ortaya koymaktadır. Örneğin, 1321 yılında Sivas'ta, görevleri arasında yetim çocukların koruyucu aileler yanında yetiştirilmesi yönünde hükümler içermekte olan bir vakıf kurulduğu bildirilmektedir (Çelik vd. 2018; Kılıç, 2005; Yazıcı, 2007).

Fatih Sultan Mehmet'in vakfiyesinde yetim çocukların alacakları akçe paylarını belirlediği; Kanuni Sultan Süleyman'ın, Süleymaniye Vakfiyesinde yetim çocukların kıyafet ve yemek ihtiyaçlarının giderilmesine atıfta bulunduğu belirtilmektedir (akt. Dikici, 2019). Fatih Sultan Mehmet tarafından Darü't-Talim adı verilen okul, öncelikle yetim çocuklar, onlardan boş yer kalırsa yoksul çocuklar için inşa ettirilmiştir (Yazıcı, 2007).

Sosyal, kültürel ve dini diğer müesseselerde olduğu gibi Osmanlı klasik döneminin eğitim kurumları arasında yer alan Sıbyan Mekteplerinin inşasında da hayırseverlerin rol aldığı belirtilmektedir. Bu mektepte öncelikli olarak öksüz ve yetim çocukların eğitim görmesinin istenildiği anlaşılmaktadır (Ergül, 2014).

On yedinci yüzyıldan itibaren de genel olarak sosyal hizmetlerin, özelde ise çocuklara yönelik vakıflar aracılığıyla sunulan desteklerin taşra dahil olmak üzere yaygın biçimde devam ettiği görülmektedir. Örneğin İmâret-i Darü'z-ziyafet veya İmâret-i Darü'l-it`am olarak da adlandırılan aşevlerinde yoksullar ve öğrenciler için yemek verilmekte, ayrıca yetimlere maaş sağlayan vakıflar bulunduğu anlaşılmaktadır (Memiş, 2016). Buna ek olarak yoksul ve yetim çocuklar için giyecek desteği sağlandığı da ifade edilmektedir (Yazıcı, 2007).

Ayasofya Batı Kanadı, ▲
Darü't Talim

Köylerde ve mahallelerde etkin bir mekanizma olan avâız vakıfları da afet ve hastalık durumlarında yardım, yoksulların, dul ve yetimlerin ihtiyaçları, kimsesizlerin evlendirilmesi ve sıbyan mektebi tamiri gibi hizmetler sunmuştur. Bu vakıflar avâız akçesi ve avâız sandığı olarak da adlandırılmıştır (Kıvrım, 2019). Çalışmalar 18 inci yüzyılda kurulmuş olan 1163 vakfın gelirlerinin %6.75'inin eğitim, %6.37'sinin sosyal hizmet alanlarına ayrıldığını ortaya koymaktadır (akt. Öztürk, 1993). Ayrıca, çocuk koruma konusuna tereke kayıtlarında da rastlanmaktadır. Terekeler ile çocukların anne babalarından kalan mirasları belirlenmektedir. Gelecekte maddi açıdan güçsüz olmamaları için kendilerine vasi tayin edilmekte, böylelikle çocukların mali hakları korunmaktadır (Karataşer, 2020).

On dokuzuncu yüzyıl ile birlikte doğrudan devlet eliyle yürütülen çalışmaların ağırlık kazanmaya başladığı söylenebilir. II. Mahmut döneminde ilköğretimi zorunlu hale getiren ve aynı zamanda çocuk haklarını korumaya yönelik bir nitelik taşıyan 1824 tarihli Talim-i Sıbyan Fermanı devletin sosyal konulardaki artan rolüne işaret etmektedir (Gurbetoğlu, 2020). Evkaf-ı Hümâyün Nezareti'nin 1826 yılında kuruluşu ile birlikte, vakıfların idaresine yönelik, bir anlamda merkezi bir makam oluşturulmuştur. Yoksulların korunması hususu merkezî otoritenin faaliyet ve yetki alanına daha fazla girmeye başlamıştır (Yaman, 2007).

▲ *Sıbyan Mektebi*

1845 tarihli, Sultan Abdülmecit'in sıbyan okulları ile ilgili hatt-ı hümayunu ile çocuk eğitimi alanında kapsamlı adımlar atılmıştır. 1869 yılında ise Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile birlikte, ilköğretimin kızlar ve erkekler için zorunlu olması öngörülmüştür.

1845 tarihli, Sultan Abdülmecit'in sıbyan okulları ile ilgili hatt-ı hümayunu ile çocuk eğitimi alanında kapsamlı adımlar atılmıştır. Korunmaya ihtiyacı olan çocuklar konusunda ise 1851 tarihli Eytam Nizamnamesi ile Emval-i Eytam Nezareti oluşturulmuştur. Yetim kalan çocukların eytam idaresine bildirilmesi şartı getirilmiştir (Öztañ, 2009). Eytam Nizamnamesi ile yetim paralarının ve mallarının muhafaza edilmesi, yetimlerin gayrimenkullerinin idare edilmesi, kendilerine tahsis edilen maaşın tahsil edilmesi, iaşelerine karşılık nafakalarının sağlanması gibi çok çeşitli işlemlerin yürütülmesi amacıyla, her kazada birer eytam sandığı kurulması kararlaştırılmıştır (akt. İşeri, 2014).

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde bilhassa savaş ve göç olguları çocuklara yönelik yapıların inşa edilmesine ve yaygınlaşmasına etki eden önemli faktörler olmuştur. Bu tür yapıların ilk örnekleri arasında sanayi mektepleri ve Islahhane adını taşıyan kuruluşlar bulunmaktadır. Islahhaneler ve sanayi mektepleri birden fazla işlevi yerine getirmişlerdir. Fakir ve kimsesiz çocukların, devletin kontrolünde ve sağlıklı bir ortamda büyümelerinin sağlanmasının yanında, eğitim ve öğretim faaliyetleri, çocukların emsalleriyle birlikte ve kurumun kazandıracığı nitelikleri alarak, disiplinlerinin sağlanmasıdır. Ayrıca, Müslümanların ve gayri Müslimlerin bir arada eğitim görecekları karma eğitim sistemine geçişte önemli bir misyon üstlenmişlerdir. Islahhaneler 1863 yılından etkinliklerini yitirdikleri 20'nci yüzyılın başlarına kadar mağdur durumda kalan çocuklar konusunda önemli katkılar sunmuştur (Koç, 2007).

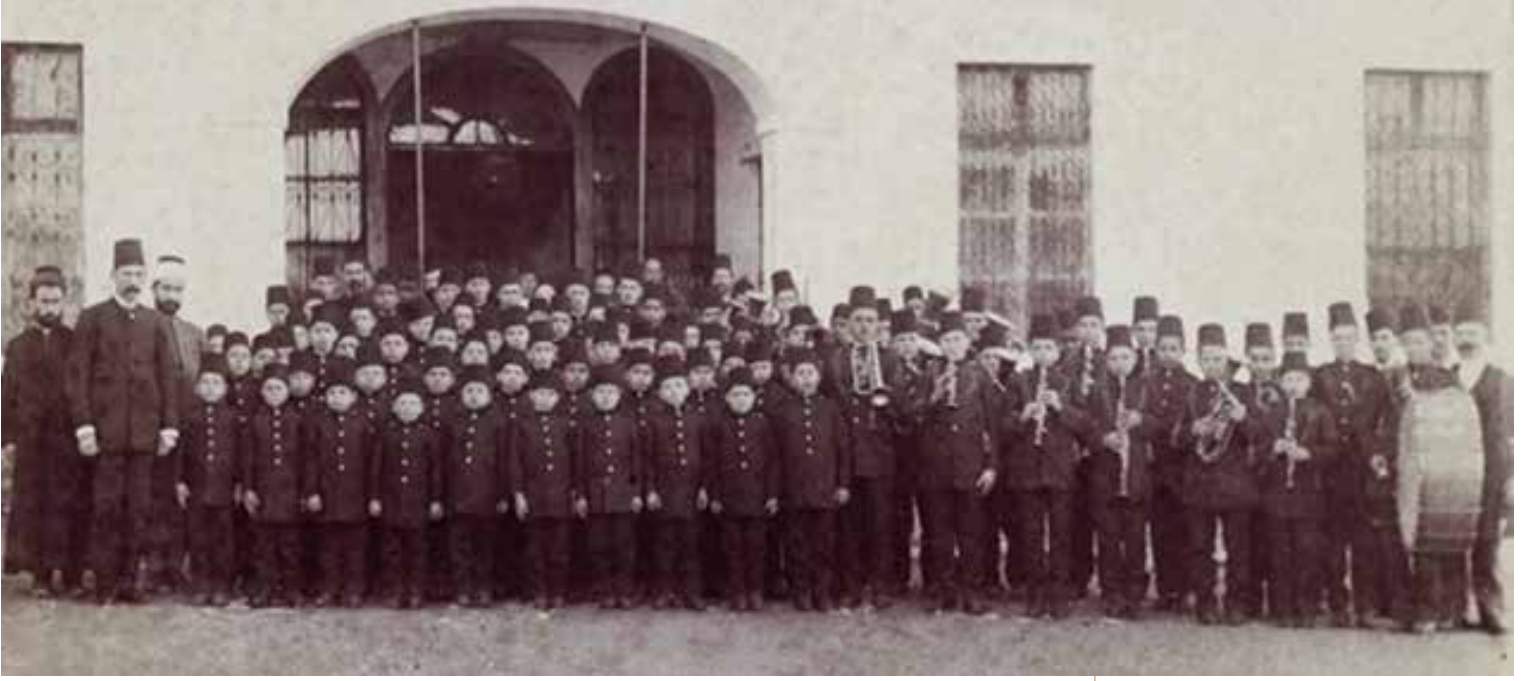
Sosyal hizmetleri etkileyecek bir diğeri yapı olan belediye teşkilatı, II. Mahmut devrinde yapılan çalışmalar yoluyla bugünkü yapısına kavuşmuştur. Belediye Nizamnamesinde (1868) belediyelerin görev, yetki ve sorumlulukları arasında yoksul ve ihtiyaç sahipleri ile engelli, yetim ve öksüz çocuklar ile ilgili hizmetlere de yer verilmektedir (Yaman, 2007).

1869 yılında ise Maarif-i Umumiye Nizamnamesi ile birlikte, ilköğretimin kızlar ve erkekler için zorunlu olması öngörülmüştür (Öztañ, 2009).

Sultan Abdülaziz döneminde Cemiyet-i Tedrisiye-i İslamiye adındaki bir vakfın girişimleri ile kurulan ve günümüzde halen varlığını sürdüren Darüşşafaka Cemiyeti ise bilhassa yetim çocukların eğitimi konusunda önemli bir rol üstlenmiştir.

1877 yılında Hilal-i Ahmer Cemiyeti adıyla kurulan Kızılay Cemiyeti savaşlar esnasında kimsesiz kalan çocuklar ile yoksul ailelerin çocuklarına iâşe, eğitim ve meslek edinme gibi konular ile alakalı çok sayıda yardım faaliyetini organize etmiştir (Çapa, 2010).

▲ İlk Islahhane (Niş)

▲ Darüşşafaka

1873 Yılında Hizmete Açılan
Darüşşafaka Binası, O Güne
Kadar Bir Okul İçin Özel Olarak
İnşa Edilmiş İlk Bina Olma
Özelliği Taşır (Altun, 2020).

1877-1878 Osmanlı-Rus savaşı (93 Harbi) sonrası Rumeli'den İstanbul'a doğru gerçekleşen yoğun göçmen kfilesinin bir bölümü yetimlerden oluşmuştur.

Bu göç dalgasının ayrıca, şehir yaşamına yansımaları olmuştur. Bu süreçte her kesimden muhtaç insanı himaye etmek maksadıyla bir sosyal yardım müessesesinin oluşturulması planlanmış ve Darülaceze Kurumunun inşasına başlanmıştır (Biro, 2017).

Kurumun 1895 yılında hazırlanan nizamnamesi ile kimsesiz çocukların barınması ve eğitim görmeleri sağlanmıştır (Bırol, 2017). Kurumun açılışında meslek ve sanat okulları ile kreş ve çocuk yuvası gibi bölümlerin olması da öngörülmüştür.

Darülacezeden hizmet alan çocuklar ▲

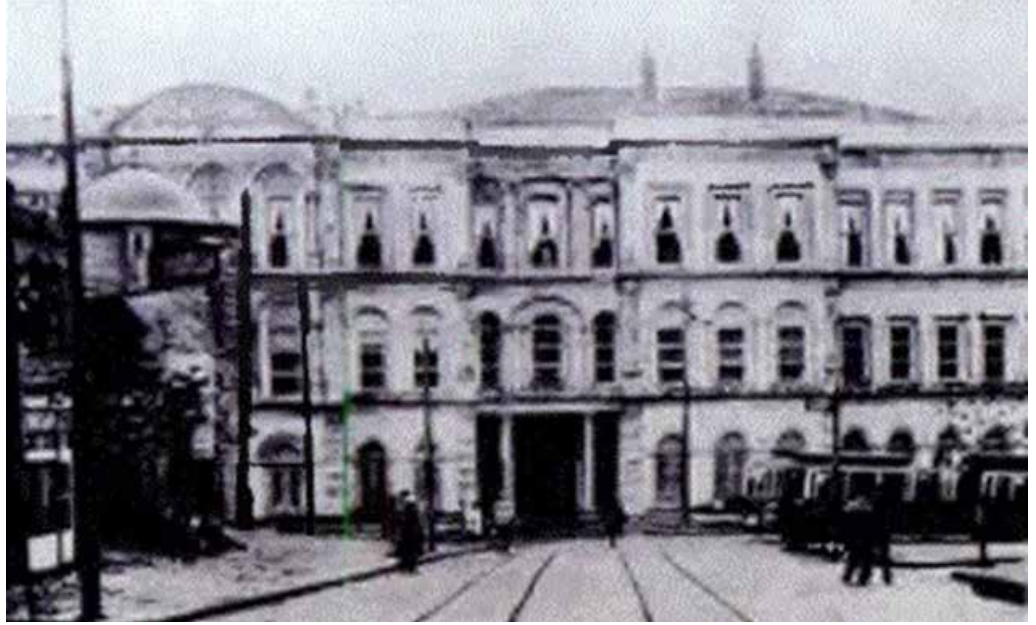
Çocuklara yönelik inşa edilen bir diğer kurum 1899 yılında kurulan Hamidiye Etfal Hastanesidir. Ülkemizdeki ilk çocuk hastanesi olan bu kurumu II. Abdülhamid'in vefat eden kızı adına hayrat olarak yaptırdığı belirtilmektedir (Özbek, 2006).

II. Abdülhamid döneminde kurulan sosyal hizmet kuruluşlarından bir diğeri olan Darülhayr-ı Âlî 1903 yılından itibaren hizmet vermeye başlamıştır. Hazîne-i Hâssa'dan mali destek alan kuruluş, çocuklar için barınma ve eğitim kurumu görevi yürüten bir sosyal hizmet kuruluşu olarak tarihi kayıtlara geçmiştir (Özbek, 1999). Birincisi 1860 yılında yayımlanan ve 1866 yılında tekrar düzenlenen Teseülün Menine Dair Nizamname ile sokakta çalıştırılan çocukların öncelikle ailesinin yanına döndürülmesi, diğer hallerde ise korunması ve eğitim alması amacıyla Darülaceze, Darülhayr-ı Ali, mektep, sanat ve askeriye gibi yerlere verilmesi gibi önlemler alınmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır (Özgün, 2016).

Çocuklara yönelik kurumsal sosyal hizmetlere etki eden diğer tarihi olaylar Balkan Savaşları ve 1. Dünya Savaşı olmuştur. Şavaşlar sonrasında, şehit olan askerlerin yetim çocuklarına yardım etme ve onlara yönelik hizmet sunma ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bu savaşlar esnasında şehit olanların yetim kalan çocuklarına yönelik hizmet sunmak üzere, 1914 yılında Darüleytam olarak adlandırılan sosyal hizmet kuruluşları oluşturulmaya başlanmıştır. Yetimler yurdu anlamına gelen darüleytamların açılış amaçlarının ve eğitim uygulamalarının, ıslahhaneler ile benzerlik gösteren yönlerini görmek mümkündür. Darüleytamlar, yetim çocuklara yatılı ve ücretsiz olarak barınma hizmeti sağlamasının yanında dersler, mesleki teknik eğitim ve sanat programları marifetiyle çocukların sağlıklı gelişimlerine destek olmuşlardır (Kılınç, 2019). Bu dönemde kurulan kurumlardan bazıları varlığını güçlendirerek korumuş Darüleytamlar gibi bazı kurumlar da değişen koşullar nedeniyle tarihe mal olmuştur (Karataş ve Erkan, 2002).

Çocukların korunması ve iyilik halinin devamına katkı sunan bir diğer yapı Eramilhane ismini taşıyan kuruluşlardır. Eramilhane yoluyla şehit düşen askerlerin kimsesiz kalan eşleri ve yetim çocukların barındırılması amaçlanmıştır (Boz, 2020).

Bu dönemde oluşturulan kuruluşlar yalnızca kimsesiz çocukların korunması amacı ile sınırlı kalmamıştır. Bunun yanında, çocukların ve ailelerin maddi ve manevi pek çok ihtiyacının karşılanmasını hedefleyen önleyici hizmetler de hayata geçirilmiştir. Örneğin, çocuklara ve ailelerine yönelik önleyici nitelikte çeşitli ekonomik yardımlar bulunmaktadır. Bunlardan birisi yetimlerin ve engellilerin de içerisinde bulunduğu ihtiyaç sahibi kişilere verilen muhtacın maaşı kapsamında yapılan yardımlardan olan tev'em maaşidir. Bu maaş ile ikiz ve üçüz çocuğa sahip ailelere ekonomik destek sunulmuştur (Cengiz, 2019).

Aynı dönemde çocuklar ile ilgili yayın ve neşriyat alanında da önemli çalışmaların yapıldığı görülmüştür.

▲ Darüleytam

I. Dünya Savaşı sırasında olduğu gibi Milli mücadele yıllarında da Anadolu'nun Doğusunda Kazım Karabekir Paşanın kimsesiz çocukları koruma ve kurtarma teşebbüsleri önemli bir gayret olarak tarihsel süreçte yerini almıştır (Sarıkaya, 2005).

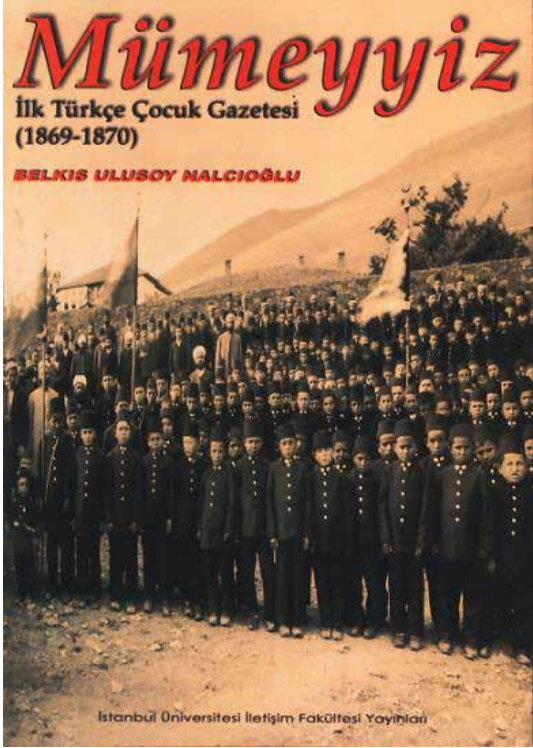
Kazım Karabekir Paşa ve Gürbüz Çocuklar Ordusu

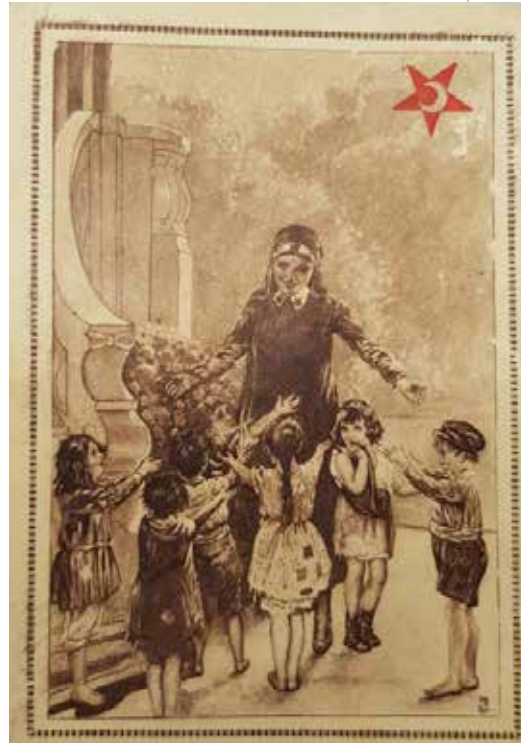
On dokuzuncu yüzyıldan itibaren çocukların eğitimine yönelik kitaplar, gazeteler, gazete ekleri, dergiler, hikayeler ve masallar yayımlandığı, bunun yanında tiyatroların yazıldığı ve sergilendiği anlaşılmaktadır. Yazılan ve basılan eserlerde çocukların görüşlerine, çocuk yazarların makalelerine ve mektuplarına yer verildiği, çocukların korunması ve çocuk hakları ile ilgili konular üzerinde durulduğu görülmektedir (Şimşek, 2011). 1850-1900 yılları arasında çocuk yayıncılığı sahasında önemli gelişmeler mevcuttur. Bu dönemde toplamda 19 çocuk mecmuası çıkarılmıştır.

Bilinen ilk çocuk dergisi 1869'da yayın hayatına başlayıp haftalık olarak kırkdokuz sayı halinde çıkabilen Mümeyyiz'dir. Bu dergi amacını çocuklara iyi ahlak, terbiye ve tahsil konularında bilgi vermek ve bunları çocukların anlayacakları bir dille yazmak olarak açıklar (Okay, 1999). Bu yüzyılda en son çıkan dergi ise 1897'de yayın hayatına başlayan Çocuklara Rehber'dir. 19. yüzyılda toplam on dokuz çocuk dergisi çıkmıştır. Bunlar; Mümeyyiz, Hazine-i Etfal, Sadakat, Etfal, Ayine, Arkadaş, Tercüman-ı Hakikat, Aile, Bahçe, Mecmua-i Nevresidegan, Çocuklara Arkadaş, Çocuklara Kıraat, Vasita-i Terakki, Etfal, Numune-i Terakki, Debistan-ı Hired, Çocuklara Talim, Çocuklara Mahsus Gazete ve Çocuklara Rehber'dir.

Bilinen ilk çocuk dergisi 1869'da yayın hayatına başlayıp haftalık olarak kırkdokuz sayı halinde yayın hayatına devam etmiş Mümeyyiz'dir.

Mümeyyiz- İlk Türkçe Çocuk Dergisi

Etfal - İlk Resimli Çocuk Dergisi

Himâye-i Etfâl
CEMİYETİNDEN
ÇOCUK ESİRGEME
KURUMUNA

Erken Cumhuriyet Döneminde çocukların korunmasına yönelik kurumsal hizmetlerin en önemlisi, Osmanlı Devleti'nin son döneminde kurulan Himâye-i Etfâl Cemiyeti olmuştur. Savaş yıllarında kimsesiz ve korunma ihtiyacı olan çocuklara yönelik hizmet verebilecek yeni kuruluşlara ihtiyaç duyulmasından hareketle, ilk olarak 1908 yılında yerel düzeyde Kırklareli'nde kurulan Himâye-i Etfâl Cemiyetinin asıl yapılanmasına 1. Dünya Savaşı yıllarında İstanbul'da oluşturulan şubesi ile başlanmıştır. Cemiyetin ilk icraatı aynı yıl içinde gerçekleşmiş ve 27 Kasım 1917'de Firuzağa'da bir çocuk misafirhanesi açılmıştır (Sarıkaya, 2010a).

Dr. Fuat Umay

Milli Mücadele Dönemi'nde Atatürk'ün talimatlarıyla Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nin bir vakıf örgütlenmesi olarak kalması sağlanmış, birçok kurum kamulaştırılırken toplumsal dayanışma ve hayırseverlik geleneğinin sürdürülmesi için çocuk kurumunun devletleştirilmesi çok sonraki yıllara bırakılmıştır (Çağlar, 1982). Ayrıca Himâye-i Etfâl Cemiyeti yeniden yapılandırılarak ulusal düzeyde faaliyetlerini organize etmesine olanak sağlanmıştır. Bu kapsamda, Ankara Himâye-i Etfâl Cemiyeti Nizamname-i Esasisi 1921 yılında yayımlanmış ve cemiyetin Ankara merkezli yapılması oluşturulmuştur. 30 Haziran 1921 tarihli karar defterinde korunma ihtiyacı olan çocukların bakımının ve korunmasının yanında tüm çocukların korunması, maneviyatlarının güçlendirilmesi, ülkeye faydası olabilecek düzeyde eğitim almasının sağlanması ve şefkatli bir gözle gözetilmesi gibi çok yönlü ve kapsayıcı hedeflere yer verilmiştir.

Himâye-i Etfâl Cemiyeti
Heyet-i Merkeziyye

تاریخچه...
1339
1337
1331

حاکمیت ملیه

اداره...
1339
1337
1331

احیاء

تکلیفاتی که در این باره...
تکلیفاتی که در این باره...
تکلیفاتی که در این باره...

یکه ایتالیا رئیس نظاری: بنومی

استادان اول خارج نظاری استورجا...
بنومی...
بنومی...

مصرده غلیان بو یو یورمی؟

زحلون پشاک لبی بوک رخلان توله ابندی...
مصرده غلیان بو یو یورمی؟
مصرده غلیان بو یو یورمی؟

عراق خلکک باوردی (امیر فیصل) پشاده

عراق خلکک باوردی...
عراق خلکک باوردی...
عراق خلکک باوردی...

آمریکا و حیات اقوام

آمریکا و حیات اقوام...
آمریکا و حیات اقوام...
آمریکا و حیات اقوام...

تشیات قومیسونک تنکی

تشیات قومیسونک تنکی...
تشیات قومیسونک تنکی...
تشیات قومیسونک تنکی...

مجارلر و اهیتری

مجارلر و اهیتری...
مجارلر و اهیتری...
مجارلر و اهیتری...

ایتالیاندر ایتالیا بی تحلیه ای دیورلر؟

ایتالیاندر ایتالیا بی تحلیه ای دیورلر؟...
ایتالیاندر ایتالیا بی تحلیه ای دیورلر؟...
ایتالیاندر ایتالیا بی تحلیه ای دیورلر؟...

حمایه اطفال

حمایه اطفال...
حمایه اطفال...
حمایه اطفال...

سیرات قیسونلر و خاارستان

سیرات قیسونلر و خاارستان...
سیرات قیسونلر و خاارستان...
سیرات قیسونلر و خاارستان...

التیاتیکی بوجاسی

التیاتیکی بوجاسی...
التیاتیکی بوجاسی...
التیاتیکی بوجاسی...

ایتالیاندر ایتالیا بی تحلیه ای دیورلر؟

ایتالیاندر ایتالیا بی تحلیه ای دیورلر؟...
ایتالیاندر ایتالیا بی تحلیه ای دیورلر؟...
ایتالیاندر ایتالیا بی تحلیه ای دیورلر؟...

امیدسز بر قومار

امیدسز بر قومار...
امیدسز بر قومار...
امیدسز بر قومار...

راقت پاشا

راقت پاشا...
راقت پاشا...
راقت پاشا...

سیرات قیسونلر و خاارستان

سیرات قیسونلر و خاارستان...
سیرات قیسونلر و خاارستان...
سیرات قیسونلر و خاارستان...

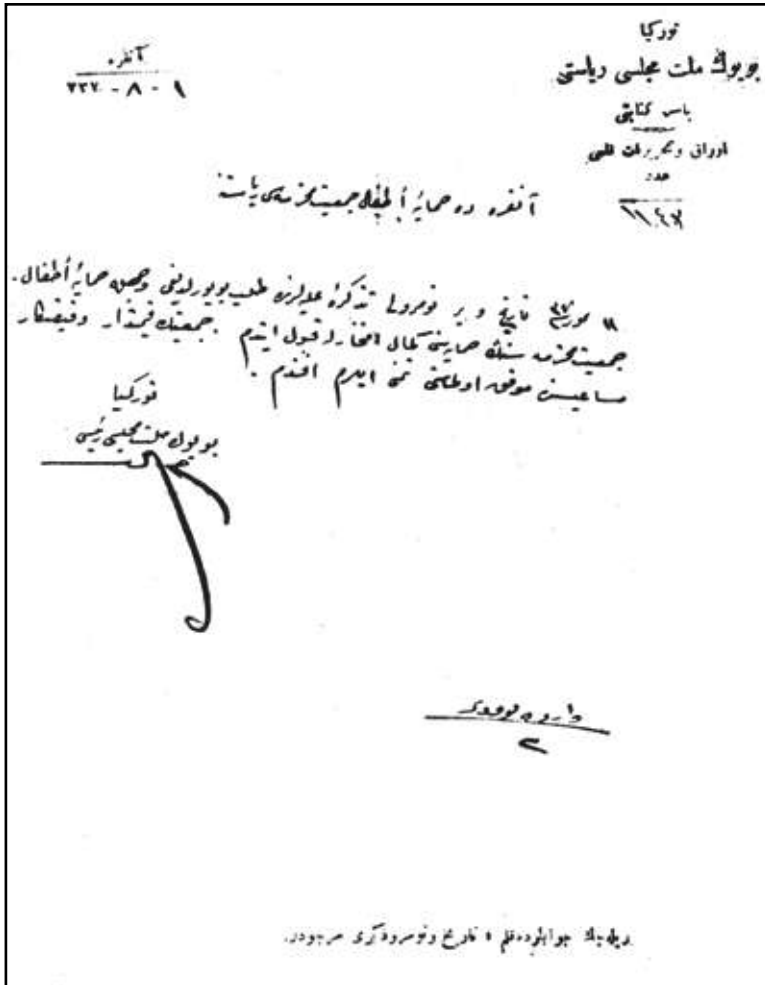
التیاتیکی بوجاسی

التیاتیکی بوجاسی...
التیاتیکی بوجاسی...
التیاتیکی بوجاسی...

◀ Ankara Himâye-i Etfâl Cemiyeti 1921 Nizamname-i Esasiyesi: Cemiyetin öncelikle şehit çocukları ile harb malullerinin çocuklarına hizmet sağlayacağı esası belirtilmektedir. Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın Cemiyeti himayesine aldığı ifade edilmektedir.

◀ Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisi Mustafa Kemal Atatürk'ün Himâye-i Etfâl Cemiyetini himayelerine aldığı dair yazı.

▲
Ankara Merkez Binası Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyetinin Ankara Çocuk Sarayı'nın Açılışı (5 Mart 1927)

▲
Himâye-i Etfâl Cemiyetinde Şehit Çocukları

*Misafir Edilen Şehit Çocuklarının Kıyafetleri, Kazım Karabekir Tarafından
Askerlerin Kıyafetlerinden Hazırlanmıştır.*

Kuruluşun; 1925 tarihli nizamnamesi ile barınma, beslenme ve tedavi hizmetlerinin yanı sıra, çocuk kütüphaneleri ve oyun alanları oluşturmak gibi sosyal içerikli çok sayıda görev verilmiştir. Bunun yanında çocuklara ve ailelere nakdi ve ayni yardımlar sağlanmasından, anne ve anne adayları ile genel anlamda tüm toplumun farkındalığını geliştirici ve eğitici çalışmalar yapılmasına uzanan çok geniş bir hizmet anlayışı benimsenmiştir. Nizamnamede ayrıca bir koruyucu aile uygulaması örneği olarak çocukların ücretsiz biçimde veya işe ücretleri cemiyet tarafından karşılanmak üzere ailelerin yanına yerleştirilmesi ve izlemelerinin yapılması öngörülmüştür.

Cemiyetin 1921 yılında 10 yurt içi teşkilatı bulunmakta iken, 1935 yılında bu sayı 574 yurt içi ve 38 yurt dışı teşkilatı olmak üzere 612'ye ulaşmıştır (Sarıkaya, 2007).

OKULU ANAYTLARI OKULU OKULU
CUMHURİYET ANAYTLARI
62

[127]
Ankara 12-1-1928

C.H.F. Müfettişi

Beşfendiye

Himâye-i Etfâl Cemiyetinin taşrada mevcut Şubeleri;
2 inci kânun ve merkezi ümümi ise Mart ayında Kon-
gralarını akit ile Heyeti idarelerini intihap edeceğinden;
seçilecek zevatin Cemiyete müfit olabileceklerden inti-
habî temenni edilmekte olduğu mezkûr Cemiyet Ümümi
Reisliğinden aldığım bir tezkerede bildirilmektedir.

Malûmat hüsülü zimninde arz ve bilvesile hürmet-
lerimi takdim eylerim Efendim.

C.H.F. Kâtibi Ümümi
Erzincan mebusu

490 01 . . . . . 1 2 5 . . .

► Şubelerin Açılmasına
İlişkin Talimat

ŞUBELERİN AÇILMASI ÜZERİNE MÜDÜRLERİN
GÖRÜŞÜNE SUNULMUŞTUR

آقرو
یوچون سرائی
1928 / 1 / 7

127

تورکیه
حیات نظام الحزبیتی

مرکز عمریسی
اوارق شمبسی

عدد
95

FIRKA KATIBI UMUMISI
MUHTEREM SAPVET BEY
Ş F E N D İ Y E

Cemiyetimiz şubelerinin Kanuni sani, ve merkezleşi-
nin de Mart ayı zarfında kongresalar akıt eyferek heyeti idarek
lerini intihap eylemeleşri nizamnamemizi cumlesinden bulunmaktadır.

Intihap edilecek sevatin isimleri firkanız müret-
tişleri tarafından gösterilecek olan heyeti idare nazmetlerinin
hayır işlerinde çalışa bilecek ve cemiyetimizin yüksek bir mefkuge
ile mütehassis olan sihniyetlerle mütemadi ve yaratıcı bir feali-
yete lüsum gösteren gayesine vakit ve gayret hasr eyleye kile-
cek şeraiti hais sevati arasından seçilmesine himmet buyurulmasını
tamamen tevşiyesini rica ve hürmetlerimi taktim eylemiş Efendim,

R e i s D o k t o r

[Handwritten signature]
S-8-1-928

490	01								
-----	----	--	--	--	--	--	--	--	--

8-1-1929
62

Şubelerin Açılması
Talimata Verilen Cevabi
Yazı

▲ İstanbul Yakacık Şubesi

► Kars Şubesi

◀
Nevşehir Şubesi

◀
*Balıkesir Ayvalık Alibey
Çocuk Yuvası*

Himâye-i Etfâl Cemiyeti kurulduğu ilk günden başlayarak gelir getirici faaliyetlere özel bir önem vermiş ve geniş yelpazede faaliyetler düzenlemiştir. Cemiyet tarafından Amerika Birleşik Devletleri ve İtalya gibi ülkelere ziyaretler düzenlenmiş ve böylece hem gelir elde etmeye dönük bir çaba ortaya konmuş hem de cemiyetin tanınırlığı artmıştır.

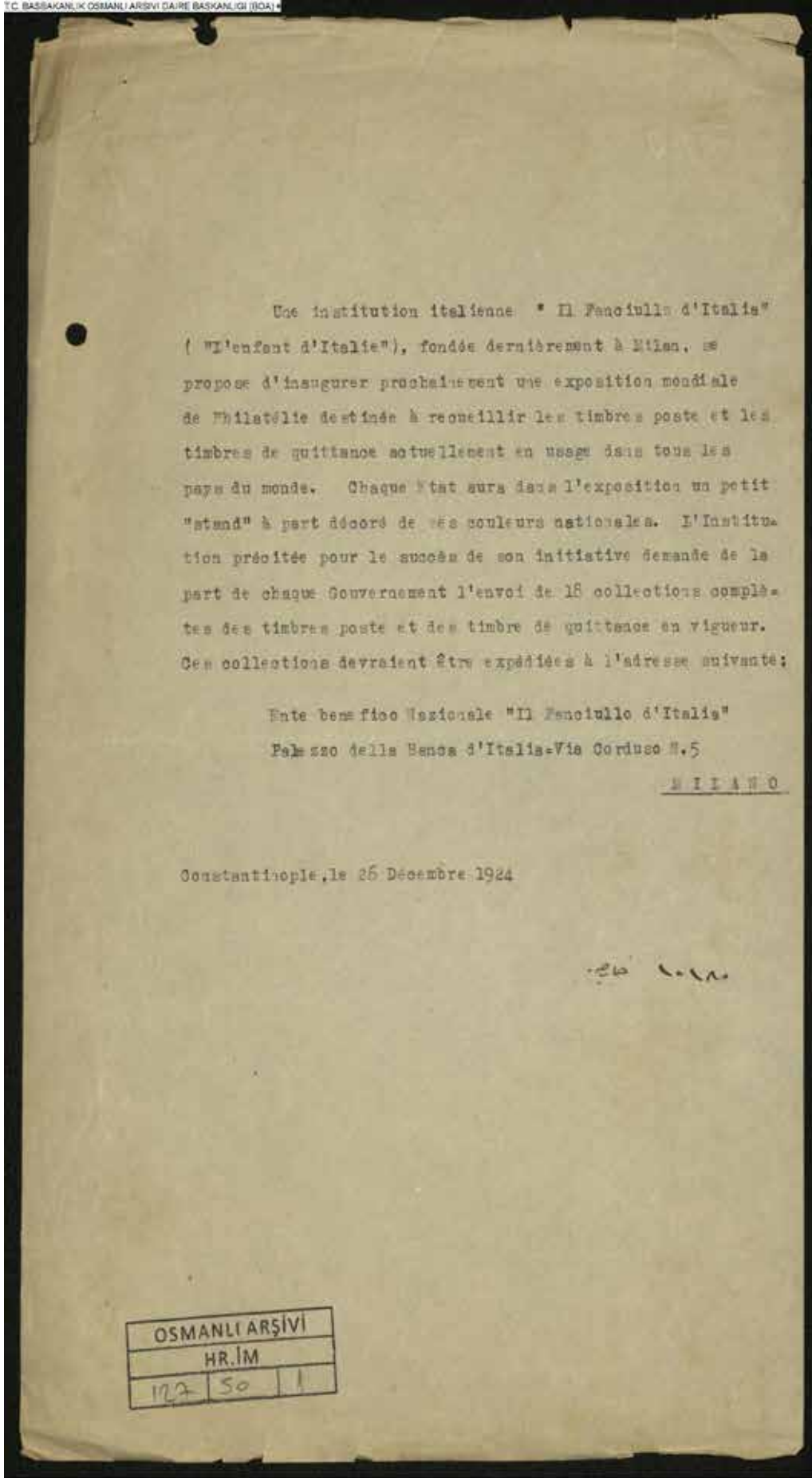
*Atatürk ve Fuat Umay
Atatürk ile beraber Ertuğrul yatındaki seyahat (1927)*

▲ *Fuat Umay'ın Meclis Kararı ile Tanıtım Faaliyetleri için ABD'ye Gidişi*

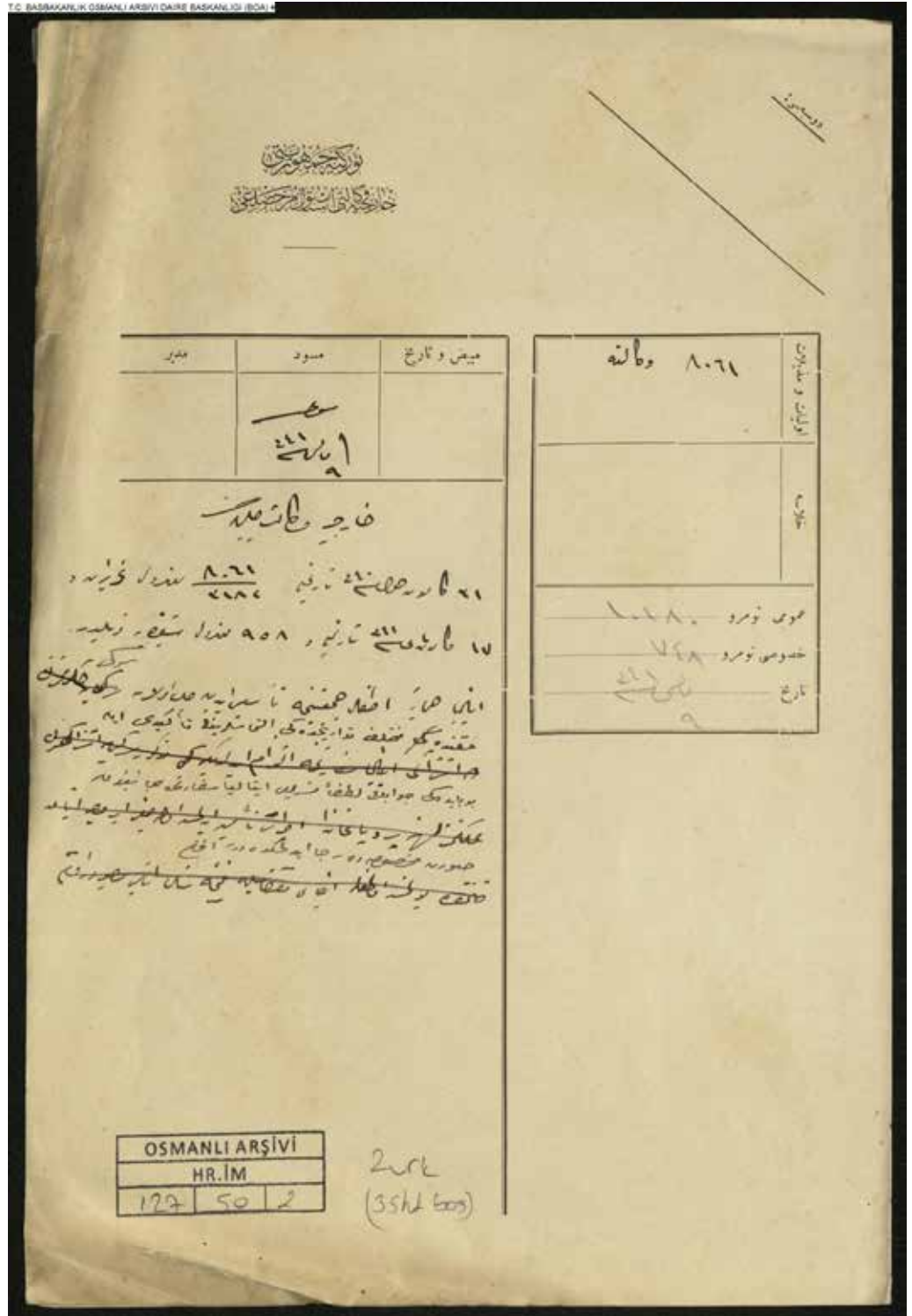

İtalya Himâye-i Etfâl
 Cemiyeti

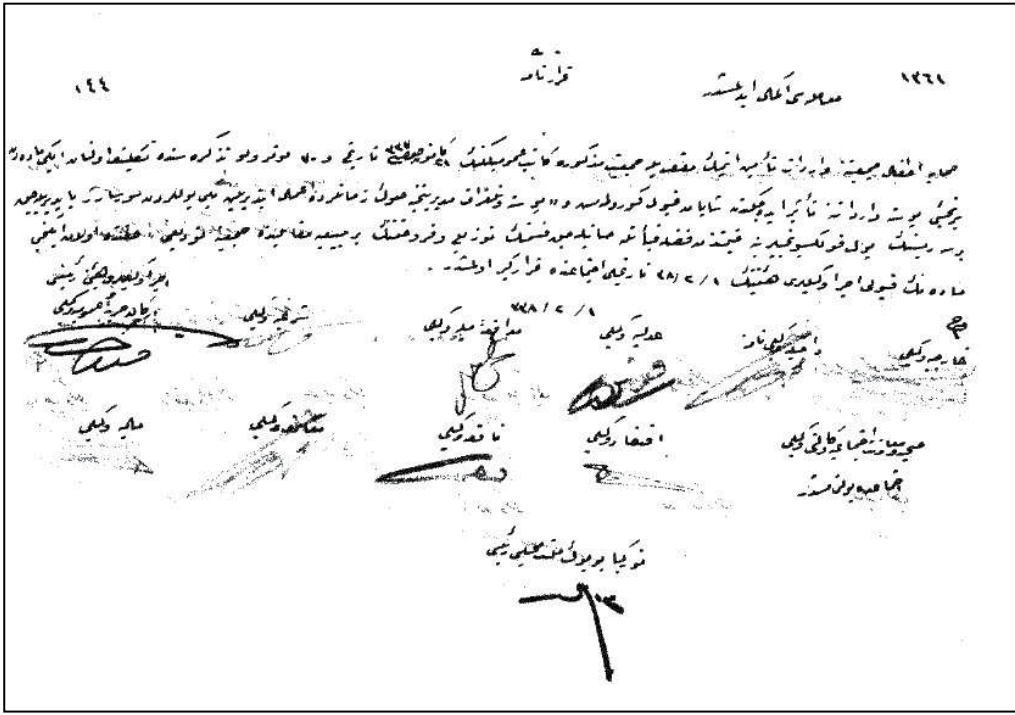

►
İtalya Himâye-i Etfâl
Cemiyeti

Teberru zarflarından madalyalara, kumbaralardan otomatik tartı makinelerine, telgraftan şefkat pullarına çok çeşitli gelir artırıcı faaliyetler erken dönemde sivil toplum ruhunun ve dayanışmanın nasıl idrak edildiğinin önemli emareleri olarak görülmektedir. Erken dönemde millet olma bilincinin bir tezahürü olarak cemiyetin faaliyetlerine yoğun bir ilgi ve teveccühün olduğu anlaşılmaktadır.

Posta Pullarının
Satışından Himâye-i Etfâl
Cemiyeti'nin Gelir Elde
Etmesine İlişkin Teklifin
Kabulü

1 Kuruşluk Şefkat Pulu
1 Kuruş 20 Para Olarak
Satılan Pulların, 20
Parası Kuruma Gelir
Olarak Kaydedilmiştir.

Vakıflar Genel
Müdürlüğü 1927 Mali
Yılı Bütçesinin İlgili
Faslından Cemiyet
Merkezinin Ödenek
Verilmesi

قرارداد

قانون مدیریت بودجه سال ۱۳۰۷ هجری بودجه سال ۱۳۰۷ هجری قمری
مجلس و در پی این معاهده ماده پنجم حایه اطفال مرکز موسسه آیه بیگم به بودجه سال ۱۳۰۷ هجری
مدیریت (۱) ۱۳۰۷ هجری قمری و ۱۳۰۷ هجری قمری و ۱۳۰۷ هجری قمری و ۱۳۰۷ هجری قمری
کلیه (۱) ۱۳۰۷ هجری قمری و ۱۳۰۷ هجری قمری و ۱۳۰۷ هجری قمری و ۱۳۰۷ هجری قمری

۱۳۰۷ هجری قمری

خارجیه وکیل
داخلیه وکیل
عمره وکیل
مدافعه مله وکیل
عدلیه وکیل
باش وکیل

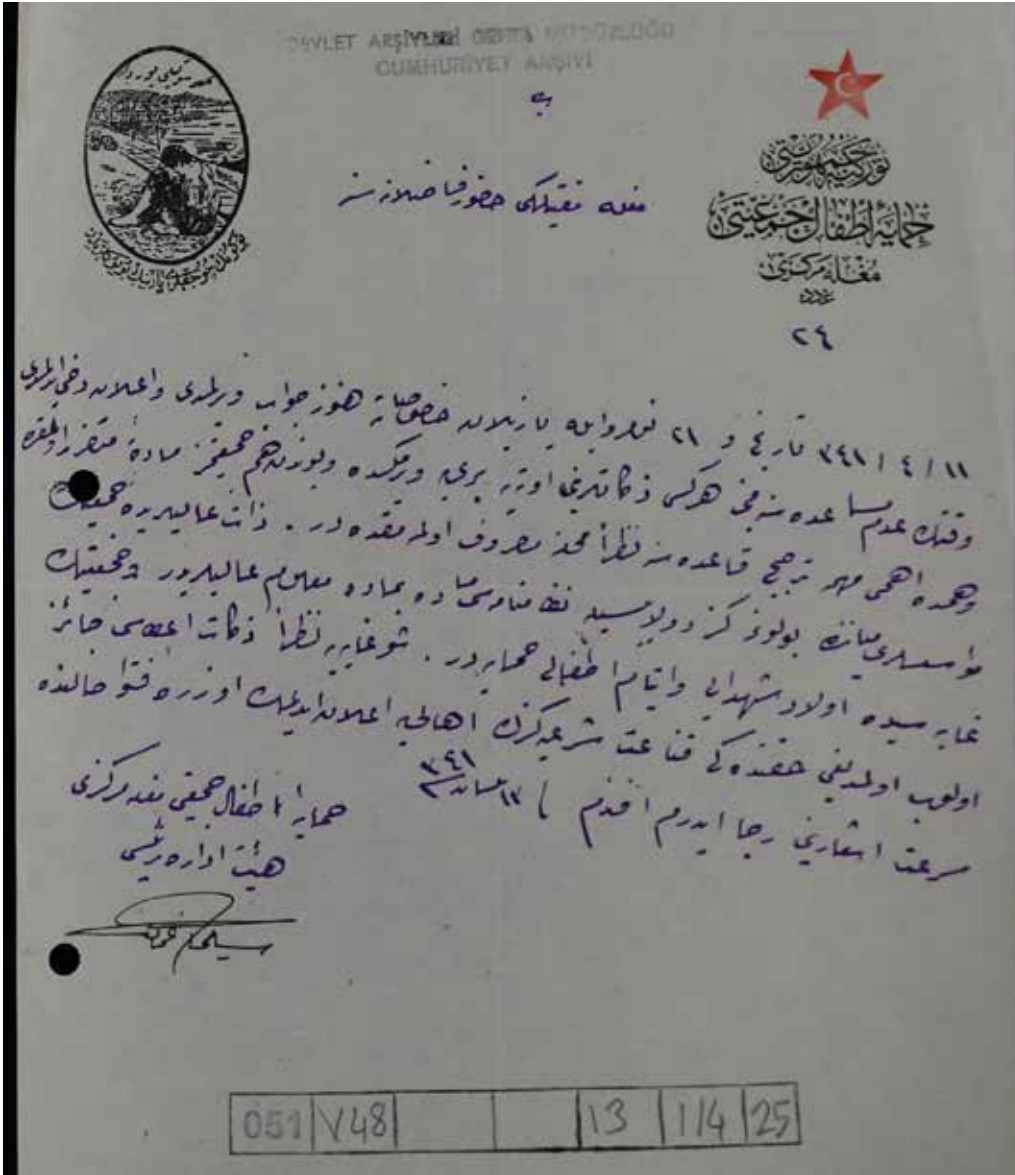
صحه و معاونت اجتماعه وکیل
تجارت وکیل
زراعت وکیل
نامه وکیل
معارف وکیل
مالیه وکیل

000 18 01 01 026 63 18

► Vakıflar Genel
Müdürlüğü 1927 Mali
Yılı Bütçesinin İlgili
Faslından Cemiyet
Merkezinine Ödenek
Verilmesi

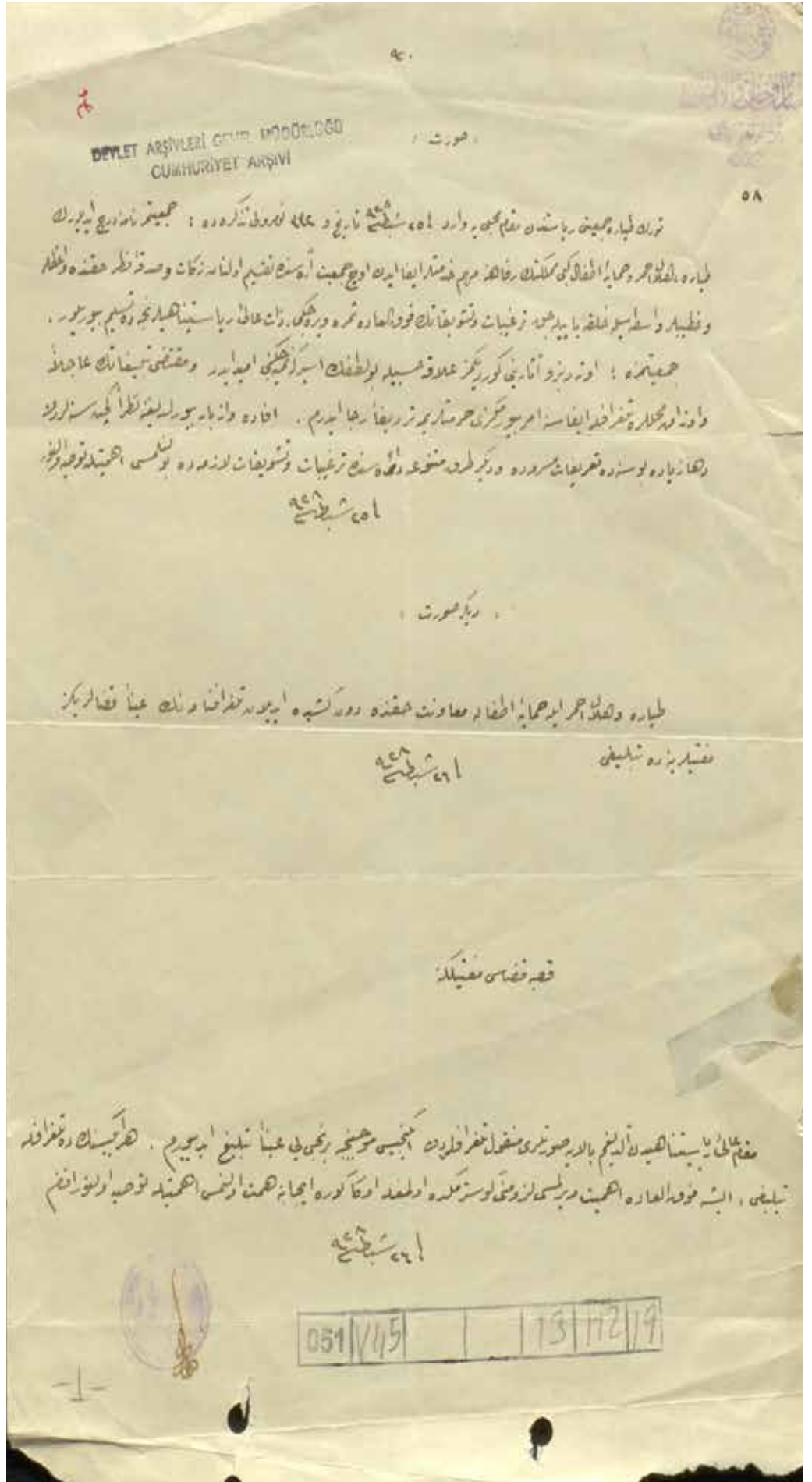
◀ Himâye-i Etfâl Cemiyetine Zekât Verilmesi ile İlgili Başvuru

◀ Teberru Zarfları

► Memleketin Refahı için Hizmetler Yürüten Tayyare, Hilal-i Ahmer ve Himâye-i Etfâl gibi Cemiyetlere Zekat ve Fıtr Sadakası Toplanabileceğine Dair Karar

▼
Atatürk ve Refet Bele'nin
Katıldığı, Yetimler
için Düzenlenen Bağış
Toplama Faaliyeti

►
Gelir Makbuzu

►
Gelir Makbuzu

►
İane Kumbarası ve
Bu Kumbara ile Para
Toplayan Çocuklar.

►
Kumbara Detayı

KARARNAME

Ökilecek tebrik telgrafları hasılatından Telgraf idaresine bir hisse ayrılmamak, yüzde on yalnız telgraf memurlarına ikramıye olarak terk edilmek ve mütebakisi Himaye Etfal Cemiyeti menfaatinde olmak üzere, Telgrafname başına on beş kuruş istifası, suretille (İlke) Telgraf kopyası usulünde memleketimizde de tatbiki . hâkında bir Karar ittihâsı, Dahiliye Vekâletinin 20/12/1928 tarih ve 199 numaralı teskere ile teklif olmuştur .

Kayfiyet İcra Vekilleri Heyetinin 26/12/1928 tarihli iktisamında görüşülerek Telgraf çekemin tahriri ve ihtiyari işareti kullanılmak üzere teklif olunan usulün tatbiki tasvip olmuştur .

26/12/1928

REİSİDÜMÜR

Yazı M. Hemen

M.M.V.

M. Hemen

Ad.V.

M. Hemen

B.V.

M. Hemen

Ma.V.

S. Şahin

Ha.V.

B. Rıza

Da.V.

S. Kaya

Si.M.V.

N. Reşit

İk.V.

M. Hemen

Na.V.

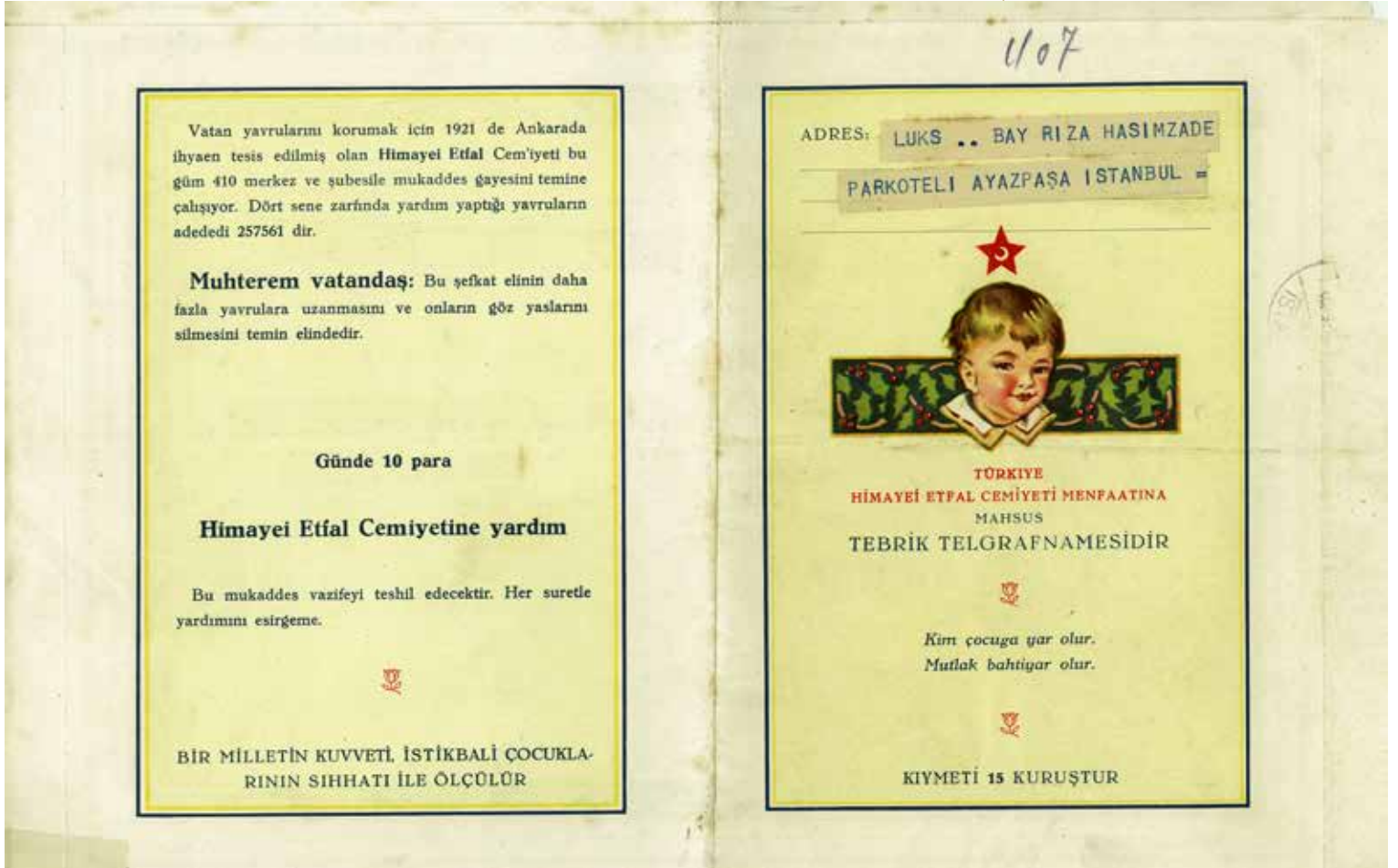
Recep

Ma.V.

080 18 01 02 1 11 7

Lüks Telgraf Kararı

Lüks Telgraf

►
*Himâye-i Etfâl Cemiyeti
Altın Madalyası*

***Türkiye Himâye-i Etfâl
Cemiyeti Tarafından
Koruma Altındaki
Çocuklarımıza Maddi
ve Manevi Desteklerde
Bulunan Kişilere
Verilen Madalyadır.
(1921-1934)***

►
*Himâye-i Etfâl Cemiyeti
Gümüş Madalyası*

T. C.
BAŞVEKÂLET
MÜHÜRLEME BÜROBÜLÜĞÜ
Şube :
Sayı : 70674

BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ

Kararname süresi

Otomatik ayınak makinesine
karşın Türkiye'ye ithal ve muamele
sirket dahilinde istismalleri hakkın
nın Himâyesini etfâl cemiyetince
Hakkı . H. Kaunî laijihon .

11 - 2 - 971

Bs. V.
İSME.

Ad. V.
Y. K.

M. M. V.
S.

Da. V.
Ş. K.
Hasta

Ha. V.
D. T. R.

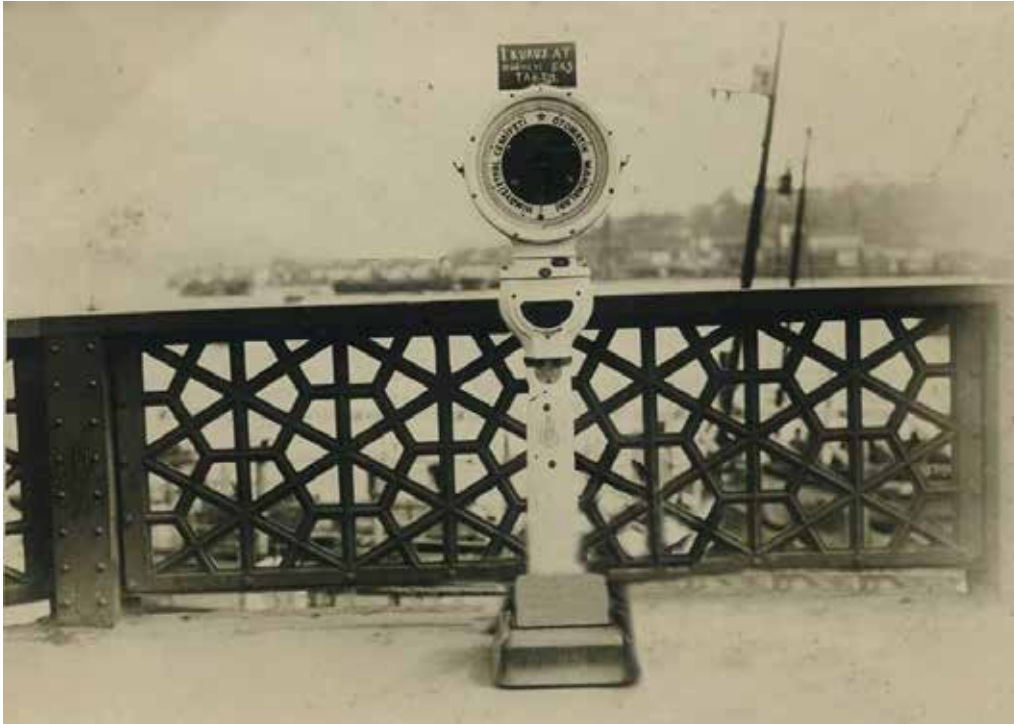
Ma. V.
M. A.

Me. V.
E.

Na. V.
H

Ik. V.
M. Ç

S. I. M. V.
D. R.
Hasta

Otomatik Tartı Makinesi
Kararı

Otomatik Tartı
Makinesi

► *Bayrak Üzerinde
Yetimlere Yardım Ediniz.*

▼ *Çocuk Bakıcı Mektebinde
Eğitim Gören Kadınlar*

1933 yılı itibarıyla Cemiyet bünyesinde Türkiye genelinde hizmet veren kurumlar arasında ana kucağı, gündüz bakımevi, süt damlası, muayenehane, doğumevi, aşhane, şefkat yurdu, yetim evi, çocuk bahçesi, sinema, okuma odası, çocuk bakıcı mektebi olduğu belirtilmektedir. Kurumun ayrıca ziyaretçi hemşire teşkilatı, çocuk kampları, sıhhi müzeler, iş atölyeleri ve anneler birliği gibi farklı hizmet birimleri de bulunmaktadır (Sarıkaya, 2007). Dolayısıyla cemiyetin çocuklar ve ailelere dönük sosyal hizmet faaliyetleri koruma ve bakım, sağlık, eğitim ve yayına uzanan geniş bir alana yayılmıştır.

Bu karta sahip olan vatandaş

Himayei Etfalin seninle ne derece meşgul olduğunu gözünün önünden uzak tutma.
Aşadaki hanevi doldur.

Dişlerini hergün temizlemisin?...

Diş fırçasını daima kullanırmısın?...

Diş fırçasını aşıdan yukarıya ve yukardan aşağı olarak kullanmalıdır ve dişlerin iç taraflarını fırçalamayı unutmamalıdır.

Dişlerine iyi bakan her çocuğa Himayei Etfal Cemiyeti bir diş fırçası hediye eder

TÜRKİYE
Himayei Etfal Cemiyeti

Aile ve mektep talebesine mahsus Diş karnesi

İsim *Jücei Satelmas* Yaşı *4*

Mektep *164*

Bulunan dişler ve çürük dişler [çürükler siyah ile işaret edilecektir.]

Senenin birinci üç ayı tarih: *10-10-70*

Çürük dişler: .

Tedavi:

▲
Diş Karnesi

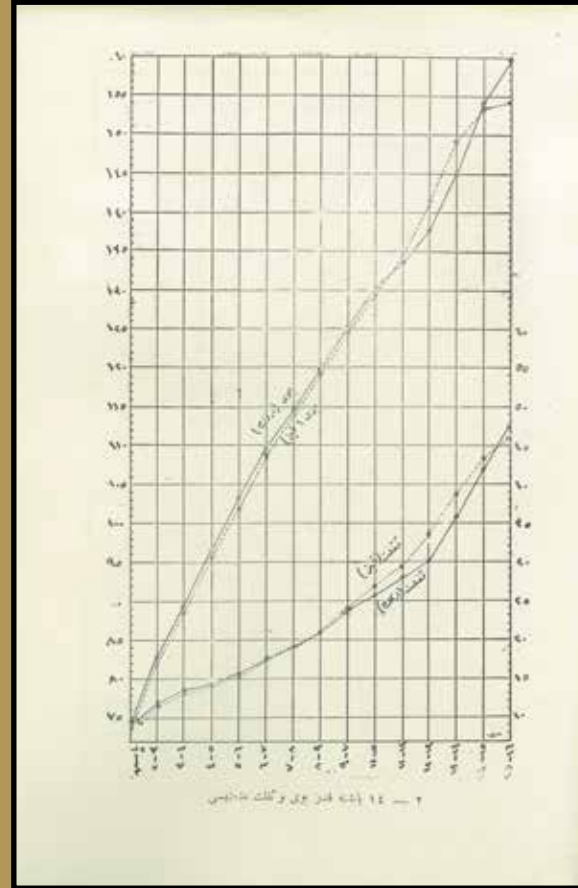
◀ Sağlık Karnesi

İsmi: محمد
 ائلىسى: صلى
 آتلىسى: صلى
 ياش: 3
 جىمىنى: توقۇنۇق جۇمھۇرىيىتى
 مۇسەبە ئىلىگىنى: جەمەت ئىشەنكە بىرىك
 مەدرەسە: توقۇنۇق جۇمھۇرىيىتى
 تۇرۇش جايى: توقۇنۇق جۇمھۇرىيىتى

أحوال سابقته دأر معلومات

تۇرۇش جايى: توقۇنۇق جۇمھۇرىيىتى
 تۇرۇش جايى: توقۇنۇق جۇمھۇرىيىتى

3.10.1930 yata
 mehmetine yitmiştir

▲ Boy ve Kilo Persentil Değeri

121

ان قىزىنىڭ بىرى، دۇرۇق ئۆلچىمىگە

ئۆزى ات قىزىگە ئۆزى دىلەن بولۇپ چىققەن ئۆسكەن قىزىنىڭ بىرى رەجائىدە بىر ئاق

11/10/1930

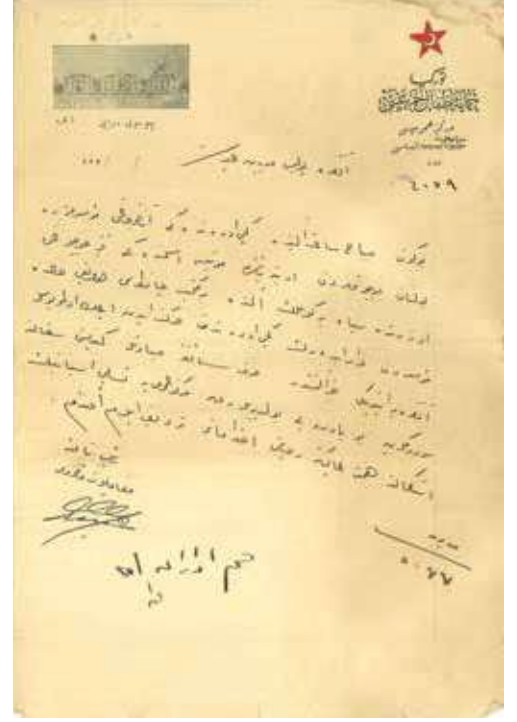
ئۆزى دىلەن بولۇپ چىققەن ئۆسكەن قىزىنىڭ بىرى رەجائىدە بىر ئاق

50 كىلوگرام

◀ Teslim Belgesi

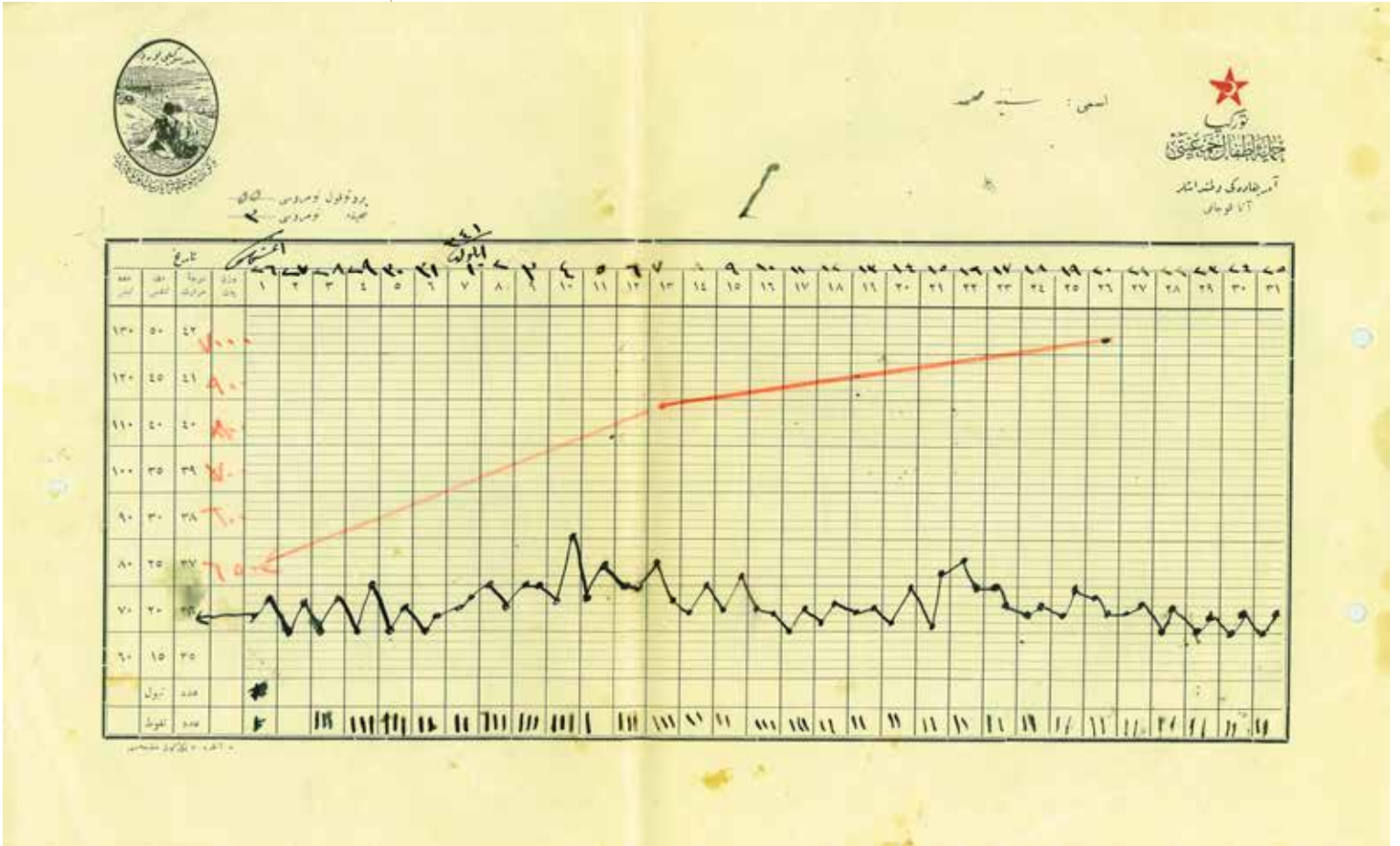

Polis ile Kurum
Arasındaki Yazışma

Kuruluşa Gelen Çocuk
Fotoğrafi

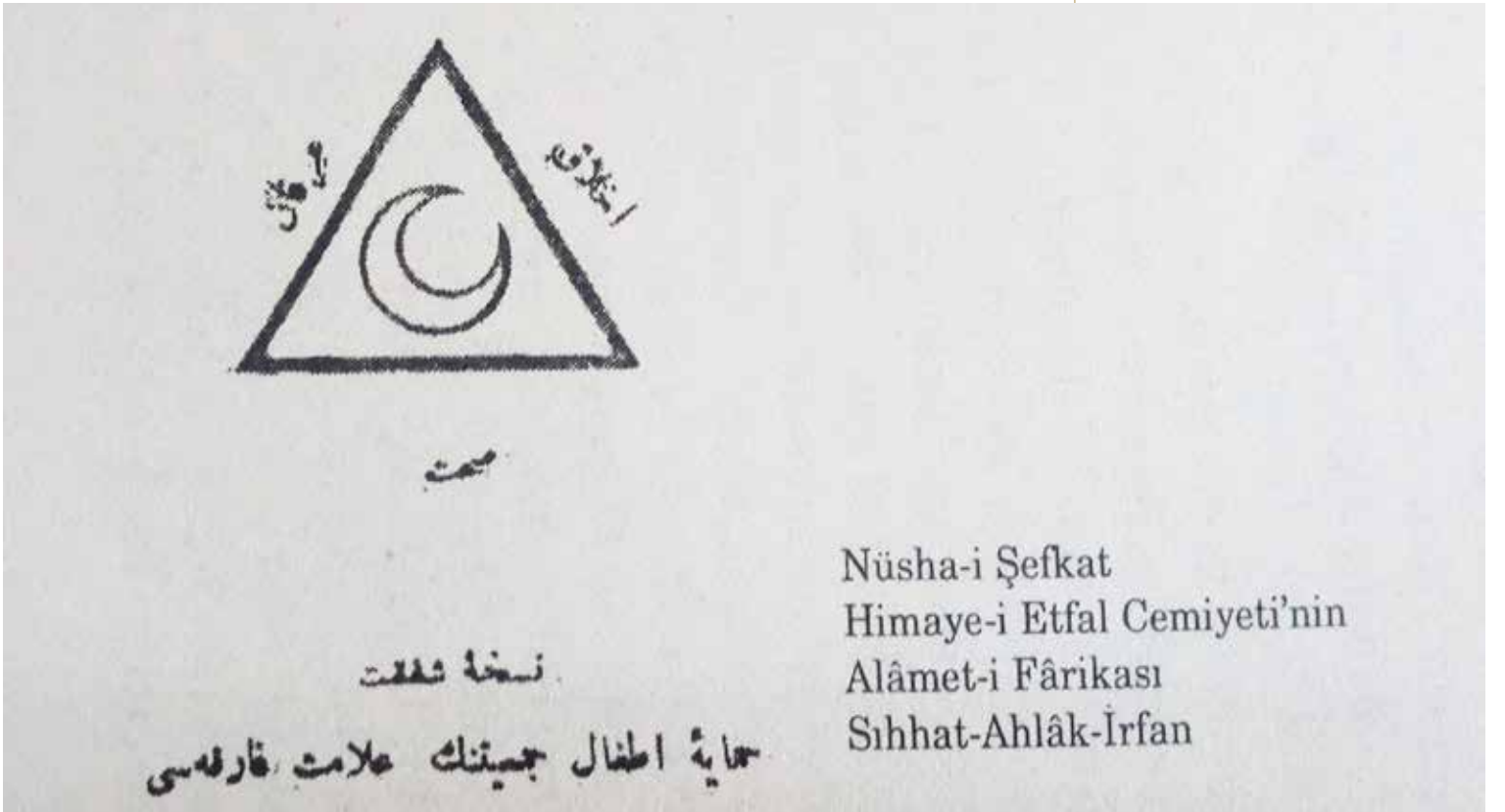
Çocuk Sağlık Takibi
Çizelgesi

◆ Farkındalık Faaliyeti

► Farkındalık Faaliyeti

► Farkındalık Faaliyeti

Himâye-i Etfâl cemiyeti çocukların çok yönlü gelişimlerinin temini için edebiyat ve sanat gibi kültürel alanlara da odaklanmıştır. Şiir, hikâye, masal ve tiyatro yanında çocuk şarkıları üzerine de bir külliyyat oluşturmuştur (İpekçiler ve Gündüz, 2020). Ayrıca, Çocuk Mecmuası, Ana Mecmuası, Çocuk, Çocuk ve Yuva, Türk Kadını, Çocuk Haftası ve Gürbüz Türk Çocuğu gibi süreli yayınlar hayata geçirilmiştir. Bunun yanında, Gürbüz Türk Çocuğu adını taşıyan yarışmalar düzenlenmiştir (Sınar Çılgın, 2004).

مدیر مسئول: دوقتور علی واحد
شمیلاک آبدہ بر چیقار
آبونہ سی ۲۰۰ غروشدر

چوچوقلغک صحتی تریوی، انکشافنہ یاردیم ایدر

صاحب امتیاز
فرقلرایلی مبعونی
دوقتور فؤاد

U.R.

I66

B. M. M.
Kütüphanesi
Es. No. : 193601616
Remiz : U.R. 166

(1-2)-a

تشرین اول ۹۲۶

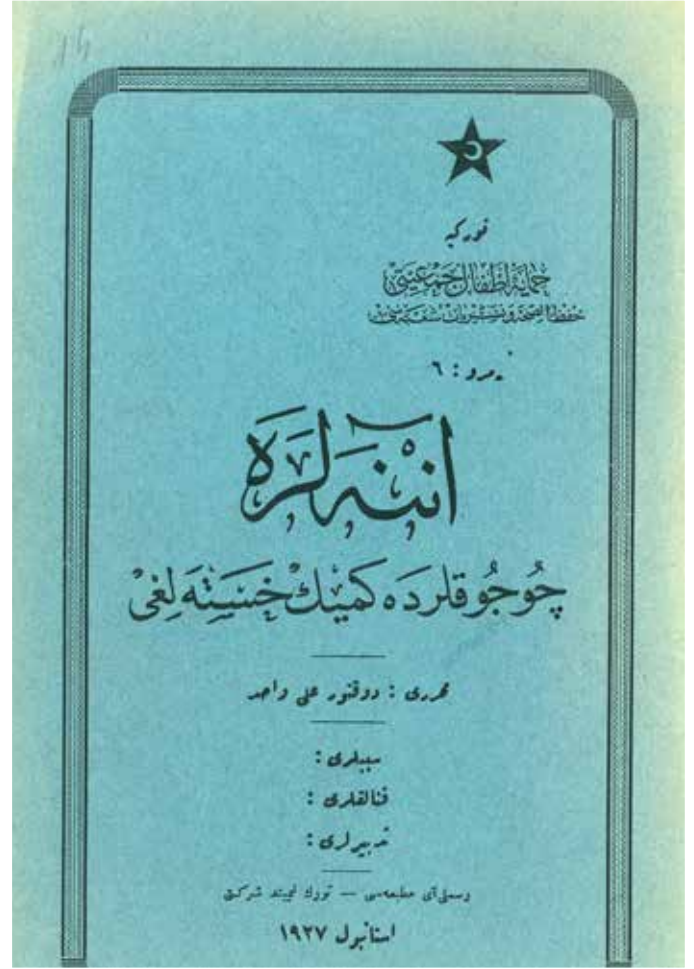
فیاتی : ۱۵ غروش

صای : ۱

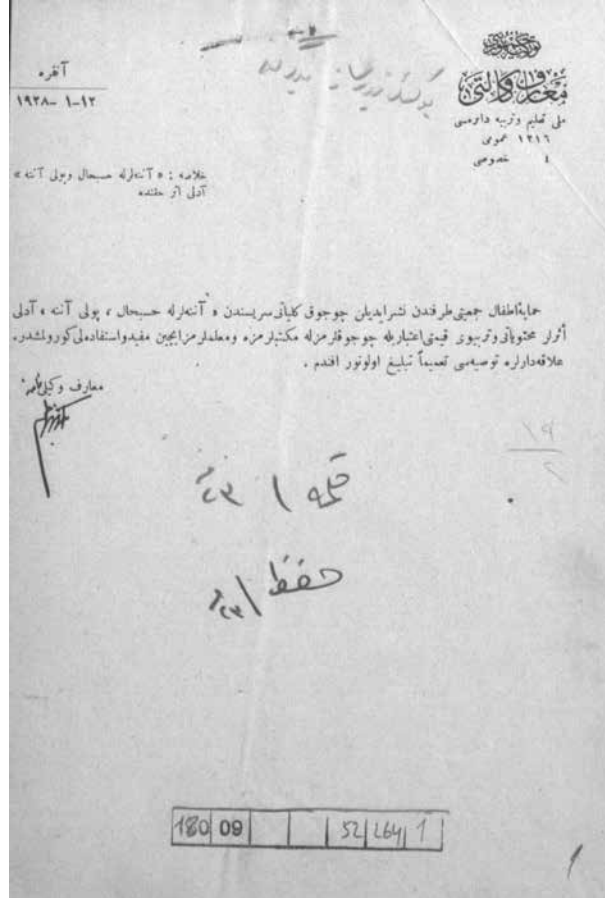
Gürbüz Türk Çocuğu
Dergisinin birinci sayısı

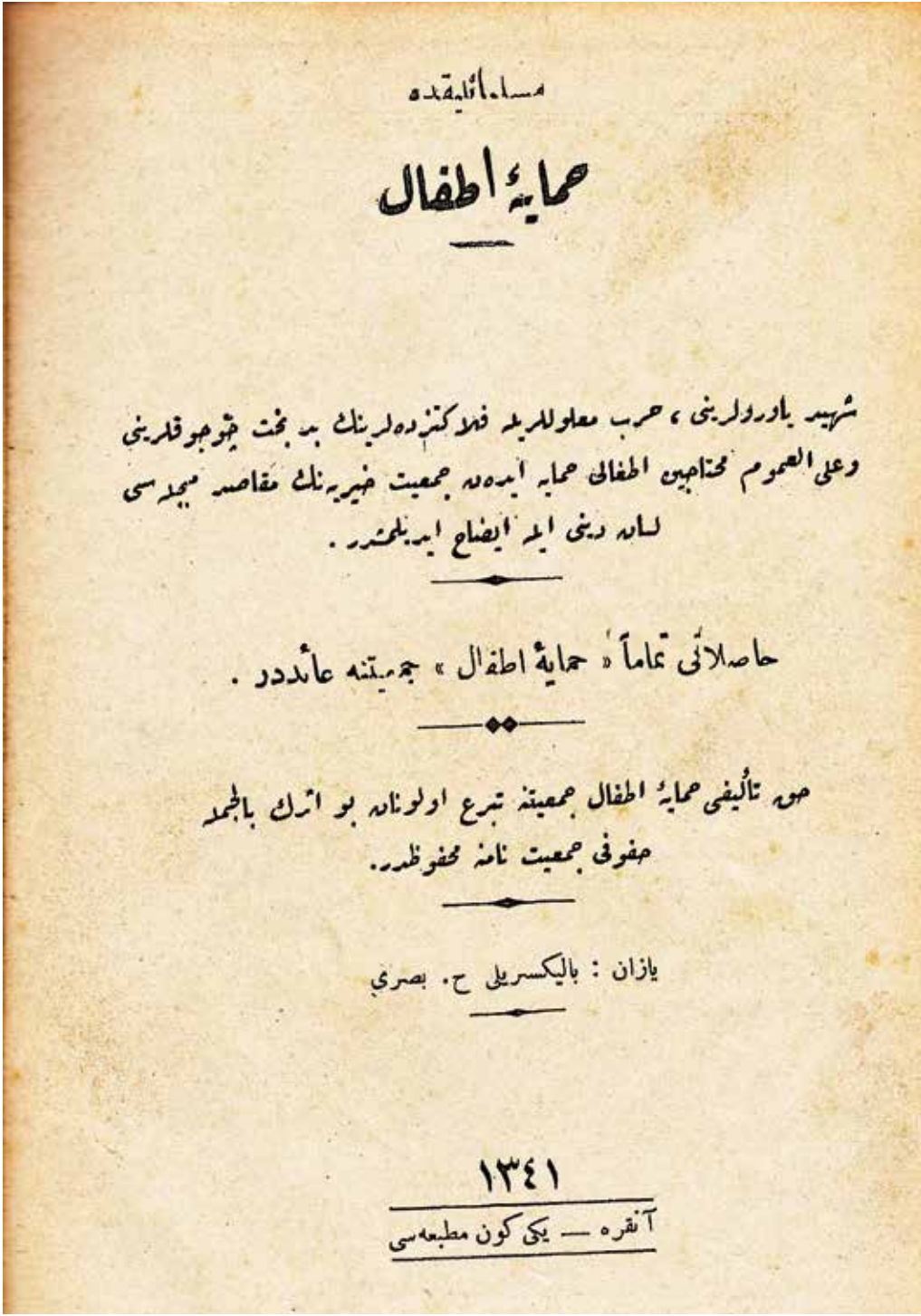
► 1927 Tarihli "Analara Çocuklarda Kemik Hastalığı" Başlıklı Eser.
Yazar: Dr. Ali Vahid

► Annelerle Hasbihal ve Polyanna Kitaplarının Maarif Vekaletince Tavsiyesi

◀
Müslümanlıkta
Himâye-i Etfâl Başlıklı Eser.
Yazar: Balıkesirli Hasan Basri

▼
Bursada Kutlanan İlk Çocuk
Bayramı 1927

1920'li yıllarda Cemiyet tarafından çocuk ile ilgili günlerin ve haftaların kabulüne ilişkin çalışmalar yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Bu kapsamda, Cemiyetin 1927 yılında aldığı kararla 23 Nisan gününün "Çocuk Bayramı", 1929 yılında ise 23-30 Nisan günleri arası "Çocuk Haftası" olarak kabul edilmiştir (Aslan, 2018).

ÇOCUK ESİRGEME
KURUMUNDAN
2000'Lİ YILLARA

Ülkemizde yaşanan dildeki sadeleşme akımının da etkisiyle 1934 yılının son aylarında Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti, Çocuk Esirgeme Kurumu adını almıştır. Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nden Çocuk Esirgeme Kurumu'na geçiş genel anlamda bir isim değişikliği olup çalışma, amaç ve hizmetler yine her zamanki anlayış ve uygulamalarla devam etmiştir.

Çocuk Esirgeme Marşı

*Türk çocukları, Türk çocukları,
Gözler ileri, başlar yukarı,
Yarınki hayat yurt ufukları,
Her şey sizindir Türk çocukları.*

*Çocuklar aziz vatan malıdır.
Ulu ağacın birer dalıdır.
Yardım görmeli, bakılmalıdır.
Özü ateşli Türk çocukları.*

*Çocuktur hak tarihini yapan,
Hakk'a tapar çocuğa tapan,
Ey kalbi çarpan secdeye kapan,
Geçiyor, büyük Türk çocukları.*

*Bakımsız çocuk cansız melektir.
Bakımlı çocuk demir bilektir.
Çocuk sevgisi Türk'e dilektir
Yaşasın Türk çocukları.*

*Aka GÜNDÜZ
Beste: Cemal Reşit Rey*

▲ Türkiye Himâye-i
Etfâl Cemiyeti Heyet-i
Merkeziyye

▲ Şube Yıldızı

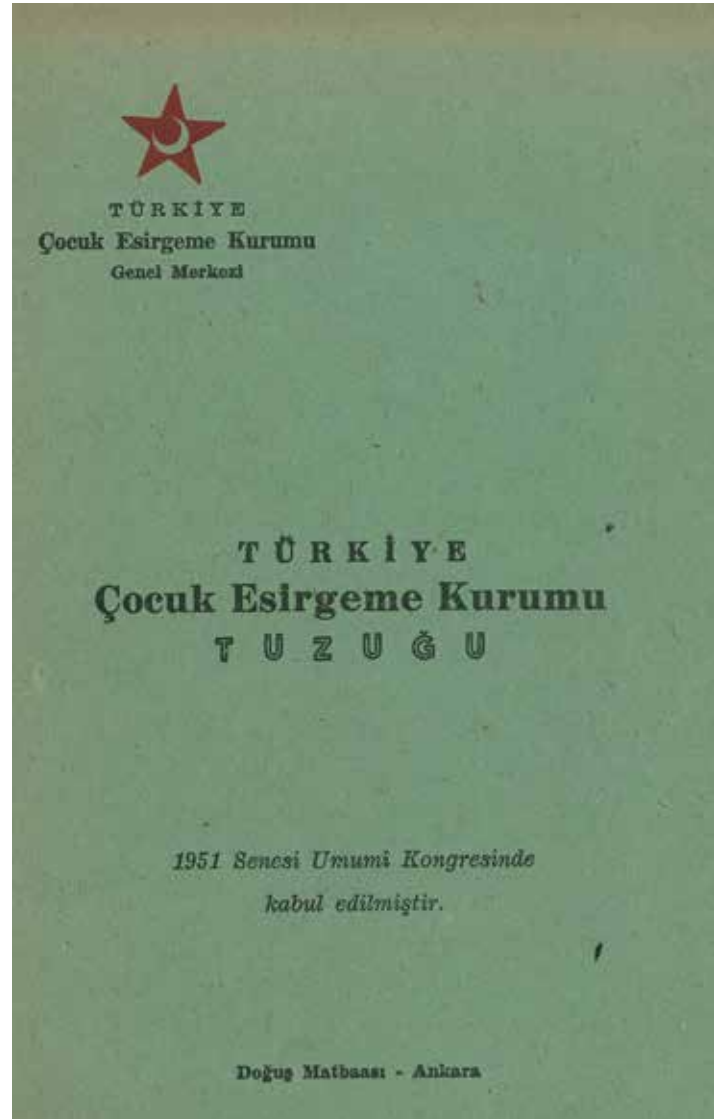
►
*Himâye-i Etfâl
Cemiyetinin Çocuk
Esirgeme Kurumu
Olduğuna İlişkin Gazete
Haber*

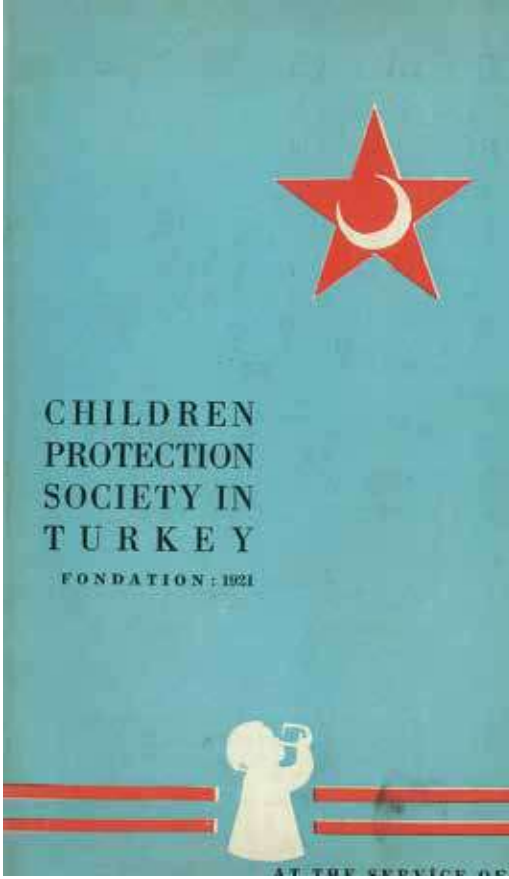

▼
*Çalışma Talimatnamesinin,
Kapağı*

▼
Tüzük

◀
*Çocuk Esirgeme Kurumu
Tanıtım Broşürü*

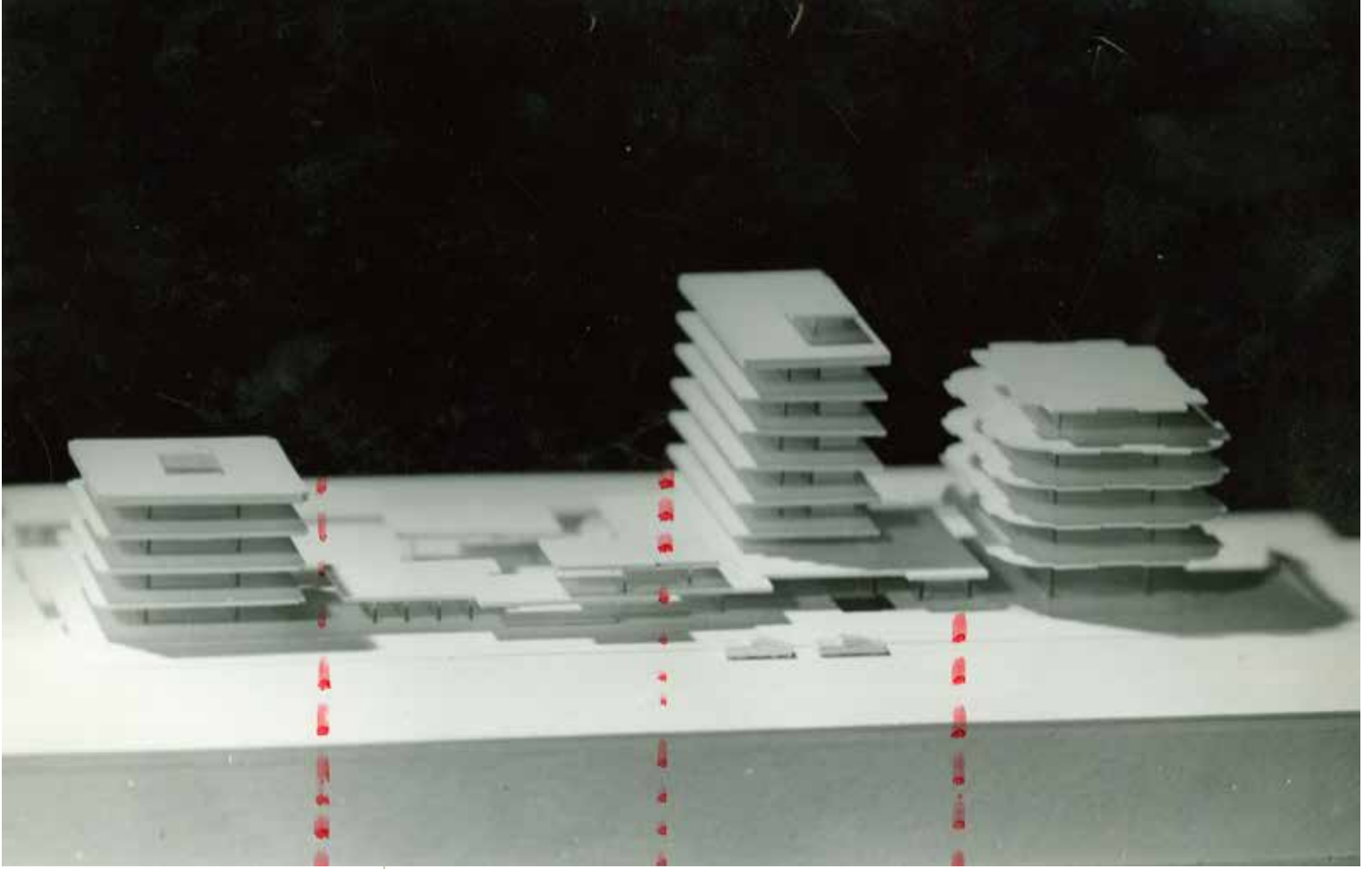
◀
*Çocuk Esirgeme Kurumu
Broşürü*

◀
*Çocuk Esirgeme
Kurumunun Küçük Bir
Tarihçesi*

▲ *Anafartalar Proje Maketi*

Kurum 1937 tarihli Bakanlar Kurulu kararıyla kamu yararına çalışan dernek sayılmıştır. 1921 yılında Ankara merkezli yapının kurulmasından başlayarak Çocuk Esirgeme Kurumu sürecini de içine alacak şekilde, 1950 yılına kadar kurum tarafından sunulan hizmetlerde başkanlık vazifesinin ifası da dahil olmak üzere, Dr. Fuat Umay önemli rol üstlenmiştir (Deniz, 2019).

▶ *Çocuk Sarayı Apartmanı*
Açıklama: Binanın
Bulunduğu Caddenin Adı
Çocuk Sarayı Caddesidir.

◀
Çocuk Sarayı Tarihi
Toplantı Salonu

◀
Çocuk Sarayı Tarihi
Salon Detayı
Açıklama: Koltuk
Detayında Kurumun
Logosu İşlenmiştir.

► Lüleburgaz ÇEK'te
23 Nisan Fotoğrafi

Çocuk Esirgeme Kurumu erken dönemde olduğu gibi bu dönemde de gelirlerini artırmaya yönelik çeşitli faaliyetler düzenlemiştir.

► Bağış Tapu Senedi
Kapağı

2828

P
2828

Vilâyet	Çanakkale	Mataha No.	
Kaza ve mahyesi	Biga	Halka No.	16
Mahallat		Pafta No.	
Karyesi	Dimetok	Ada No.	
Sokağı		Parcel No.	
Moglar sınıfı veya merkli	Çalılık	Mevki	(1)
		Mevki	(5155)

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TAPU SENEDİ

EVSAFI	NEVİ	BEYANLAR
Tarlânın dört hissedan bir hissesi		
Mesudun	Çarhan ali veresecinden Mustafa çavuşa geçen tarla çarhan yol çimlen Mustafa çavuş tarlası cenuben Mustafa çavuş tarlası	
İhtisap sureti	T.C.T. mümin oğlu Abdullâhan "zerinde olup yûs liraya satıldığından	
Mallikinin Adı, sınıf ve mesleği	T.C tabasında Mustafa oğlu Hasan Özden	

Uzun No.	MÜLKİYETTEN GAYRİ HAKLAR İÇİN TAPU KÜTÜĞÜNE MÜRACAAT EDİLMELİDİR.	Geldiği Tapu Kütüğünde
Kaps. No.		CSB No. TARİHİ
Eski		106 26 Ağustos
Yeni	958/SI	Geldiği Tapu Kütüğünde
İrade		CSB No. TARİHİ
Mühümlü		103 33 13/11/940
Kıymetli	90,00	Geldiği Tapu Kütüğünde
Bütümlü	100,00	CSB No. TARİHİ

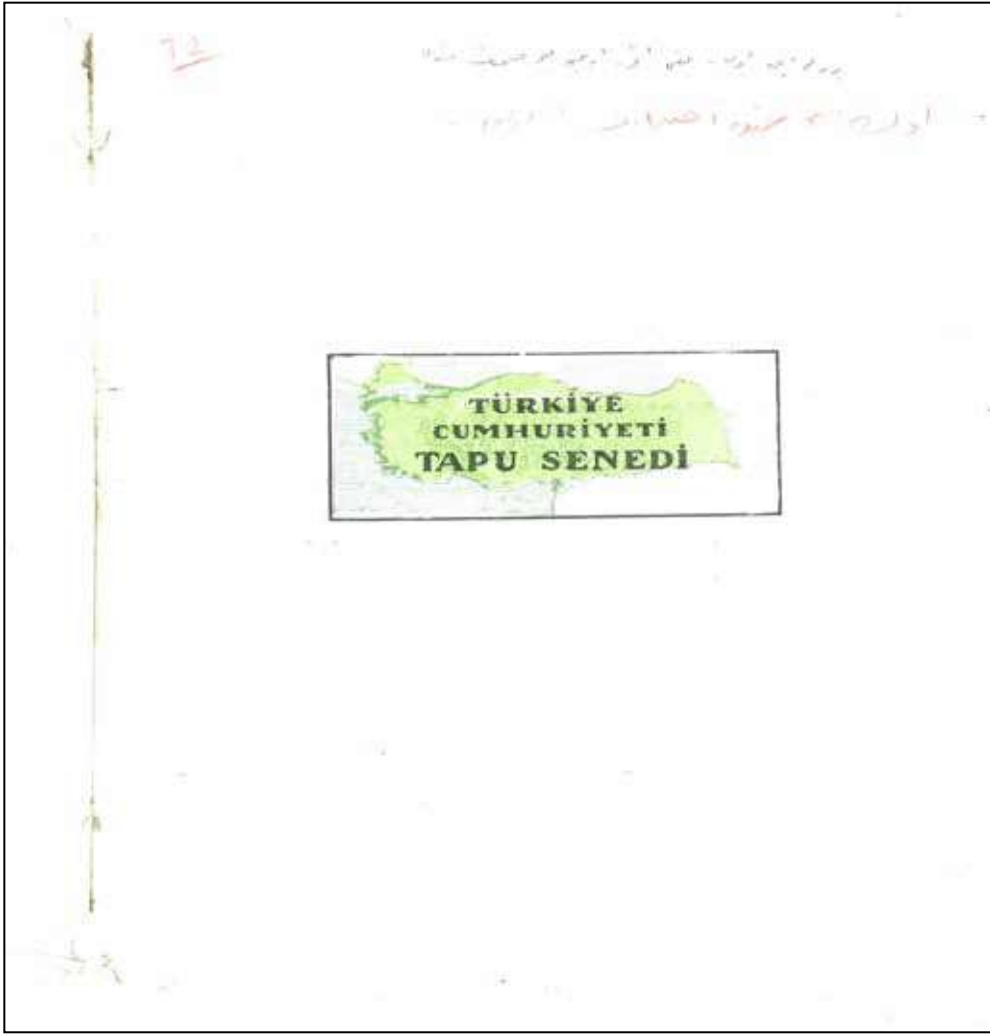
MÜLKİYETTEN GAYRİ HAKLAR İÇİN TAPU KÜTÜĞÜNE MÜRACAAT EDİLMELİDİR.

Mevkiyi aygındır

Mevkiyi aygındır

▼
Bağış Tapu Senedi İçi

▼
Şefkat Pullu Tebrik Kartı

▼ Lüks Telgraf, Ön Yüz

▼ Lüks Telgraf, Arka Yüz

T Ü R K İ Y E
ÇOCUK ESİRGEME KURUMU
Genel Merkezi

Ankara : 19.7.1965....

Yazışma ve Özlük İşleri

Sayı : 1-114/2.3055

Konu :

T. Ticaret Odası
Sayın Başkanlığına

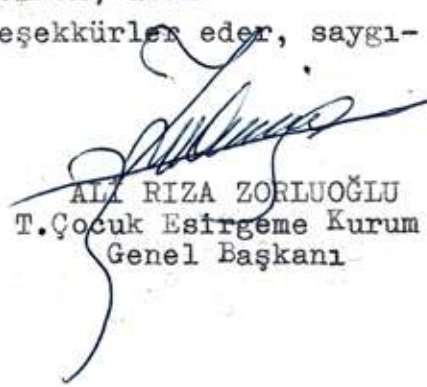
İstanbul

Kurumumuza ve dolayısıyla kimsesiz yavrularımıza yaptığınız maddî ve manevî yardımdan mahallî örgütümüzün ve Genel Merkezimizin duyduğu şükran derindir.

Yaptığınız değerli mesaîve yardımlarınızdan çok mütehassis olan Genel Merkez Kurulumuz şükranlarının bir ifadesi olmak üzere GÜMÜŞ MADALYA ile taltifinizi 11.6.1965 gün ve 7 sayılı toplantısında memnuniyetle karar altına almıştır.

Madalya ve beratını takdim ederken, Kurum toplumu, yavrularımız ve şahsım adına teşekkürler eder, saygılarımı sunarım.

(18.12.1978)

ALİ RIZA ZORLUOĞLU
T.Çocuk Esirgeme Kurum
Genel Başkanı

▲
Şilt Resmi Yazısı

NOT : Cevabınızda bu yazıda gösterilen şube adı ile gün ve sayısının belirtilmesi rica olunur.

No. 480

TÜRKİYE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU

B. T. TİCARET ODASI BAŞKANLIĞI

Vatan yavrularını korumak için teşekkül etmiş olan Çocuk Esirgeme Kurumuna lütf ettiğiniz kıymetli yardımın şükran hatırası olmak üzere Umumi Merkez Heyeti tarafından Gümüş Çocuk Esirgeme Madalyası takdim edilmiştir.

Umumi Merkez Başkanı
ALİ RIZA ZORLUOĞLU

Ankara, 11 | 6 | 1965

18.12.1978

◀ Piyango Bileti

◀ Rozet

Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu nizamnamelerinde çocukları doğum öncesinden başlayarak çalışma hayatına katılımına kadar himaye etmek, eğitmek ve çocukların her türlü hakkını korumak ile ilgili amaçlar oluşturulmuştur. Bu amaçları gerçekleştirmek için kendisine bağlı yuva, kreş ve gündüz bakımevi, poliklinik, doğumevi, bakımevi ve hemşire okulu gibi kuruluşlar açılmıştır (Şeker, 2015).

1930 yılında kabul edilen Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nda, çocuk sağlığının korunmasının yanında, doğuran annelere yardım edilmesi, çok çocuklu ailelerin nakdi olarak mükâfat görmesi gibi hususlara yer verilmiştir (Aslan, 2018). Aynı yıl yürürlüğe giren Belediye Kanunu kapsamında belediyelere; yoksul ailelerin ikiz çocuklarına yardım yapılması, öksüz,

kimsesiz ve yoksul çocuklara giyinme, barınma, sağlık ve eğitim desteği sağlanması, çocuk bahçeleri, oyun ve spor yerleri oluşturulması gibi çok çeşitli görevler öngörülmüştür (Belediye Kanunu, 1930).

II. Dünya Savaşı yıllarındaki arşiv belgelerinde, dönemin koşulları doğrultusunda, yoksul durumda olan ve geçimini sağlamakta zorlanan aileler ile kimsesiz çocuklar için şehir ve kasabalarda belediyelerce düzenlenen belgeler yoluyla destekler sağlandığı bildirilmektedir. Destek ve yardımların organizasyonunda Kızılay Cemiyeti ve Çocuk Esirgeme Kurumu gibi müesseseler ile iş birliği yapılması öngörülmüştür (Kocabıyık, 2019). 1930'lu yıllarda yoksul çocuklara yönelik okul merkezli olarak çalışmalar da yürütülmüş; Çocuk Esirgeme Kurumu ile okul himaye heyetleri arasında çocukların sağlık sorunları, beslenmesi ve giydirilmesi gibi konularda iş birliği gerçekleştirilmiştir. Ayrıca Çocuk Esirgeme Kurumu, belediyeler, valilikler ve fabrikalarda çalışan annelerin çocukları için gündüz bakımevi amaçlı çeşitli kurumlar açmışlardır (Karatay, 2007).

▼
Yuvam Tiyatrosu, İstanbul
Çocuk Esirgeme Kurumu
Bünyesinde Faaliyet
Gösteren Sinema ve Tiyatro

► *Sünnet Ettirilen Çocuklar*

► *Sağlık Taraması*

► *Gündelik Yaşam*

23 Ekim 1945 tarihinde yapılan gürbüz çocuk.
müsabakasında birinciliği kazanan Orlan Suiçur

FOTO

Orlan Suiçurün biricik hamisi Gagın
IZMİR
Orlan Çocuk İziğine Karısına
arınmaktadır.

Babası Alpaslan Suiçur
18.11.1945.

[Signature]

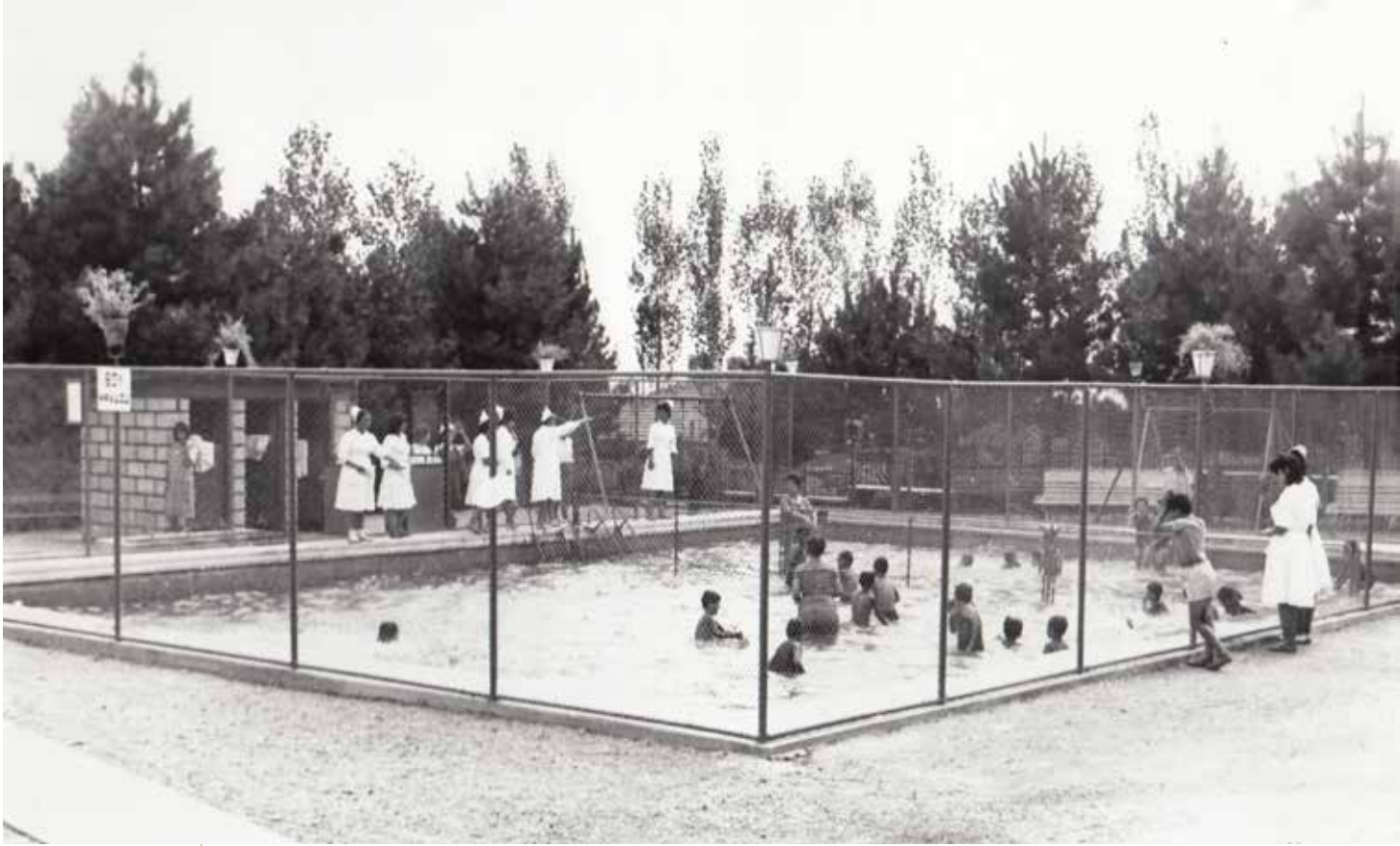
◀
Gürbüz Çocuk
Yarışmasında Birinci
Seçilen Çocuk

► Spor Etkinliği

► Spor Etkinliği

◀
Çocuk Esirgeme
Kurumunun 50. Yıl
Kutlamasından

◀
Atatürk Çocuk Yuvası,
1960'lı Yıllar

►
*Yuvada Kalan Çocukların
Katıldığı Çeşitli
Programlardan*

►
*Kültürel ve Sanatsal
Faaliyetler*

►
*Kültürel ve Sanatsal
Faaliyetler*

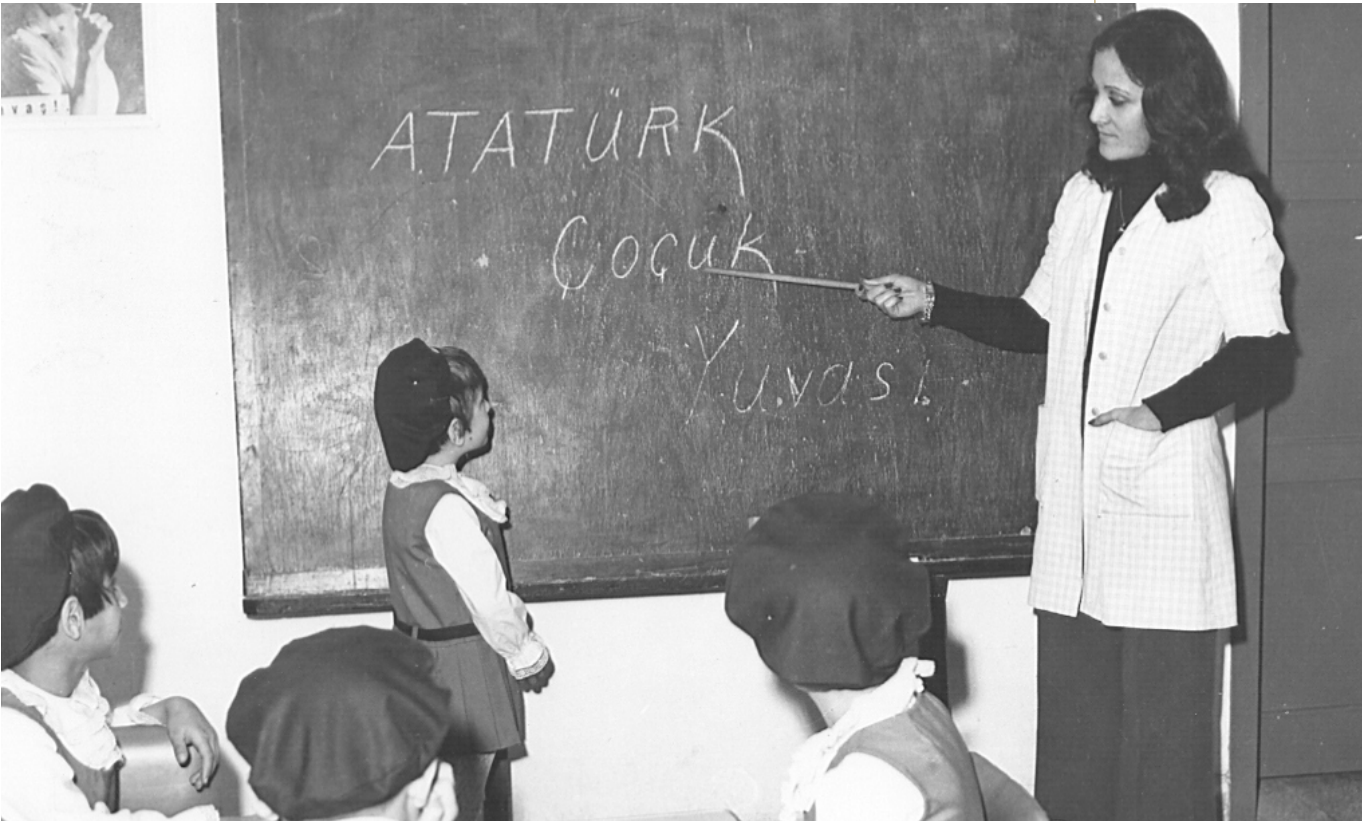

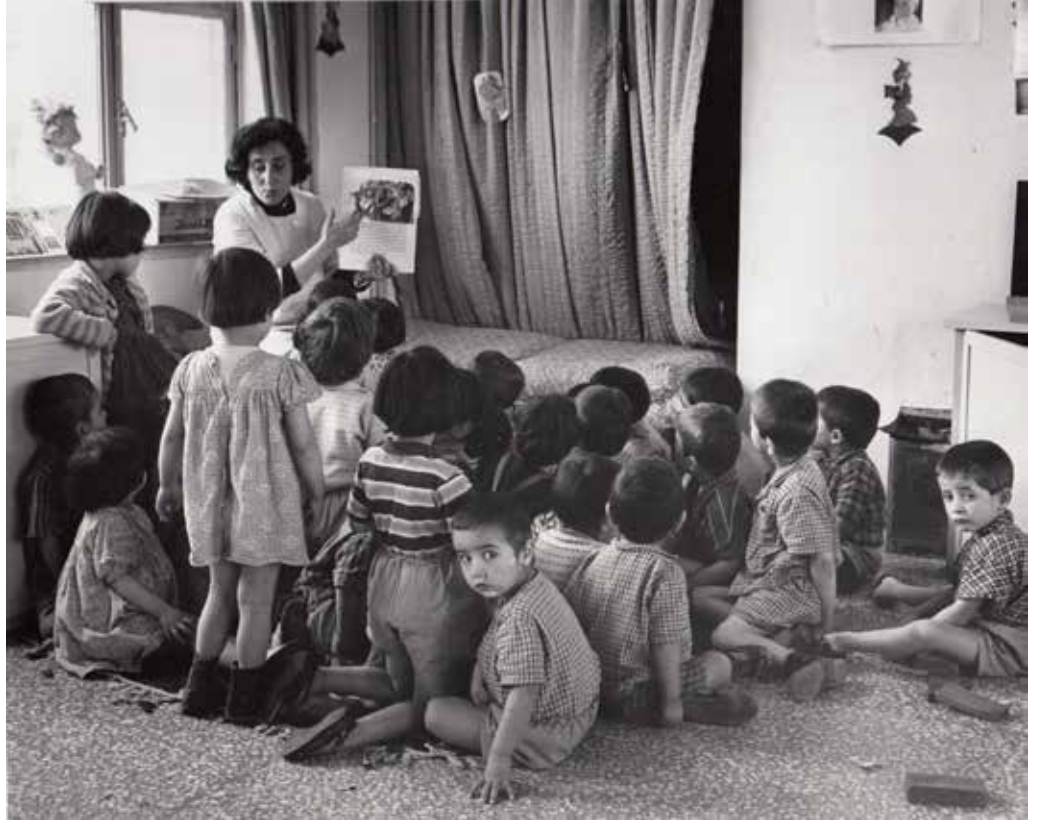

▲ Yuva Müdürü Dr. Mesut Savcı,
Hemşire Koleji Öğrencileri ile

▼ Kuruluşlarda Eğitim
Faaliyetleri

► *Kuruluşlarda Eğitim Faaliyetleri*

▼ *Kuruluşlarda Eğitim Faaliyetleri*

Çocuk Esirgeme Kurumu tarafından 1940'lı yıllarda yatılı bakım veren yuvalar açılması gibi çalışmaların yanı sıra çocukların korunmasına yönelik çeşitli projeler de geliştirilmiştir. Örneğin kimsesiz çocuklar ve sokakta çalıştırılan çocuklara ilişkin olarak, Çocuk Esirgeme Kurumu İstanbul Merkezi tarafından bir proje başlatılarak çocuğun, ailesinin ve hanenin durumunun ayrıntılı olarak ele alındığı, tahkikat fişlerine dayalı incelemeler gerçekleştirilmiş ve ailede görülen sorunların çözümüne yönelik çalışmalar yapılmıştır (Sarıkaya, 2010b).

Korunmaya ihtiyacı olan çocuklar konusuna özgü ilk kanun olan 5387 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkındaki Kanun, 1949 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulunda kabul edilmiştir. Kanun ile korunmaya ihtiyacı olan çocukların korunması ve bakımı konusunda Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığına ve Milli Eğitim Bakanlığına (MEB) çeşitli görevler verilmiştir. Kanun gerekçesinde; sunulacak hizmetler, kurumlar, kurumlar arası ilişkiler ve çocuk ihtiyaç gruplarının kurumlardan faydalanma prensipleri esnek ve ayrıntılı bir çerçevede tutulmuştur. MEB tarafından, kanunun yürürlüğe girmesinin ardından aynı yıl içinde Ankara'nın Nallıhan ilçesi Çayırhan bucağında ve Bilecik Yarhisar bucağı İlyas Bey köyünde yetiştirme yurtları açılmıştır. 1950'li yılların sonu ve 1960'lı yılların başından itibaren korunma ihtiyacı olan çocuk olgusu ve genel olarak çocuk konusu sosyal hizmetler bütünlüğünün bir parçası olarak ele alınmıştır. Bunun yanında toplumdaki kentleşme ile bağlantılı olarak kentsel çocuk sorunlarında bir çeşitlenme görülmüştür (Karatay, 2007).

Korunmaya ihtiyacı olan çocuklar konusuna özgü ilk kanun olan 5387 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkındaki Kanun, 1949 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Genel Kurulunda kabul edilmiştir.

Kanunda 1957 yılında düzenleme yapılmış ve 6972 sayılı “Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun” yürürlüğe girmiştir. Kanunda devlet kurumları, belediyeler, zabıta memurları ve muhtarlar korunmaya muhtaç çocukları mahallin en büyük mülkiye amirine bildirmekle yükümlü kılınmıştır. Hakkında korunma kararı alınan 0-6 yaş çocukların Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı’na bağlı çocuk bakım yurtlarına, 7-18 yaş arasındaki çocukların ise MEB’e bağlı yetiştirme yurtlarına yerleştirilmesi gerekli kılınmıştır. Kanun ile birlikte ayrıca belediyeler ve il özel idarelerinin birlikte kuracakları Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birlikleri oluşturulmuştur (akt. Elmacı, 2019; Güreli, 1970; Çengelci, 1998).

►
Başvuru Belgesi

T Ü R K İ Y E
Çocuk Esirgeme Kurumu
Genel Merkezi
Kayıt No.

Ankara, ...

Adı : .....

Dileği

İş : .....

Yardım ve koruma : .....

Süt : .....

Elbise : .....

Çocuk yuvası : .....

Gündüz bakımevi : .....

Kundak takımı : .....

Süt annelik : .....

Çocuk bakmak : .....

İkizlerine yardım : .....

Evlâtlık : .....

Mektep malzemesi : .....

Yol parası : .....

Yiyecek: .....

Doğum yardımı : .....

- 4 - Kira ile oturdıkları takdirde kaç lira kira verdikleri 7 lira
- 5 - Ana ve babaları olmadığı takdirde evdeki hamileri kimdir _____
- 6 - Haminin ismi _____ Yaşı _____ ne iş yaptığı _____
ne para kazandığı _____
- 7 - Bütün aile efradının çalışarak kazandıkları paradan başka bir geliri olup olmadığı? yok
- 8 - Bütün aile efradının çocuklarla birlikte umum gelirinin miktarı _____

TÜRKİYE
ÇOCUK ESİRGEME KURUMU
İstanbul Merkezi

Fişin doldurulduğu
mıntıka

Galata

İstanbul sokaklarında serseri bir şekilde dolaşan ve seyyar satıcılık yapan küçük çocukların şahsî ve ailevî durumlarını tesbit eden tahkikat fişi

Çocuğun durumu

- 1 - Adı ve soyadı Haliseyin Çınar
- 2 - Doğum tarihi 1344 yaş 16
- 3 - Doğum yeri Giresun
- 4 - Çocuğun ne iş yaptığı Hamal
- 5 - Kazandığı paranın miktarı: Günde 80 haftada _____ ayda _____
- 6 - Kazandığı parayı ne yaptığı Kentisine serpede
- 7 - Ailesine yardım edip etmediği _____
- 8 - Yardım ettiği takdirde kaç parasını ailesine verdiği _____
- 9 - Çocuğun mektep vaziyeti nedir Hiç gitmedi
- 10 - Okuyup yazmak biliyormu _____ derecesi _____

[*] Çocuklardan izabeden malîmât alınmadığı takdirde; sokaklı haneler tamamen boş bırakılacaktır.

◀ Sokak
Çocuklarının
İncelenmesine
Dair Belge

- 11 - Mektebe gönderilmemiş ise sebebi Fakirlikten
- 12 - Başüne kadar bir suçu tesbit edilip edilmediği _____
- 13 - Çocuğun nüfus kâğıdının olup olmadığı yok
- 14 - Başka kardeşi olup olmadığı yok
- 15 - Diğer kardeşlerinin isimleri ve yaşları _____
- 16 - Diğer kardeşlerinin bir işle meşgul olup olmadıkları _____
- 17 - Diğer kardeşlerinin ne iş yaptıkları _____
- 18 - Kazandıkları paranın miktarı: günde _____ haftada _____ ayda _____
- 19 - Çocuğun karakteri sevkiyatında zamanki kıyafeti Rejimsizde

Ana ve babanın durumu

- 1 - Ananın adı ve soyadı Hanife (Öli) yaşı _____
- 2 - Babanın adı ve soyadı Hasan yaşı _____
- 3 - Ananın doğum yeri _____ Babanın doğum yeri Giresun
- 4 - Babanın ne iş yaptığı ve iş adresi Reçber. (Memleketi)
- 5 - kazandığı paranın miktarı: günde _____ haftada _____ ayda _____
- 6 - Ananın ne iş yaptığı ve iş adresi _____
- 7 - kazandığı paranın miktarı: günde _____ haftada _____ ayda _____

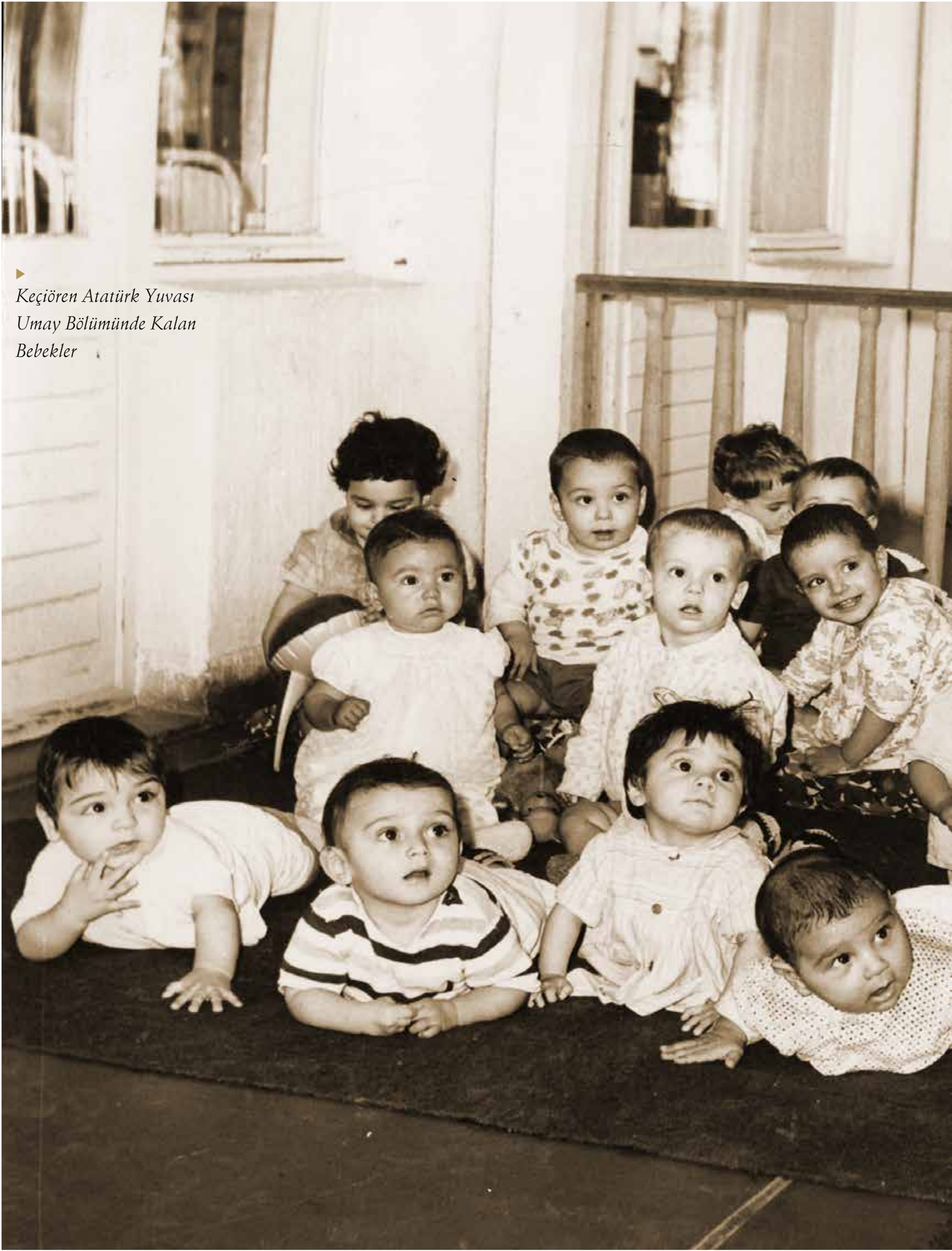
- 8 - Ana ve baba ayrı iseler ne zamandanberi ayrı oldukları _____
- 9 - Övey anne olup olmadığı yok
- 10 - Övey anne varsa ismi _____ yaşı _____ doğum yeri _____
- 11 - Övey annenin ne iş yaptığı ve iş adresi _____
- 12 - Kazandığı paranın miktarı: günde _____ haftada _____ ayda _____
- 13 - Övey baba olup olmadığı yok
- 14 - Övey baba varsa ismi _____ yaşı _____ doğum yeri _____
- 15 - Övey babanın ne iş yaptığı ve iş adresi _____
- 16 - Kazandığı paranın miktarı: günde _____ haftada _____ ayda _____
- 17 - Ana ve babanın alkolik ve diğer uyuşturucu (kokain, heroin, vesaire) maddeler kullandığı kullanmadığı _____
- 18 - Ana ve babanın ahlâkî vaziyetinin tedkiki _____

Allenin umumi durumu

- 1 - Oturdıkları yerin semti ve adresi Espane Kibic Ali Hamamında
- 2 - Oturdıkları yerin (ev mi, han mı, köprü altı mı, medrese mi, sur harici mi çadır altı mı olup olmadığının kaydı) Hamamda
- 3 - Oturdıkları binanın kime ait olduğu Hamamcıya

► Keçiören Atatürk Yuvası
Umay Bölümünde Kalan
Bebekler

9. 10. 1972
Umay
Bebekler

▲ Başvuru Yuvadaki Çocuklar
Bir Etkinlik Sırasında

▼ Çocuklar Yuva Anneleri
Gözetiminde Banyo Yaparken

▲
Yuvada Sıradan Bir Gün

▲
*Yuva Bahçesinde Oynayan
Çocuklar, 1960'lı Yıllar*

▲
Çocuk Kuruluşu, Samsun

▶
Kuruluşun İçinden

▲
*Konya Gündüz Bakımevi
Kabul Merkezi Bahçesi*

◀
*Konya Kabul Merkezi
Gündüz Bakımevi
Yemekhanesi*

► *Kuruluşun Dış Cephesi,
Ankara*

► *Rize'de Bir Kuruluşta
Çocuklar*

► *Kuruluşta Çocuklar*

▼
*Umay Çocuk Bakım
Birimi*

▼
*İsmet İnönü Ziyareti,
23 Nisan 1963*

Cumhuriyetin ilk dönemlerinden itibaren üzerinde durulan önemli konulardan birisi eğitim olmuştur. Öğretmen yetiştirme, okul modeli ve eğitim yöntemleri geliştirme ile halkın ve çocukların okuryazarlık oranının artırılmasının ve eğitim sistemine entegresinin geniş bir kitleye ulaşması hedeflenmiştir. Aynı zamanda çocukların eğitimi olgusunun kapsamına aileler dahil edilmeye çalışılmış, anne ve babanın çocuğa karşı sorumlulukları ve görevleri, eğitimde üstlenmeleri gereken rollerin neler olduğu gibi hususlara ağırlık verilmiştir. Bu anlamda aileler çocuk yetiştirilmesi ve çocuk eğitimi konularındaki yayınlar ile desteklenmiş ve aile kütüphanesi oluşturulmuştur (Çakarlı, 2019). 1970'li yıllarda korunmaya ihtiyacı olan çocukların koruma ve bakımına ilişkin hizmetlerin yanında, depremzedelere giyecek ve yiyecek yardımı, çocuk yetiştirilmesi, eğitimi ve sağlığı gibi konularda yazılı ve görsel basında yayınlar yapılması, konferans ve toplantılar düzenlenmesi gibi faaliyetler yürütülmüştür. Ayrıca okul öncesi çocuk eğitimi uzmanı kursu, özel hemşire koleji ve anaokulu açılışı gibi çalışmalar yapılmıştır (Şeker, 2015).

Kurumun bu dönemde ayrıca ilki 1974 yılında İstanbul'da düzenlenen, 1977 yılında ise uluslararası düzeyde organize edilen Kısa Pantolon Karikatür Yarışması gibi faaliyetleri olmuştur.

Bu bağlamda, Atatürk'ün önemli katkılarıyla Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren çocuk haklarının ilerletilmesi konusundaki çalışmaların bir boyutunu, toplumsal düzeyde farkındalık artırılması oluşturmuştur. Aynı zamanda yapılan yayınlarda, özellikle çocuk haklarının oluşturulması ve korunmasında, sosyal hizmet anlayışının önemine vurgu yapılmıştır (Çakır, 2019).

◆ Afişler

SAHİBİ:
Kırklareli Sayfayı
Dr. Fuat Umay
NEŞRİYAT MÜDÜRÜ:
GAYUR BLEDA
BASILDIĞI YER:
Resimli Ağ Matbaası
T. L. Şirketi
İSTANBUL

ANA

AYLIK SALON DERGİSİ

SAYISI:
15 KURUŞ
Aboneli:
Seneligi: 220 Kuruş
6 Aylığı: 110 »
İdare ve Neşriyat İdaresi:
Ankara - Çocuk Esirgeme
Kurumu Genel Merkezine
Müracaat edilir.

15 Sonkânun 1938

CUMARTESİ

Sayı: 1

Bir Türk Anası

TÜRK KADINI

GİLT : III ● SAYI : 3

ÇOCUK VE YUVA

Cilt : 3 Sayı : 1 OCAK 1955 50 Krş

ÇOCUK

53

5

K

24

9

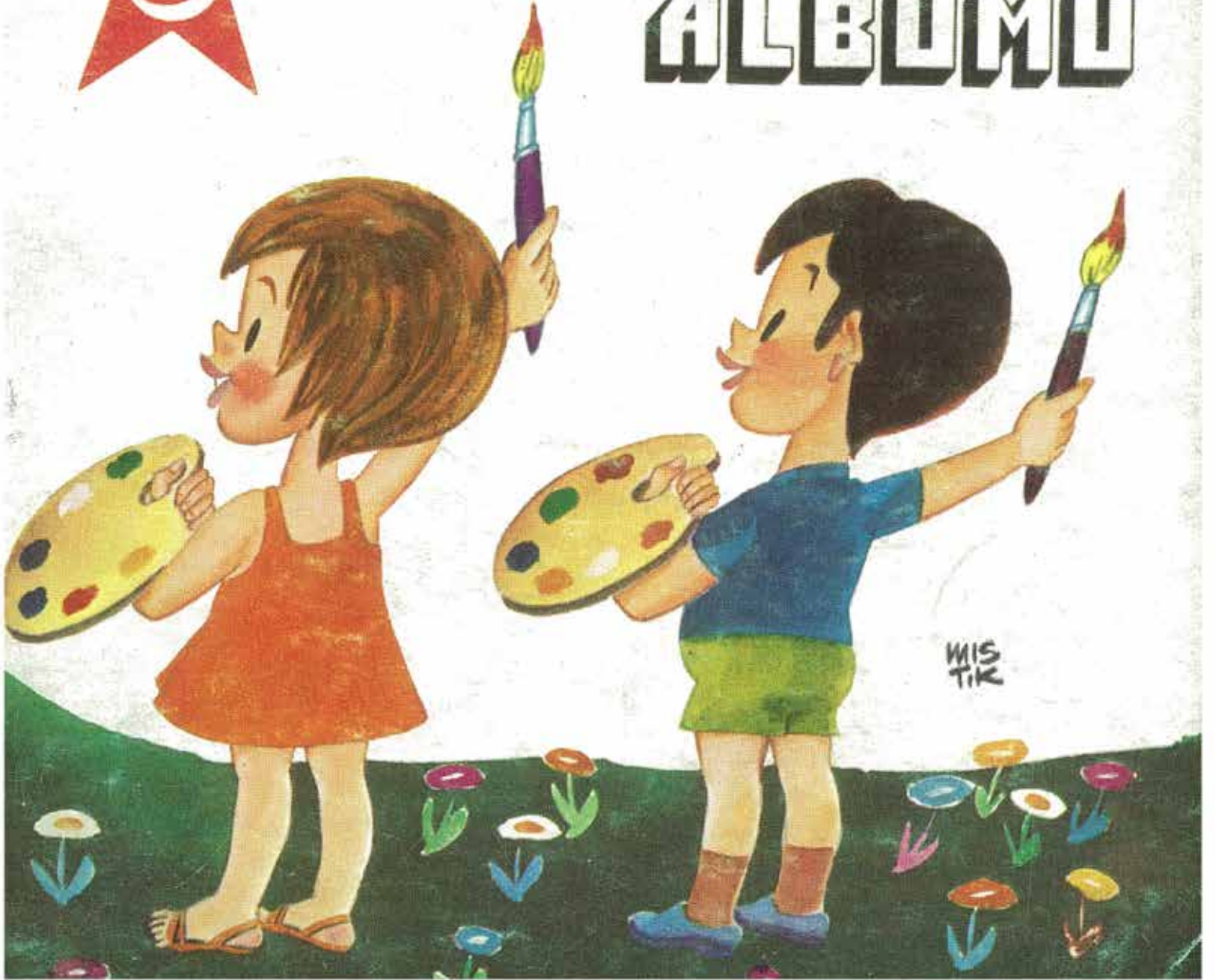
1937

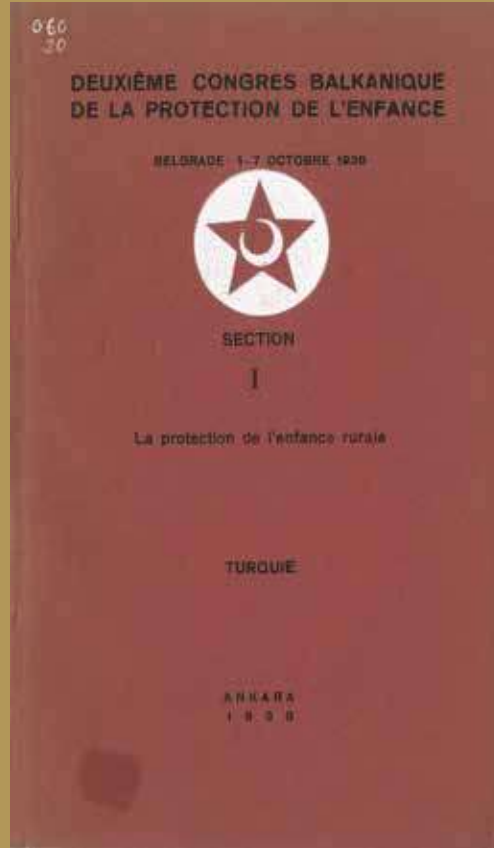
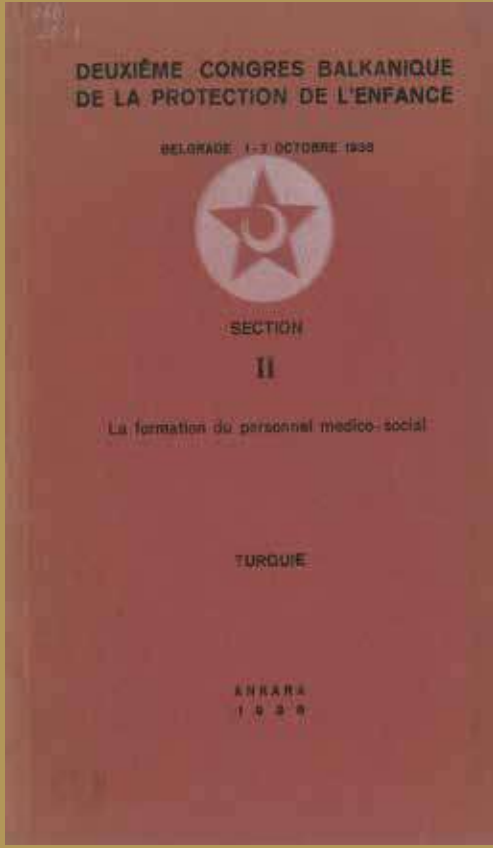
TÜRKİYE ÇOCUK ESİRGEME KURUMU

KISA PANTALON

KARİKATÜR
ALBÜMÜ

◀ Çocuk esirgeme kurumu
fransızca broşür 1. Cilt

◀ Çocuk Esirgeme Kurumu
Fransızca Broşür 2. Cilt

◀ Uluslararası Çocuk Yılı
Şiirler 1979

2828 Sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu 1983 tarihinde yürürlüğe girerek, Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) kurulmuştur. Kurum başlangıçta Sağlık ve Sosyal Yardımlar Bakanlığına bağlı olarak görevini yerine getirmiştir. 1991 yılında ise Genel Müdürlük olarak Başbakanlığa bağlanmıştır. Öncesinde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı ve MEB tarafından desteklenen koruma birlikleri kaldırılmış, 0-6 yaş ve 7- 18 yaş grubuna yönelik hizmetler SHÇEK tarafından yürütülmeye başlanmıştır. SHÇEK bünyesinde 0-12 yaş arası hizmetler Çocuk Hizmetleri Daire Başkanlığı, 13-18 yaş arası hizmetler ise Gençlik Hizmetleri Daire Başkanlığı hizmet birimlerince yerine getirilmiştir.

Kurum, korunma ihtiyacı olan çocuklara yönelik çocuk yuvaları, çocuk evleri, sevgi evleri ve yetiştirme yurtları gibi çeşitli kuruluşlar yoluyla koruma ve bakım hizmetlerini yerine getirmiştir. Bunun yanında çocuk ve gençlik rehabilitasyon kuruluşları oluşturulmuştur. Çocuk ve gençlik merkezleri, koruma, bakım ve rehabilitasyon merkezleri, bakım ve sosyal rehabilitasyon merkezleri bu kuruluşlar arasında yer almıştır. Buna ek olarak, kurum tarafından çocukların aileleri yanında bakımı, koruyucu aile ve evlat edinme hizmetleri, sokakta çalıştırılan ve yaşayan çocuklara yönelik hizmetler ile özel kreş ve gündüz bakım evleri gibi çok yönlü bir hizmet alanı olmuştur. Ayrıca çocuk haklarının koordinasyonu ve izlenmesi çalışmaları yürütülmüştür.

Kurumun hizmet verdiği 1983-2011 yılları arasında çocuk koruma alanında önemi haiz olan yasal metinler çıkarılmıştır. Örneğin, 1984 yılında koruma altındaki çocuklara aile sıcaklığında bakım sağlanmasını amaçlayan koruyucu aile hizmetine özgü ilk yönetmelik yayımlanmıştır. 1988 yılında yapılan kanuni değişiklik ile koruma altındaki çocukların kamu kurumlarında istihdamına olanak sağlanmıştır. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme 14 Eylül 1990 tarihinde imzalanmış, Bakanlar Kurulu'nun 09.12.1994 tarihli ve 4058 sayılı kararıyla onaylanmış ve 27.01.1995 tarihinde yürürlüğe girmiştir (Resmi Gazete, 1995). 2000'li yıllarda çocukların aile yanında desteklenmesi yaklaşımı üzerinde daha fazla durulmaya başlanmıştır. 2005 yılında yürürlüğe giren Çocuk Koruma Kanunu ile çocukların aileleri yanında desteklenmesine yönelik özel tedbirler oluşturulmuştur. Bu dönem, çocuk hizmetlerindeki reform sürecinin başlangıcı olmuştur.

► Ağrı Yetiştirme Yurdu

► Kars Yetiştirme Yurdu

► Afyon SHÇEK Koç Çocuk Bakım Birimi

◀
Konya Çocuk Yuvası

◀
Anıtkabir Ziyareti

◀
*Kurumda Yapılan
Kutlamalardan Bir Örnek*

► *Cumhurbaşkanı Kenan
EVREN'in Kurum
Ziyareti*

► *Milli Eğitim Bakanı Avni
AKYOL Kurum Ziyareti*

► *Kurumda Yapılan
Etkinliklerden Bir Örnek*

▲ Cumhurbaşkanı Süleyman
DEMİREL Kurum Ziyareti

▼ Mesut YILMAZ'ın İstanbul Şeyh Zayed
Çocuk Yuvası ve Atatürk Kız Yetiştirme
Yurdu ziyareti.

2000'Lİ YILLAR:
ÖNLEYİCİ, KAPSAYICI
VE BÜTÜNCÜL HİZMET
ANLAYIŞI

Dünya genelinde 2000’li ve 2010’lu yıllarda meydana gelen gelişmeler çocuk hizmetleri alanındaki bakış açılarını da önemli ölçüde etkilemiştir. Ülkemiz açısından ele aldığımızda bu dönem içerisinde hem yasal hem de idari bakımdan çeşitli değişiklikler meydana gelmiştir.

İdari yapılanma bağlamında temas edilmesi gereken en temel değişiklik 2011 yılında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kurulması olmuştur. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kurulmasıyla birlikte çocuk koruma alanında bütüncül bir yaklaşımla koruyucu ve önleyici hizmetlere öncelik verilmiş ve kurum bakımında kalan tüm çocukların büyük fiziksel binalar ve koğuş tipi yapılar yerine, aile odaklı hizmetler veya ev tipi hizmet modelinde bakımının sağlanması amacıyla bakım hizmetlerinde dönüşüm programı uygulanmıştır.

Hizmet Dönüşüm Programı ile korunma ihtiyacı olan çocukların aile ortamına en yakın bir sistem içerisinde yetiştirilmesi, temel güven, aidiyet ve sorumluluk duygusunu kazandırılması ve birebir, sürekli ve tutarlı bir bakım hizmeti verilmesinin sağlanması hedeflenmiştir.

Bu bağlamda SHÇEK döneminde hizmet vermekte olan çocuk bakım kuruluşlarına yönelik yapısal değişikliklerle, kuruluşların kapasiteleri azaltılmış, yaşam alanları yeniden düzenlenmiş, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları yerine oluşturulan sevgi evleri ve çocuk evleri ile çocukların bireysel ve sosyal gelişimlerine uygun dünya standartlarında hizmet modelleri oluşturulmuştur.

Dünya genelinde 2000’li ve 2010’lu yıllarda meydana gelen gelişmeler çocuk hizmetleri alanındaki bakış açılarını da önemli ölçüde etkilemiştir.

◀ Devlet Bakanı Güldal AKŞİT (2003-2005)

►
Devlet Bakanı Nimet BAŞ
(2005-2009)

Geçmişte Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bünyesinde 0-12 yaş arasında çocuklara ve 13-18 yaş arasındaki gençlere yönelik ayrı daire başkanlıklarınca sunulan hizmetler 2011 yılından itibaren Bakanlık bünyesindeki Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü çatısı altında toplanmıştır. Günümüzde bu hizmetler Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

Köklü bir geçmişe dayanan kurumsal kültür, bilgi birikimi ve deneyim, içinde bulunduğumuz zamana uygun hizmetlerin geliştirilmesi açısından sağlam bir zemin sunmaya devam etmektedir. Bunun yanında sosyal ve kültürel yaşamda gerçekleşen hızlı değişimler de çocuklara ilişkin politikalara ve uygulamalara tesir etmektedir. Bu anlamda, günümüz çocuk politikalarında kültürel ve tarihsel arka plan ile güncel yaklaşımların etkileşimi söz konusu olmaktadır. Burada bilhassa çocuğu merkeze alan ve ailenin güçlendirilmesine odaklanan bakış açısı temel bir rol oynamaktadır. Bunun yanında, sorunların henüz ortaya çıkmadan önüne geçilmesini hedefleyen önleyici çalışmalar önemli bir paradigma değişimini temsil etmektedir. Politika ve uygulamaların özünü oluşturan bu yaklaşımlar hizmet modellerindeki çeşitli dönüşümleri de beraberinde getirmektedir. Aile odaklı hizmetlerin sistem içerisindeki ağırlığının artması ve kuruluş bakımında ev tipi modellere geçiş bu dönüşümün anlamlı göstergeleri arasındadır.

Bu süreçte politika yapıcılar, uygulayıcılar, hizmetten yararlanan kişiler ve paydaşlar arasındaki etkileşimin artırılması, katılım mekanizmalarının zenginleştirilmesi ve uygulamaya dönük ilkelerin ve standartların geliştirilmesi daha fazla önem kazanmıştır. İhtiyaç tespiti, planlama,

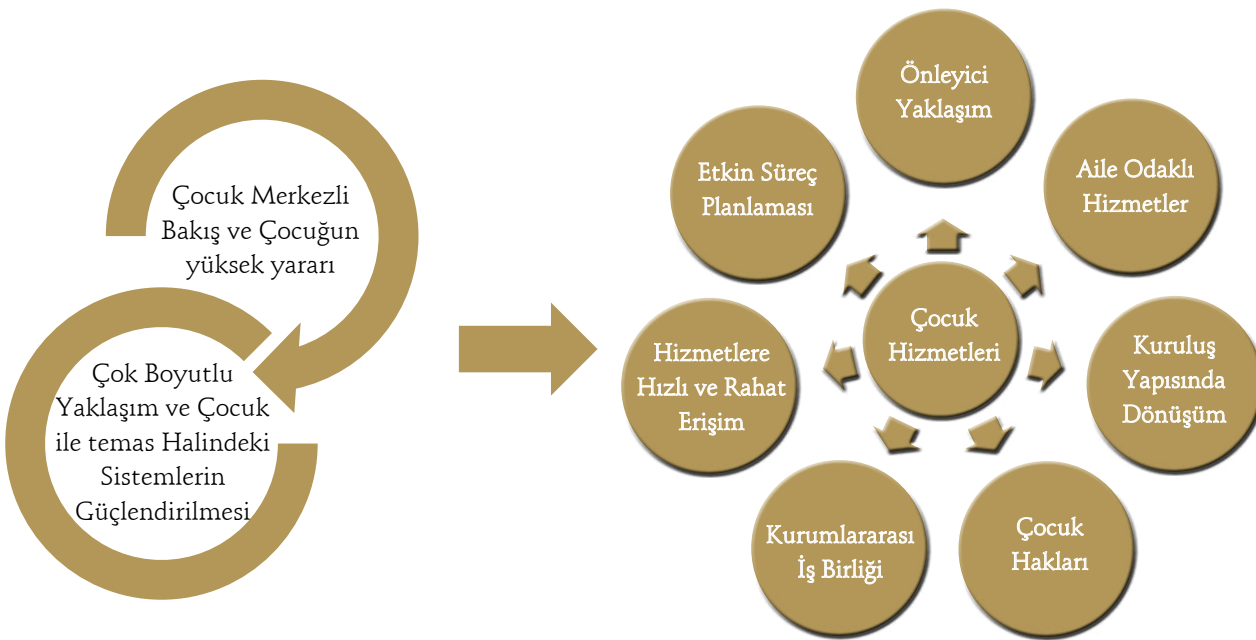
uygulama ve izleme gibi aşamaların tümünde çok boyutlu yaklaşımın öğeleri içeren, kapsayıcı anlayışın yansımaları görülmektedir.

Teknoloji ve bilişim alanındaki dönüşümler hizmetlerin tasarlanmasında ve sunumunda çeşitli katkılar sağlamaktadır. Bu olanakların etkin kullanımı kişilerin hizmetlere erişim olanaklarını genişletmektedir. Çocuk haklarının savunulmasını ve ilerletilmesini kolaylaştıran mekanizmalar ile birlikte, çocuklar yalnızca kendilerine yönelik geliştirilen hizmetlerin yararlanıcısı olarak kalmayarak, her geçen gün daha fazla oranda politika oluşturma süreçlerinin de önemli bir bileşeni olmaktadır.

Bu dönem içerisinde üzerinde durulan bir başka olgu kurumlar arası koordinasyon ve iş birliğidir. Paydaşlar arası ilişkilerin önemine yapılan vurgunun yoğunlaştırılmasının dayanak noktası çocukların korunması ve sağlıklı gelişiminin temin edilmesinde farklı kurum ve kuruluşların eşgüdüm içerisinde hareket etmesinin gerekliliği düşüncesidir. Bu yalnızca ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile ortak çalışmalar yürütülmesi ile sınırlı kalmamakta, sivil toplum ve akademi başta olmak üzere farklı sektörler arası etkileşimi de içine almaktadır.

Çocuk politikalarının etkili biçimde hayata geçirilmesine katkı sağlayan unsurlar arasında hizmet süreçlerinin işleyişi ve yapılandırılması da yer almaktadır. Bu süreçte, hizmetlerin birden fazla göz prensibi doğrultusunda aşamalı ve disiplinler arası bir bakışla planlanması, çalışanların meslek içi eğitimler yoluyla desteklenmesi ve uygulamaya yol gösterici nitelikte rehber kaynakların oluşturulması gibi farklı öğeler bulunmaktadır.

Tüm bu bilgiler ışığında, günümüzde çocuk koruma sistemi, çocuğun yüksek yararı doğrultusunda sistem ile ilişki halindeki tüm bileşenleri güçlendirmeye dayanan ilkeler ve yaklaşımlar üzerine inşa edilmektedir.

Aile Odaklı Hizmetler: Öncelik Aile Ortamı

Ailenin güçlendirilmesi ve desteklenmesine yönelik hizmetler yoluyla çocuğun korunmasını hedefleyen yaklaşımlar son yirmi yıl içerisinde öne çıkmaktadır. Türkiye’de mevcut çocuk koruma politikaları küresel ölçekte kabul gören aile odaklı güncel yaklaşımlar ile örtüşmektedir. Geçmişten itibaren toplumsal yapı içerisinde aile olgusuna atfedilen önem ve Anayasa’da toplumun temeli olarak ifade edilen ailenin, huzur ve refahı ile çocukların korunmasına yapılan vurgu ülkemiz çocuk koruma politikalarının aile odağında biçimlendirilmesinin zemininde yer alan önemli faktörlerdendir.

Türkiye’de çocuk koruma alanında aile yanında destek kavramı çerçevesinde yürütülen hizmetler temel olarak iki ana eksen etrafında yoğunlaşmaktadır. Bunlardan ilki çocukların öz aileleri yanında kalmalarını sağlamayı amaçlayan önleyici politika ve hizmetlerdir. İkinci boyut ise çocukların korunma altına alınması gereken durumların varlığı halinde uygulanan politika ve hizmetlerdir.

Çocukların öz aileleri yanında kalmalarını sağlamaya yönelik hizmetler kapsamında çocuğun sağlıklı gelişimini olumsuz yönde etkileyebilecek risk unsurlarını önceden tespit etme ve bunun neticesinde ise aileyi güçlendirecek çeşitli destekler yoluyla, çocuğun kendi aile ortamında yaşamını sürdürmesi sağlanmaktadır. Çocukların koruma altına alınmasına, çocuğun kendi aile ortamında güvenli bir şekilde desteklenemeyeceğinin anlaşılması durumunda başvurulmaktadır.

►
Devlet Bakanı Selma
Aliye KAVAF
(2009-2011)

Aile Odaklı Hizmet Uygulamaları

- Sosyal ve Ekonomik Destek (SED)
- Koruyucu Aile Hizmeti
- Evlat Edinme Hizmeti

Türkiye’de bu iki ana eksen etrafındaki çocuklara yönelik olarak sunulan uygulamalar ele alındığında, çocukların öncelikle aile yanında desteklenmesi yaklaşımının çocuk alanında hizmet ve politikaların temelini oluşturduğu görülmektedir.

Çocukların bakımı ve gelişimi konusunda sunulan sosyal ve ekonomik destek (SED) hizmetiyle çocuğun öncelikle ailesi ortamında gelişiminin sağlanması amaçlanmaktadır. Öz ailesi ile yaşaması mümkün olmayan çocukların korunma altına alınması gereken durumların varlığında ise koruyucu aile ve evlat edinme hizmetleri uygulanmaktadır.

Koruyucu Aile Hizmeti: Çocukların Sıcak Yuvası Koruyucu Ailelik

Türkiye’de çocuk koruma sisteminde son yirmi yıl içerisinde oldukça köklü değişiklikler meydana gelmiştir. Geçmiş yıllarda korunmaya ve bakıma ihtiyacı olan çocuklara verilen hizmetlerde kuruluş bakımı öncelikli iken, son yıllarda kuruluş bakımında bulunan çocukların öncelikle ailesi yanında bakımlarının sağlanmaya çalışılması, bunun mümkün olmaması halinde öncelikli hedef olarak çocukların koruyucu ailelerin yanında yetiştirilmesi hedeflenmektedir.

Koruyucu aile hizmeti tanım olarak, çeşitli nedenlerle biyolojik aileleri yanında hayatlarına devam edemeyen çocukların koruma ve bakımının kısa veya uzun süreliğine bir aile ortamında gerçekleştirilmesini amaçlayan, devlet denetimi ve gözetiminde yürütülen bir uygulamadır.

Çocukların korunma altına alınması gereken durumların varlığı halinde uygulanan bir sosyal hizmet uygulaması olan koruyucu aile hizmeti, çocuk koruma ve refah alanındaki gelişmelerin bir parçası olarak kurumsal bir yapıya dönüşmüştür. Devletin rol ve sorumluluğunun ön plana çıktığı, günümüzdeki yapısıyla koruyucu aile hizmeti, 1949 yılında 5387 sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun ile çocuklar için bir koruma tedbiri olarak uygulanmaya başlanmıştır. 1983 yılında yürürlüğe giren 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ile birlikte ise koruyucu aile hizmeti, korunma ihtiyacı olan çocuklar için aile odaklı alternatif bir bakım modeli olarak hayata geçirilmiştir.

Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Daire Sözleşmeye göre geçici veya devamlı olarak aile çevresinden yoksun kalan veya kendi yararına olarak bu ortamda bırakılması kabul edilmeyen her çocuk, devletten özel koruma ve yardım görme hakkına sahiptir. Koruyucu aile hizmeti bir yandan söz konusu koruma hakkının güvence altına alınması diğer yandan çocukların bir aile ortamında bakımının sürdürülmesi için kritik bir işleve sahiptir.

▼
Koruyucu Aile Şenliği

Koruyucu aile hizmeti çok yönlü mesleki çalışmaları ve süreçleri gerektirmektedir. Dinamik ve çok bileşenli yönleri bulunan bir hizmet olması nedeniyle, etkin hizmet sunumu açısından her şeyden önce uygulamanın sağlam ve sürdürülebilir bir sistem üzerine inşa edilmesi önem arz etmektedir. En temelde koruyucu aile hizmetinin tüm süreç boyunca süreklilik arz eden bir değerlendirme, izleme ve düzenli iletişim gerektiren mesleki çalışmaları içerdiği söylenebilir. Türkiye’deki uygulamada hizmete ilişkin süreç; başvuru, sosyal inceleme, uygunluk değerlendirmesi, yerleştirme ve izleme dahil tüm aşamalar ülke genelinde kullanılan standart formlar ve belgeler yoluyla yürütülmektedir. Uygulamada öne çıkan diğer bir bileşen, çoklu değerlendirme sistemidir. Koruyucu aile statüsünün verilmesi, çocuğun koruyucu aile yanına yerleştirilmesi ve hizmetin sonlandırılması gibi kritik kararlar farklı disiplinlerden meslek elemanları ve yöneticilerden oluşan koruyucu aile komisyonları tarafından verilmektedir. Bununla birlikte çocuğun koruyucu aile yanına yerleştirilmesinin uygun görülmesi halinde, meslek elemanları tarafından ilk yıl her ay, ikinci yıldan itibaren 3 ayda bir gerçekleştirilen izlemelerde ev ve okul ziyaretlerini de kapsamaktadır.

Türkiye’de koruyucu aile hizmetinin öne çıkan diğer unsurlarından biri, hizmetin gönüllülük bağlamını ve çocuklara destek sağlama odağını korumuş olmasıdır. Çocukların yüksek yararı için aileler tarafından gönüllülük esasına dayalı olarak geleneksel değerlere bağlı bir hizmet modeli olma özelliği taşımaktadır.

▲
*Aile ve Sosyal Politikalar
Bakanı Fatma ŞAHİN
(2011-2013)*

Koruyucu aile uygulamasının etkinliği ve yaygınlığı açısından hizmetin kapsayıcı olması önem arz etmektedir. Hizmetten yararlanabilen çocuklar, koruyucu aile olabilecek kişiler ve uygulama modellerine yönelik belirlenen ereve hizmetin kapsayıcılığını gösteren en temel unsurlar olarak ele alınabilir. Mevzuat ve uygulama, korunma ihtiyaı olan tüm çocukların herhangi bir ayırım gözetilmeksizin koruyucu aile hizmetinden faydalanabileceğini göstermektedir. Ülkemizde korunma kararı genel olarak ocuk reşit olana kadar devam etmektedir. Ortağrenime devam eden çocukların 20 yaşına kadar, yükseköğrenime devam eden gençlerin 25 yaşına kadar korunma kararları uzatılabilmektedir. Korunma ihtiyaı olan bu grup içerisindeki tüm çocuklar koruyucu aile hizmetinden yararlanabilmektedir. Bunun yanında, çocuğun görüşü ve yüksek yararı dikkate alınarak hakkında bakım tedbiri kararı alınmış refakatsiz çocuklar da koruyucu aile hizmetleri dâhil olmak üzere, öncelikli olarak aile yanında bakım hizmetlerinden yararlandırılmaktadır.

Koruyucu aile olabilmek için 25-65 yaş aralığı arasında olan, en az ilkokul mezunu ve düzenli gelire sahip evli veya bekar tüm vatandaşların başvuru yapabilmektedir. Çocuğun akrabası ve yakın çevresinden olan kişilerde, belirtilen yaş ve eğitim kriterleri aranmamaktadır. Bu anlamda koruyucu aile olma koşullarının, hizmetin gereklilikleri ve yaygınlık kazanması açısından dengeli ve geniş bir yelpaze sunduğunu söylemek mümkündür.

Türkiye’de uygulanan dört adet koruyucu aile modeli bulunmaktadır. Bunlardan ilki olan *“Geçici Koruyucu Aile Modeli”*; acil koruma gereken çocukların biyolojik aile yanına döndürülmesi veya haklarında uzun süreli hizmet planı oluşturulması sürecinde en fazla bir ay boyunca yararlandıkları uygulamadır. Diğer bir model olan *“Akraba veya Yakın Çevre Koruyucu Aile Modeli”* koruyucu aile hizmeti kapsamında öncelikle tercih edilen, çocuğun kan bağı bulunan akrabaları ya da iletişim içinde olduğu veya tanıdığı kişilerin ve ailelerin sağladığı bakımı ifade etmektedir. *“Süreli Koruyucu Aile Modeli”* biyolojik ailesi yanına kısa sürede döndürülme imkânı bulunmayan çocuklara akraba ve tanıdıkları dışında kalan kişilerce sağlanan bakımdır. *“Uzmanlaşmış Koruyucu Aile Modeli”* ise özel zorlukları ve ihtiyaçları olan çocuklara sağlanan bakım modelidir. Geçici koruyucu aile ve uzmanlaşmış koruyucu aile modelleri diğer modellere göre ilave koruyucu aile eğitimleri alınmasını gerektiren daha profesyonel temelli bakım süreçlerine işaret etmektedir.

Hizmet Kapsamında Sağlanan Destekler	Psikososyal Destekler
	Eğitim Destekleri
	Mentor Desteği
	Ekonomik Destekler

Çocuğun iyi olma hali ve gelişiminin sağlanması açısından uygulamanın bütüncül bir bakış açısıyla ele alınması, bunun yanında, çocuk ve ailelere yönelik yeterli ve uygun desteğin sunulması gerekmektedir. Ülkemizde koruyucu aile hizmetinden faydalanan çocuklara ve koruyucu ailelere yönelik sunulan destekleri temel olarak 4 başlıkta incelemek mümkündür.

Ekonomik Destekler	Aylık Bakım Ödemesi
	Giyim İhtiyaçları Ödemesi
	Kurs ve Servis Ücretleri Ödemesi
	Sınav ve Kayıt Ücretleri Ödemesi
	Eğitim ve Öğretim İçin Her Türlü Araç, Gereç ve Malzeme Giderleri
	Sağlık Gideri Masraflarından Faydalandırılma Desteği
	Görmeye,İşitmeye Yardımcı ya da Diş Tedavilerinde Kullanılan Tıbbi Malzeme Giderleri
	Kişisel İhtiyaçlar İçin Harçlık Ödemesi

Türkiye’de koruyucu aile hizmeti kapsamında yapılan ödemeler, koruyucu ailelere ödenen bir ücret olmaktan ziyade çocukların her türlü ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik bir destek türüdür. Bu ödemeler çocuğun ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla birçok farklı desteği içermektedir.

Aylık bakım ödemesi olarak adlandırılan temel ödeme yanında çocukların eğitim giderlerinin karşılanması amacıyla yılda bir defa, giyim ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik olarak ise yılda iki defa ilave ödemeler yapılmaktadır. Özel gereksinimi bulunan çocuklar için ayrı bir ödeme planı oluşturulmuştur. Buna göre bu grup içerisinde yer alan çocuklara yönelik aylık bakım ödemesi yüzde elli artırılarak yapılmaktadır.

Psikososyal Destekler	Uzman Desteği
	Danışmanlık ve Rehberlik Desteği
	Ergenlere Psikolog Desteği

Koruyucu aile yanında bulunan çocukların her türlü ekonomik ihtiyaçlarının karşılanmasının yanında psikososyal bağlamda da geniş mekanizmalar içerisinde destekler verilmektedir.

Koruyucu aile yanında bulunan tüm çocuklara sorumlu uzman personel tarafından düzenli olarak destek verilmektedir. Çocuğun koruyucu aile yanına yerleştirilmesinden sonra da sürecin izlenmesi ve çocuk ile ailelerin karşılaştıkları sorunların çözümüne yönelik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri verilmektedir. Ayrıca 2019 yılında başlatılan, ergenlik dönemindeki çocuklara sunulan psikolog desteği çalışması kapsamında ergenlik dönemiyle ilgili gerginlikler ve geleceğe hazırlanma kaygısı gibi bir dizi ergenlik dönemine özgü güçlüğü karşı çocuklar desteklemektedir.

Birinci Kademe Eğitim Paketi	Merhaba, Hazırım, Birlikteyiz, Bağlanma ve Gelişim, Yaşam Düzeni, Beceri Kazanma, Travma ve İyileşme, Ergenlik, Bağımlılığı Anlama ve Yaklaşım, Sağlıklı Geçişler, Güçlenme ve Stresle Başa Çıkma (11 modül)
İkinci Kademe Eğitim Paketleri	Suçta Sürüklenen Çocuklar, Suç Mağduru Çocuklar, Özel Gereksinimli Çocuklar

Koruyucu ailelerin hizmet kapsamındaki sorumluluklarını yerine getirmesine yardımcı olacak bilgi ve becerilerin kazandırılması amacıyla koruyucu ailelik eğitimleri verilmektedir.

Bu eğitimlerin bakım sağlama tutumlarının ve becerilerinin geliştirilmesi, çocuğun davranış problemlerinin azaltılması, koruyucu aileler ile hizmet sağlayıcılar arasındaki ilişkilerin ilerletilmesi ve koruyucu ailelerin süreçte daha az yıpranması gibi pek çok boyutu bulunmaktadır. Koruyucu aileler için geliştirilmiş uygulanabilir, pratik ve çözüm odaklı bu eğitimler koruyucu ailelerin çocuklar üzerindeki ebeveynlik becerilerini geliştirici bir uygulama politikasına sahiptir. Eğitimlerin içerisinde sürece hazırlık ile ilgili konuların yanında bağlanma, travma ve bağımlılık gibi belirli özel temaları işleyen modüller ile beceri kazanma gibi çok çeşitli boyutları ele alan eğitimler bulunmaktadır. Bunun yanı sıra stresle başa çıkma, sağlıklı geçişler ve ergenlik modülleri gibi yeni eğitimler de eklenmiştir. Bu temel eğitimlerin dışında daha spesifik ve uzmanlık gerektiren konularda da eğitim paketleri mevcuttur. Bunlar suça sürüklenen ve suç mağduru çocuklara ve özel gereksinimi bulunan çocuklara yönelik tasarlanan eğitim paketleridir.

Koruyucu ailelik hizmeti içerisinde olan bir diğer destek ise koruyucu aileler arasında oluşturulan destek ve paylaşım ağlarıdır. Koruyucu aile sürecine yeni başlayan kişilerin deneyimli koruyucu ailelerden aldıkları birebir destekler ve koruyucu aileler arasında oluşturulan destek grupları, sorunlar ve çözüm önerilerine yönelik fikir alışverişinde bulunulmasını sağlamaktadır.

Türkiye’de özellikle son yıllarda koruyucu aile hizmetinin tanınmaya ve yaygınlaşmaya başlamasıyla beraber, koruyucu aile yanında korunma ve bakım hizmeti alan çocuk sayısında önemli bir artış görülmektedir. Tanıtım ve yaygınlaştırma çalışmaları kapsamında yürütülen geniş çaplı projeler, ülke genelinde bütüncül bir planlama ve uygulama yapılmasını sağlamaktadır. 2012 yılında başlayan “Gönül Elçileri” projesinin bir ayağı koruyucu aile hizmeti olarak belirlenmiştir. Gönül elçileri kapsamında gönüllülerin teşvik edilmesi, toplumda bilinç ve duyarlılığın artırılması amaçlarıyla ülke genelinde kapsamlı tanıtım ve yaygınlaştırma çalışmaları yapılmaktadır.

2021 yılında yayınlanan Cumhurbaşkanlığı genelgesi ile Himâye-i Etfâl Cemiyetinin kuruluş tarihi olan 30 Haziran “Koruyucu Aile Günü” olarak ilan edilmiştir.

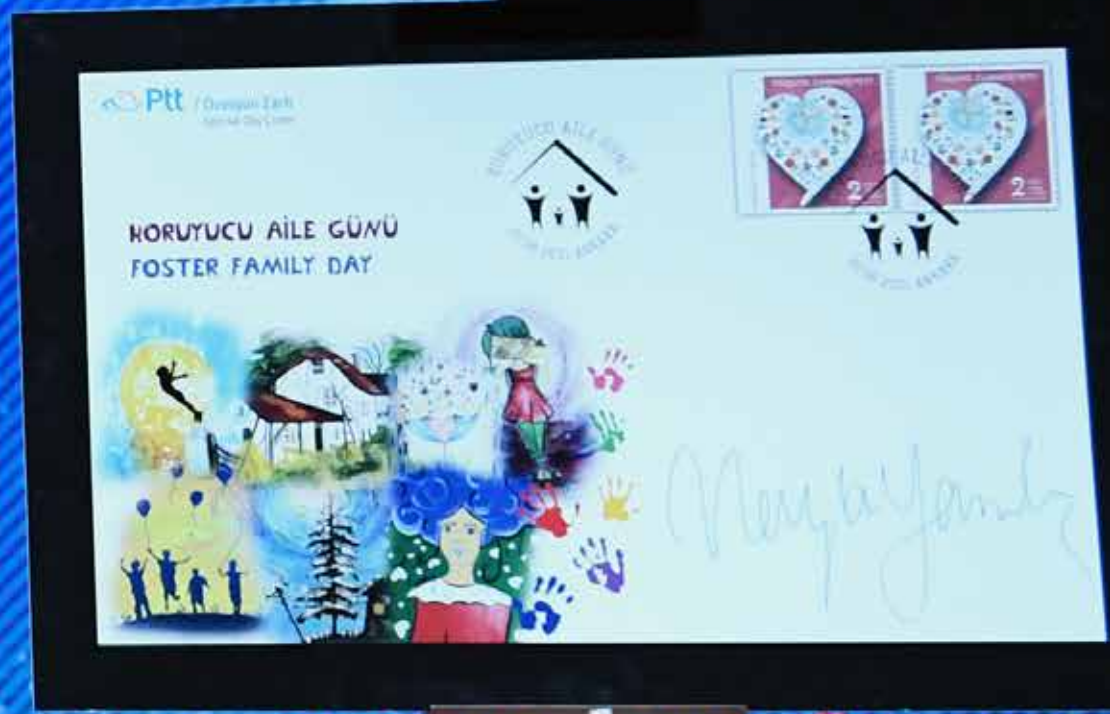

KORUYUCU AİLE TANITIM PR 30 HAZİRAN

İLE GÜNÜ PROGRAMI 2021

YILIN KUSUSU

GENELGE

Cumhurbaşkanlığından:

Konu: 30 Haziran Koruyucu Aile Günü

GENELGE

2021/12

Çocukların sağlıklı gelişebilmeleri için kendilerini koruyacak, sevecek, destekleyecek, sosyal ve maddi gereksinimlerini karşılayabilecek bir aile ortamına ihtiyaçları vardır. Aile, bir çocuğun güvenle büyümesi ve topluma faydalı bir birey olarak yetişmesi için gerekli ve birincil ortamdır.

Ailenin bu görevi yerine getiremediği durumlarda çocuk, devlet koruması altına alınmaktadır. Korunmaya ihtiyacı olan çocuklarımız için aile odaklı sosyal hizmet modellerimizin başında koruyucu aile hizmeti gelmektedir. Koruyucu aile hizmetinin amacı, koruma altındaki çocukları birebir ilgi, koruma, sevgi, destek ve gözetim sağlayacak koruyucu aileleriyle buluşturmaktır.

Son yıllarda yapılan çalışmalarla teşvik edilen koruyucu aile uygulamasının yaygınlaştırılması ve bu uygulamaya yönelik kamuoyu farkındalığının artırılması büyük önem teşkil etmektedir. Bunun için tarihte uzun yıllar çocuk koruma alanında önemli hizmetler sunan kurumlarımızdan Ankara Himaye-i Etfal Cemiyetinin kuruluş tarihi de olan 30 Haziran "Koruyucu Aile Günü" olarak kutlanacaktır.

30 Haziran Koruyucu Aile Günü kapsamında düzenlenecek etkinlikler; Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından belirlenecek usul ve esaslar çerçevesinde ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte yürütülecektir. Söz konusu etkinliklerden Cumhurbaşkanlığına belirlenecekler Cumhurbaşkanlığı himayesinde yapılabilecektir. Etkinliklere ilişkin logo, afiş, duyuru, davetiye, ilan ve benzeri belge ve görsel dokümanlar mezkûr Bakanlık tarafından ilgili kurumlarla birlikte belirlenecek kurumsal kimliğe uygun şekilde kullanılacaktır. Gerçekleştirilecek proje ve etkinliklere ait giderler ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca karşılanacaktır.

Koruyucu aile hizmetinin tanıtımı ve yaygınlaştırılması için tertiplenecek etkinliklerin en iyi şekilde gerçekleştirilebilmesi amacıyla ihtiyaç duyulacak her türlü destek ve yardımın tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca geciktirilmeksizin öncelikli olarak yerine getirilmesi hususunda bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

23 Haziran 2021

Recep Tayyip ERDOĞAN

CUMHURBAŞKANI

Evlat Edinme Hizmeti

Evlat edinme; durumu evlat edindirilmeye uygun bir çocukla, durumu evlat edinmeye uygun kişi/eşler arasında hukuki bağlar sağlanarak çocuk ebeveyn ilişkisinin kurulmasıdır. Evlat edinme uygulaması birçok kültürde koruma ve bakım gereksinimi olan çocukların bir aile yanında büyümelerini sağlamaya yönelik olarak benimsenen bir yöntemdir. Bu yüzden tarihsel olarak kökenleri eskilere dayanan bir uygulamadır.

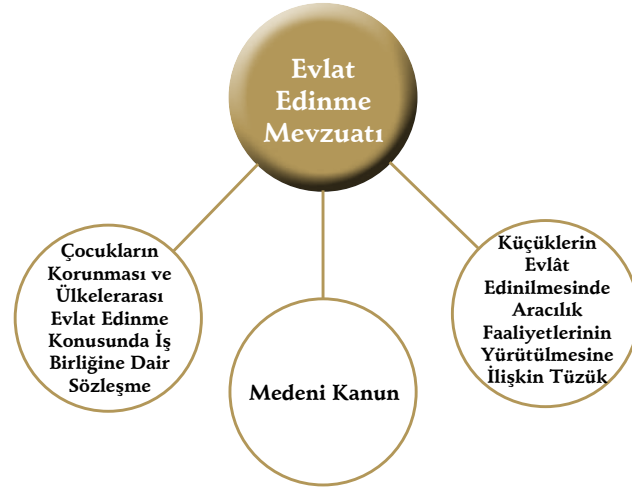
Günümüzde devlet denetim ve gözetiminde kendine özgü yasal boyutları ve uygulama çerçevesi ile birlikte çocuk koruma alanında önemli bir hizmet olarak işlev görmeye devam etmektedir. Türkiye’de evlat edinme hizmetinin hukuki açıdan dayanakları yaklaşık yüz yıllık bir geçmişe sahip olmakla birlikte, ülke içi ve ülkeler arası boyutları ile beraber 2000’li yıllarda gerek yasal anlamda gerekse uygulama açısından hizmete yön veren değişimler yaşanmıştır. Kurumsal olarak ele alındığında Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü ülke içi evlat edinmelerde aracılık faaliyetlerinde “Aracı Kurum”, ülkelerarası evlât edinme işlemlerinde “Merkezi Makam” yetkisi olmak üzere iki ana görevi yerine getirmektedir.

Evlat edinme, çocukların yüksek yararını temele alarak yürütülen bir hizmet modelidir. Dolayısıyla uygulamanın odağında çocuk bulunmaktadır. Evlat edinecek kişilerin aile içi ilişkileri, ebeveynlik becerileri ve yaşam koşullarının ayrıntılı olarak incelenmesi ile birlikte çocuğun evlat edinme sürecine hazırlanması, aile ortamına uyumu ve evlat edinmenin çocuk üzerindeki etkileri gibi pek çok farklı konunun uygulama bütünlüğü içerisinde özenle ele alınması gerekli olmaktadır. Bundan dolayı, evlat edinme süreçleri hizmete uygun kuramsal temeller ve uygulama becerileri ile bağlantılı pek çok etmen dikkate alınarak çocuğun iyilik halini

temin edecek biçimde yapılandırılmaktadır. Çocukların evlat edinecek ailenin yanına yerleştirildikten hemen sonra evlat edinme işlemlerinin gerçekleşmesi yerine, bir yıl süreyle izlemeye alınarak çok boyutlu olarak değerlendirilmesi bunun bir örneğidir.

Kişilerin kolay ve hızlı bir şekilde hizmete erişim sağlamasına odaklanan günümüz sosyal hizmetler yaklaşımı, evlat edinme hizmetine yapılan başvuruların elektronik ortamda ve çevrim içi olarak yapılabilmesi biçiminde yansımıştır. Ayrıca, her ilde evlat edinme hizmetine özgü birimlerin bulunması mesleki çalışmaların yanında insanların evlat edinme başvurusu öncesinde, esnasında ve sonrasında hizmetlerden faydalanmasına etki etmektedir.

Sosyal ve Ekonomik Destek (SED) Hizmeti

SED hizmeti, çocukların aile yanında sağlıklı gelişimlerini sürdürebilmeleri için ailelerin sosyal ve ekonomik yönden desteklendiği bir hizmet modelidir. Hizmet bir yandan kurum bakımında bulunan çocuk sayısının azalmasını sağlamakta, diğer taraftan ise aile odaklı bir hizmet modeli olarak çocukların aile yanında bakım ve gözetimini mümkün kılabilme açısından ön plana çıkmaktadır.

Bahsi geçtiği üzere, modern çocuk koruma politikalarını şekillendiren ve çocuk koruma alanında temel bir uluslararası belge olan Çocuk Haklarına Dair Sözleşmede (ÇHS), çocukların kendi öz aileleri yanında yaşama hakkı olduğuna yer vermiştir. Sözleşme çocukların korunması amacıyla öncelikli sorumluluğu anne ve babaya vermekle birlikte, ailenin bu sorumluluğu yerine getirememesi durumunda, devletin de aileye karşı birtakım yükümlülükleri bulunduğu altını çizmektedir.

“Taraflar Devletler, ulusal durumlarına göre ve olanakları ölçüsünde, ana babaya ve çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere, çocuğun bu hakkının uygulanmasında yardımcı olmak amacıyla gerekli önlemleri alır ve gereksinim olduğu takdirde özellikle beslenme, giyim ve barınma konularında maddi yardım ve destek programları uygularlar.”
ÇHS 27. Madde

Çocuk koruma sistemi için en temel hizmet modellerinden biri olarak kabul edilen, çocukların aile yanında ekonomik olarak desteklenmesi uygulaması 1980'li yılların sonlarında başlamış olup geliştirilip yaygınlaştırılması 2000'li yıllarda mümkün olabilmektedir. Türkiye'de özellikle 2000'li yıllarla beraber çocuk koruma alanındaki temel yaklaşım değişmeye başlamış, aile yanında bakım modellerinin yaygınlaştırılması yoluna gidilerek kuruluş bakımında salt ekonomik gerekçelerle hiçbir çocuğun bulundurulmaması konusunda kesin ve kararlı uygulamalar başlatılmıştır. Böylelikle, çeşitli kamu kurumları ve gönüllü kuruluşların yaptığı ekonomik ve sosyal desteklerin ötesinde, bahsi geçen sözleşme maddesini esas alarak uygulayan ana hizmet SED hizmeti olmuştur.

2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu'nun (SHK) ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nun (ÇKK) ilgili hükümlerince haklarında korunma/bakım tedbiri kararı alınmış olup sosyal hizmet kuruluşlarından reşit olarak ayrılan gençler ile koruyucu aile hizmetinden yararlanıp reşit olan gençler de bu hizmetten yararlanabilmektedir. Buna ek olarak kuruma ait sosyal hizmet kuruluşlarında korunma kararı devam ederken evlenen kız çocuklarına yapılan çeyiz yardımları da SED hizmeti kapsamında yer almaktadır.

SED hizmetinin uygulanmasına ilk olarak Ayni Nakdi Yardımlar Yönetmeliği temelinde başlanılmış, söz konusu yönetmelikte yıllar içerisinde birtakım değişiklikler yapılarak 3 Mart 2015 tarihli ve 29284 sayılı *Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetleri Hakkında Yönetmelik (SEDHY)*'le hizmet çocuk odaklı bir şekilde yeniden düzenlenmiştir. Diğer taraftan 2015 tarih ve 5 sayılı Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetine İlişkin Genelge de hizmetin uygulama esaslarını gösteren bir diğer önemli mevzuattır.

SED Hizmet Süreçleri

- **Başvuru**
  - CİMER
  - ASHB İl Müdürlükleri
  - e-Devlet
- **İnceleme**
  - Hizmetten yararlanabilme durumu
    - SİR hazırlanması
      - Uygunluk durumunda, onay işlemleri
      - Uygun olmaması durumunda, vaka kapatma raporu
- **Onay İşlemleri**
- **İzlemeler**
- **Değerlendirme**

SED hizmet modeli çocuklar için ailelere süreli ve geçici olmak üzere ekonomik destekler sağlamaktadır. SEDHY'de *Süreli Ekonomik Destek*, "yardıma muhtaç olduğu tespit edilen ailelerin çocukları ile gençlere, sosyal ve ekonomik bir sorunun giderilmesi amacıyla, Bakanlığın bütçe imkanları ölçüsünde, belirlenen süre ve oranlar dahilinde gençler ve çocuklar için aylık ödemeler şeklinde yapılacak yardımı" olarak tanımlanmıştır. *Geçici Ekonomik Destek* ise SEDYH' de, "yardıma muhtaç olduğu tespit edilen ailelerin çocukları ile gençlere, sosyal ve ekonomik bir sorunun giderilmesi amacıyla yılda bir, zaruri hallerde en çok iki defaya mahsus olmak üzere ekonomik destek tutarının en fazla üç katına kadar yapılacak yardımları" ifade edilmektedir. Bu ekonomik desteklerin ödenmesinde temel alınan ölçüt ise ek gösterge dâhil en yüksek devlet memuru aylığı olarak belirlenmiştir.

EĞİTİM GRUPLARI	Oranlar %
Okul Öncesi Çocuk	50
İlköğretime Devam Eden Çocuk	75
Orta Öğretime Devam Eden Çocuk	80
Orta Öğretim Seviyesinde Olup Okula Devam Etmeyen Çocuk İçin	50
Yükseköğretime Devam Eden Çocuk	90
Yetişkinler İçin	40
Ortalama	73,75
Çeyiz Yardımı	150
1 Kat	100
2 Kat	200
3 Kat	300

SED hizmetinden yararlanan çocukların okul başarılarının yükseltilmesi, sosyal ve kültürel aktivitelere katılımlarının sağlanması amacıyla 2017 yılında *Okul Destek Projesi* olarak adlandırılan, *SED Hizmetinin Etkinliğinin Arttırılması Projesi* başlatılmıştır. Bu projeye çocuklar, okul başarılarının yükseltilmesi amacıyla kurslarla desteklenmekte, diğer taraftan sinema, tiyatro ve kültürel geziler gibi birçok faaliyet yürütülmektedir.

Okul Destek Projesi Kapsamında;

- Hazırlanan formlar aracılığı ile çocukların ihtiyaçları ve ilgi alanları belirlenerek çocukların uygun kurslara yönlendirilmesi,
- Çocukların ilgi alanlarına göre kurs kayıtlarının yapılması ve kurs kapsamındaki ihtiyaçlarının temini,
- Yerel kuruluşlar (Gençlik ve Spor Merkezleri, Kültür ve Turizm İl Müdürlükleri, Halk Eğitim Merkezleri, Belediyeler vb.) ile görüşmelerin yapılarak kursların açılması ve diğer faaliyetlerin organize edilmesi,
- Çocukların kütüphane kayıtlarının yapılması,
- Okul rehberlik birimleri ve çocuklar ile görüşmeler yapılarak ders başarıları ve okula devam oranlarının takibi,
- Şehir içi ve şehir dışı kültürel ve tarihi gezilerin düzenlenmesi,
- Çocukların sinema, tiyatro gibi sanatsal etkinliklere katılımlarının sağlanması,
- Çocuklara ve ailelerine yönelik alanında uzman kişilerce eğitim, seminer ve konferans verilmesi,
- Engelli Yaşam Merkezi, Huzurevi gibi merkezlere ziyaretlerin gerçekleştirilmesi,
- Özel günlerde farkındalık etkinlikleri düzenlenmesi,
- Sanatsal ve sportif kurslarla proje kapsamındaki çocukların bir müzik enstrümanı çalması ve bir spor dalıyla ilgilenmesi sağlanmaktadır.

◆ Okul Destek Projesi Etkinlikleri

Kurumsal Bakım Hizmetleri: Ev Tipi Hizmet Modellerine Geçiş ve Toplumsal Uyum

Ailenin güçlendirilmesi ve çocukların aile birliği içerisinde desteklenerek korunması yaklaşımı gereğince, korunma gereksinimi olan çocukların aile ortamında desteklenmelerine özel önem verilmektedir. Bu amaç doğrultusunda tüm çocukların korunmasına yönelik koruyucu ve önleyici hizmetlere ağırlık verilmekte ve çocukların doğup büyüdüğü aile ve sosyal çevre içerisinde yetiştirilmeleri, desteklenmeleri ve korunmalarına yönelik hizmetler çeşitlilik göstermektedir. Ailenin çocuğun yaşamındaki önemi ve çocuğun üstün yararı ön planda tutularak çocukların öz aileleri ve akrabaları yanında bakılmalarının sağlanması, bunun mümkün olamaması durumunda koruyucu aile ve evlat edindirme gibi aile odaklı bakım hizmetlerinden yararlandırılması, aile yanında bakımı mümkün olmayan, özel olarak ilgilenilmesi gereken çocuklar ise kuruluş bakım hizmetlerinden faydalandırılmaktadır. Kurumsal bakım hizmetleri politikası öncelikleri doğrultusunda kuruluş bakımında temel anlayış kısa süreli bakım hizmeti verilmesidir. Mümkün olan en kısa sürede çocukların tekrar ailelerine ve yakınlarına döndürülmesi veya aile odaklı bir hizmet modelinden yararlandırılması hedeflenmektedir. Kısa süreli bakım hizmeti kapsamında temel amaç ise çocukların kuruluş bakımında iyilik hallerinin artırılması, sağlıklı bir şekilde hayata hazırlanması, yetiştirilmesi, ruhsal, fiziksel, sosyal, bilişsel ve duygusal gelişiminin desteklenmesi ve topluma tekrar uyumunun sağlanmasıdır.

Kurumsal bakım hizmetleri kapsamında 2005 yılından itibaren büyük fiziksel binalar ve koğuş tipi yapılar yerine aile yapısına en yakın bakım kuruluşları benimsenmiş ve ev tipi hizmet modeline öncelik verilmiştir. Bugün çocuk yuvaları, yetiştirme yurtları denilen kurumsal yapılar tamamen kapatılmış olup çocuk evi, çocuk evleri sitesi ve çocuk destek merkezi şeklinde yapılandırılan kuruluşlar ile hizmetler sürdürülmektedir.

Çocuk Evleri Sitesi

► Çocuk Evleri Sitesi

▼ Çocuk Evleri Sitesi

◀
Cumhurbaşkanımız
ve Eşleri Engelli
Çocuklarımızla

Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimleri (ÇOKİM)

Korunma ihtiyacı olan ve Bakanlık tarafından gözetim altına alınan çocuklar hakkında yapılan ilk değerlendirme hizmetleri ile uygun hizmet modeli belirleninceye veya çocukların yasal temsilcilerine teslim edilmelerine kadar geçen sürede barınma ve temel gereksinimlerinin karşılanmasına yönelik hizmet veren Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimleri (ÇOKİM), 2012 tarih ve 15 sayılı Çocuk Hizmetlerine İlişkin Genelge doğrultusunda Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

Çocukların ilk kabullerinin gerçekleştirildiği bu birimlerde, çocuğa yönelik ilk değerlendirmeler yapılmakta ve faydalanabilecekleri en uygun hizmet modeli belirlenmektedir. ÇOKİM'ler bu işlevleri sayesinde hizmet modelinin belirlenmesi sürecinde, çocuğun yüksek yararı doğrultusunda, ikincil örselenmesinin önüne geçerek, kendisi için en uygun hizmeti almasını sağlamaktadır.

ÇOKİM'ler ülke genelinde, ilin ve bölgenin ihtiyaçları göz önünde bulundurularak ihtisaslaştırılmaktadır.

Çocuk Evleri Siteleri (ÇES)

Çocuk evleri sitesi; ÇKK gereğince haklarında bakım tedbir kararı alınmış 0-18 yaş grubu çocuklar ile korunma kararının devamını gerektiren şartları taşıyan gençlere hizmet veren yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır. Çocukların yaşlarına uygun, gelişim ihtiyaçları dikkate alınarak inşa edilen çocuk evleri sitelerinde her bir evde 10 ila 12 çocuk kalmaktadır. Çocuk evleri siteleri 0-12 kız ve erkek, 13-18 kız ve 13-18 erkek çocuklara uygun şekilde yapılandırılmaktadır.

Çocuk Evleri

Çocuk evleri; 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu gereğince haklarında bakım tedbir kararı alınmış 0-18 yaş grubu çocuklar ile korunma kararının devamını gerektiren şartları taşıyan gençlere hizmet veren yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır. Çocuk evleri, illerin sosyal ve kültürel açıdan uygun yerlerinde, 5 ila 8 çocuğun kalabildiği, tercihen okullara ve hastanelere yakın, aile ortamına uygun apartman dairesi veya müstakil yapılardan oluşmaktadır. Çocuk evlerinde çocukların; toplumsal hayata uyum sağlamaları, komşuluk ilişkilerini geliştirmeleri ve iyi bir şekilde yetiştirilerek topluma kazandırılmaları amaçlanmaktadır.

Çocuk evlerinin illerde planlanması, açılış ve işleyişlerine ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesi, takibi ve çocuk evleri arasında koordinasyonun sağlanması hususları İl Müdürlükleri bünyesinde oluşturulan Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezleri tarafından yürütülmektedir.

►
*Aile ve Sosyal Politikalar
Bakanı Fatma Betül
SAYAN KAYA (2016-2018)*

Çocuk Destek Merkezleri (ÇODEM)

Suçta sürüklenen, suç mağduru veya ceza infaz kurumundan ayrılan çocuklar ile duygusal, cinsel ve/veya fiziksel istismara uğramış ve sosyal rehabilitasyona ihtiyaç duyduğu tespit edilen çocuklardan haklarında bakım tedbiri/korunma kararı verilen çocukların rehabilitasyonu amacıyla oluşturulan koruma bakım ve rehabilitasyon merkezleri (KBRM) ile bakım ve sosyal rehabilitasyon merkezleri (BSRM) 2010 yılında yayımlanan “Koruma Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri ile Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği” ile kurularak Sosyal Hizmetler ve

◀
Türkiye Cumhuriyeti
Başbakanı Binali
YILDIRIM

Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne bağlı yatılı sosyal hizmet kuruluşları olarak tanımlanmıştır. Bu merkezler istismara uğrayan ve sosyal rehabilitasyona ihtiyaç duyduğu tespit edilen çocuklar için gerekli müdahaleleri belirleyerek çocukların aile ve yakın çevrelerine dönmelerini sağlamak amacıyla oluşturulmuştur. 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 2011 yılında kurulan Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesindeki Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne bağlanan Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezleri (BSRM), 2015 yılında yayımlanan Çocuk Destek Merkezleri Yönetmeliği ile mülga edilerek yine Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı "Çocuk Destek Merkezleri (ÇODEM)" adı ile yatılı sosyal hizmet kuruluşları şeklinde hizmet vermeye başlamıştır.

Hassas koşullardaki
çocuklara
psikososyal destek
hizmeti vermek
üzere Anka Çocuk
Destek Programı
geliştirilmiştir.

ÇODEM'ler suçta sürüklenmesi, suç mağduru olması veya sokakta sosyal tehlikelerle karşı karşıya kalması sebebiyle haklarında bakım tedbiri veya korunma kararı verilen çocuklardan; psikososyal desteğe ihtiyaç duyduğu tespit edilenlerin, bu ihtiyaçları giderilinceye kadar geçici süre ile bakım ve korunmalarının sağlandığı, bu süre içerisinde aile, yakın çevre ve toplum ilişkilerinin düzenlenmesine yönelik çalışmaların yürütüldüğü; çocukların mağduriyet, suçta sürüklenme, yaş ve cinsiyet durumuna göre ayrı ayrı yapılandırılan veya ihtisaslaştırılan yatılı sosyal hizmet kuruluşları olarak tanımlanmıştır.

Süreç içerisinde Çocuk Destek Merkezlerinin hizmet kapasitesinin niteliğini ve niceliğini artırmaya yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Çocuklara yönelik hizmet veren binaların yapıları iyileştirilmiş, rehabilitasyon hizmetinin sağlanabileceği yeni hizmet binaları oluşturulmuştur. Bu merkezler çocukların mağduriyetlerine yönelik olarak; suçta sürüklenme, sokakta yaşama, gebelik, madde bağımlılığı gibi alanlarda, yaş gruplarına (11-14/15-18) ve cinsiyetlerine göre ihtisaslaştırılmaktadır. 11 yaş altı benzer nedenlerle korunma altına alınan çocukların ise öncelikle aile yanında bakım modellerinden yararlandırılması veya diğer sosyal hizmet modellerinden yararlandırılmaları sağlanmaktadır.

Kuruluş Bakım Hizmetlerinde Çocukların Hayata Hazırlanmasına Yönelik Hizmetler

Devlet himayesindeki çocukların korunması, bakımı çok yönlü gelişimleri ile bir iş veya meslek sahibi edilmeleri ve topluma yararlı bireyler olarak yetiştirilmesinin sağlanmasına yönelik destek programları, eğitimler ve sürekli geliştirilmekte olan uygulamalı faaliyetler hazırlanmaktadır.

ANKA Çocuk Destek Programı

Hassas koşullardaki çocuklara psikososyal destek hizmeti vermek üzere Anka Çocuk Destek Programı geliştirilmiştir.

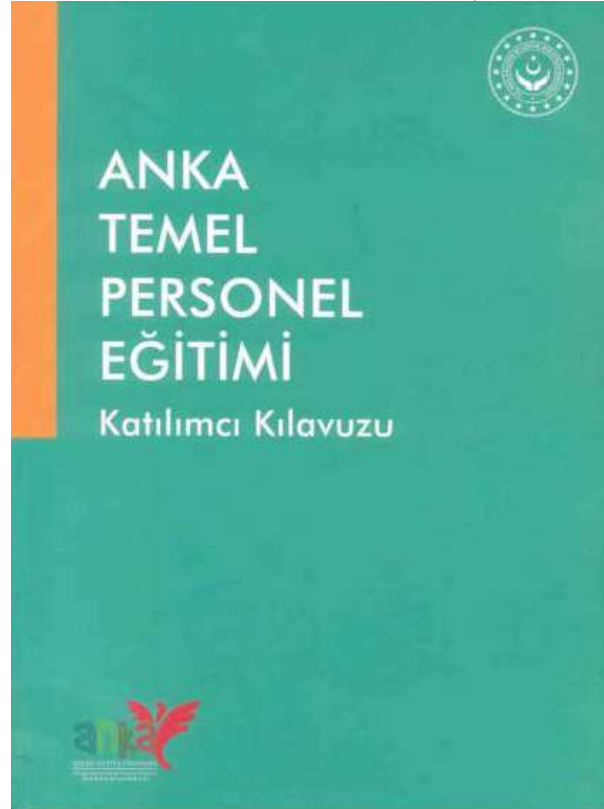
Çocuk Destek Merkezinde koruma ve bakım altında bulunan çocuklar ve aileleri psikososyal destek programına dâhil edilmektedir. Anka Çocuk Destek Programı ile çocukların bireysel farklılıkları ve ihtiyaçları dikkate alınarak olumsuz yaşam deneyimlerinden kaynaklanan travmanın en aza indirilmesi, olumlu tutum ve davranış değişikliği oluşturulması hedeflenmiştir. Program 2018 yılında refakatsiz çocuklara yönelik uygulanmak üzere uyarlanmıştır.

◀
*Aile ve Sosyal
Politikalar Bakanı
Ayşenur İSLAM
(2013-2015)*

Çocuk Evleri ile Çocuk Evleri Sitelerinde koruma ve bakım altında bulunan çocukların korunması, bakımı, çok yönlü gelişimleri ile bir iş veya meslek sahibi edilmeleri ve topluma yararlı kişiler olarak yetişmelerinin sağlanması amacıyla Çocuk Destek, Gelişim ve Eğitim Programı (ÇODEP) hayata geçirilmiştir.

► ÇODEP
Uygulama
Modülleri

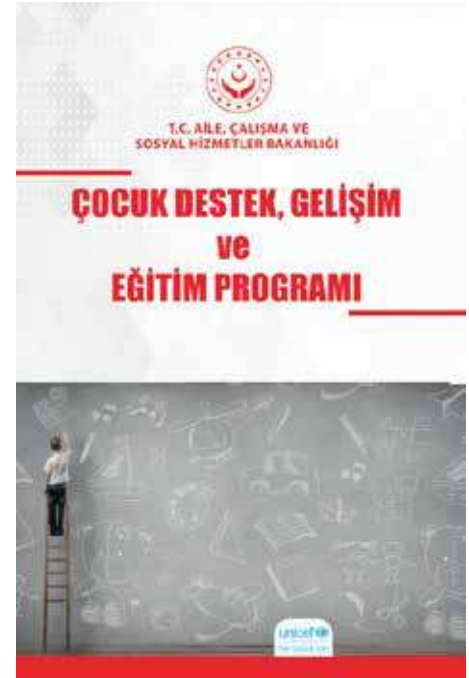
Çocuk Destek, Gelişim ve Eğitim Programı (ÇODEP)

Çocuk Evleri ile Çocuk Evleri Sitelerinde koruma ve bakım altında bulunan çocukların korunması, bakımı, çok yönlü gelişimleri ile bir iş veya meslek sahibi edilmeleri ve topluma yararlı kişiler olarak yetişmelerinin sağlanması amacıyla Çocuk Destek, Gelişim ve Eğitim Programı (ÇODEP) hayata geçirilmiştir. Program tüm Çocuk Evleri ile Çocuk Evleri Sitelerinde uygulanmaktadır.

Program, Çocuk Haklarına Dair Sözleşmedeki taahhütlere uygun olarak çocukların kişisel bakımı, mesleki uygulamalar, personel durumu, kaynak kullanımı ve yönetim yapısında uygulama birlikteliğinin sağlanması amacıyla Devlet koruması altındaki bütün çocukları kapsayan, yapılandırılmış ilk program olma özelliğini taşımaktadır. Program ile çocuklara yönelik uygulama ve müdahale yöntemlerinde bir standart sağlanması hedeflenmiştir.

Modüller temizlik, hijyen, beslenme, insan ilişkileri, değerler, mahremiyet, sorumluluklar, doğru arkadaş seçimi, stres, para, çatışma yönetimi, öfke kontrolü, hayır diyebilme, bağımlılıkla mücadele, meslek seçimi gibi konuları içermektedir.

Modüler olarak hazırlanan program ile güçlendirme yaklaşımı içerisinde çocukların gelişimsel özelliklerine göre eğitim modülleri, değerlendirme ve müdahale araçları ile uygulama kılavuzları oluşturulmuştur. Program “Yaşam Becerilerinin Geliştirilmesi ve Hayata Hazırlama” ile “Psikososyal Destek” şeklinde 2 temel bileşenden oluşmaktadır.

Minimum Standartlar ve Öz Değerlendirme Sistemi

Türkiyede ebeveyn bakımından yoksun çocuklara sağlanan koruma ve bakım hizmetlerinin kalitesine ve hizmetlerin Çocuk Haklarına Dair Sözleşmedeki taahhütlere uygunluğuna odaklanan 28 minimum standart belirlenmiştir.

Minimum standartlar; çocuklara sunulan hizmetlerde çocuğu merkeze alan bakış açısının desteklenmesi, hizmet kalitesinin standartlarının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasını sağlamak amacıyla oluşturulmuştur.

Minimum standartlar,

1. Mesleki Uygulama,
2. Kişisel Bakım,
3. Personel,
4. Kaynaklar,
5. Yönetim olmak üzere beş ana başlık altında toplanmıştır.

Bahse konu 28 standart “Standartın tanımı, göstergeler, karşı göstergeler” şeklinde uyarlanmıştır. Minimum standartlar 03 Mart 2013 tarihinde yayımlanan “Minimum Standartlar İzleme ve Değerlendirme Programının Uygulanmasına Dair Yönerge” ile tüm bakım kuruluşlarında uygulanmaya başlanmıştır.

Öz değerlendirme sistemiyle ise çocuk kuruluşları yöneticileri tarafından, çocuk bakım hizmetleri alanındaki kalite hedeflerine ulaşma yeterliliği, minimum standartlar temel alınarak geliştirilen hedefler ve kriterler çerçevesinde, çocukların, ailelerin, çalışanların ve diğer paydaşların katılımı ile değerlendirilmektedir. Çocuk bakım hizmetleri alanında çalışan yöneticilerin, belirlenmiş kalite göstergeleri doğrultusunda, kendi hizmetlerini değerlendirmelerine yönelik bir araç olan öz değerlendirme sistemine ilişkin “Uygulama Rehberi” oluşturulmuştur. Rehber ile çocuk bakım hizmetlerinin kalitesini artırmak ve hizmetten yararlanan çocukların refahına katkı sağlamak üzere bir öz değerlendirme çerçevesi sunulmaktadır. Bu çerçeve aynı zamanda;

- Çocuk bakım hizmetleri alanında hedeflerin gerçekleştirilmesini engelleyebilecek risklerin belirlenmesi ve yönetilmesi,
- Geliştirilmesi gereken alanların belirlenmesi,
- İyi uygulamaların da ortaya konulması ve yaygınlaştırılması,

- Hizmetlerin çocuklara ilişkin sonuçlarının değerlendirilmesi,
- Çocuklar, aileleri ve çalışanların hizmet sunum süreçlerinin gelişimine aktif katılımının sağlanması,
- Hizmetlere ilişkin hesap verme sorumluluğunun yerine getirilmesi,
- Çocuk kuruluşlarına ilişkin denetimlerin etkinliğinin artırılması konularında da önemli katkılar sağlamıştır.

Rol Model ve Nesiller Buluşuyor Projeleri

Korunma altına bulunan çocukların olumlu tutum, davranış ve değerlerini güçlendirmek çok yönlü gelişimlerini desteklemek, toplumsal, kültürel değerleri öğrenmeleri ve sorumluluk duygusuna sahip bireyler olarak farkındalıklarının artırılması amacıyla “Rol Model Projesi” adı altında 2017 yılında hayata geçirilen uygulama ile çocukların kendileriyle aynı yaşam deneyimlerine sahip olmuş ve toplumda ön plana çıkmış kariyer sahibi rol model kişiler ile bir araya getirilmektedir.

Aynı amaçla, yaşlı bireylerin torun özleminin giderilmesi, yaşamlarının dinamik kılınması, aktif yaşlanmalarının sağlanması, fiziksel, zihinsel sağlıklarının korunmasına yardımcı olunması ve anıları ile yaşam deneyimlerinin çocuklar ve gençler ile paylaşılmasına imkân sağlanması amacıyla ise 2018 yılında “Nesiller Buluşuyor Projesi” başlatılmıştır.

Nesiller Buluşuyor Etkinliği

◀
Nesiller Buluşuyor Etkinliği

▼
Nesiller Buluşuyor Etkinliği

Çocuklara Yönelik Değerler Eğitimi Programı

Çocuk bakım kuruluşlarında korunma ve bakım altında bulunan çocukların milli ve manevi değerlere sahip bireyler olarak yetiştirilmeleri ve toplumsal hayata daha güçlü katılımlarını sağlamak amacıyla Diyanet İşleri Başkanlığı ile iş birliği içerisinde 2014 yılında değerler eğitimi programı başlatılmıştır. Program kapsamında çocuklara mahremiyet bilinci, emanet bilinci, bayrak sevgisi ile din kültürü ve ahlak bilgisi gibi konularda kazanımlar verilmektedir.

▼
18 Mart Çanakkale
Zaferi'nin 106. Yıldönümü
ve Şehitleri Anma Günü
dolayısıyla "Anadolu
Gönül Yolu 81 Genç 81
Bayrak" etkinliği

Çocuklara Yönelik Eğitim Faaliyetleri

Korunma ve bakım altında bulunan çocuklar zorunlu eğitim, örgün eğitim ya da yaygın eğitim kurumlarında eğitimlerine devam etmektedir. Okul öncesi dönemdeki çocukların eğitimlerini desteklemek amacıyla, çocuklar okul öncesi eğitim ve bakım hizmetlerinden yararlandırılmaktadır. Bu kapsamda çocuklar Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile diğer resmî kuruluşlar bünyesindeki anasınıfı-anaokulu hizmetlerinden ücretsiz yararlandırılmaktadır. Bu bağlamda çocukların, sosyal, duygusal, fiziksel, zihinsel, dil gelişimleri, aile yanında yaşamlarını sürdüren çocuklarla sosyal ilişki kurma ve sürdürme becerileri desteklenmektedir. Çocukların iş ve meslek sahibi edindirilmeleri ve kariyer planlamalarının yapılmasına duyulan ihtiyaç üzerine Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü ile İŞKUR iş birliğinde, çocuk bakım kuruluşlarında korunma altındaki 13-15 ve 16-18 yaş grubunda bulunan çocuklara yönelik İş ve Meslek Danışmanlığı Eğitimleri 2020 yılında başlatılmıştır. Eğitim kapsamında çocuklara;

- Meslek Seçiminin Önemi ve Kariyer Belirleme,
- İş Arama Becerilerinin Geliştirilmesi,
- İşverenlerin Beklentileri,
- Özgeçmiş (CV) Hazırlama (Uygulamalı),
- Mülakat Teknikleri (Uygulamalı),
- Aktif İş gücü Programları kapsamında İşbaşı Eğitim Programından Yararlanma,
- Özel Politika Gerektiren Gruplara yönelik olarak düzenlenen mesleki eğitim kurslarından yararlanma,
- İş Hayatı ve İşe Uyum,
- Mesleki Yönelim Test Bataryası (MYTB) uygulamaları konularında danışmanlık hizmetleri verilmiştir.

◀
*Mesleki Eğitim Atölye
Çalışmaları*

▲ Gastro Akedemi İşbirliği ile
Anne Çocuk Yemek Yapma
Etkinliği

Çocuklara Yönelik Sosyal, Sportif, Sanatsal ve Kültürel Faaliyetler

Korunma ve bakım altındaki çocukların çok yönlü gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla sosyal, sportif, sanatsal ve kültürel faaliyetlere katılımları sağlanmaktadır. Bu programlar ile çocukların çok yönlü gelişimlerine de katkı sağlayacak empati yeteneği yüksek, sorumluluk sahibi ve toplum için değer üreten bireyler olarak yetişmesi amacıyla sosyal sorumluluk faaliyetlerinin planlanması ve çocukların katılımının sağlanmasına yönelik faaliyetler yürütülmektedir.

► Kayak Etkinliği

► Rafting Etkinliği

▲ Sanat Etkinliği

◀ Okçuluk Etkinliği

T.C. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BENİM DÜNYAM

Çocuklarımızın Hayalleri ve Resimleri

▲
"Benim Dünyam" Kitabı

Bir Meslek Bir Gelecek ve Benim Rehberim Projesi

Benim Rehberim Projesi (2019)	Çocuk bakım kuruluşlarında korunma ve bakım altında bulunan çocuklar ile sosyal ve ekonomik destek hizmetinden faydalanan çocuklardan örgün eğitime devam etmeyen çocuklar, bir meslek bir gelecek projesi kapsamında mesleki eğitime yönlendirilmektedir. Ülke genelinde İŞKUR ile iş birliği halinde gerçekleştirilen bu proje ile amaç çocukların reşit oldukları tarihte meslek sertifikası sahibi olmalarıdır.
Bir Meslek Bir Gelecek Projesi (2019)	Sosyal hizmet modellerinden yararlanan ve örgün eğitime devam edememiş çocuklar reşit olduktan sonra kendi ayakları üzerinde durabilmeleri ve istihdamlarının desteklenebilmesi için mesleki eğitime yönlendirilmektedir. İŞKUR ile iş birliği içerisinde çocukların İŞKUR kayıtları oluşturulmakta ve mesleki eğitim kurslarından faydalandırılmaktadır.

Yerinde Temel Personel Eğitimleri

Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüklerine bağlı olarak hizmet veren çocuk bakım kuruluşlarında görev yapan personelin desteklenmesi amacıyla çocuğa yaklaşım, iletişimi başlatma, kriz ve krize müdahale, çocukta mahremiyet, riskli davranışlar, sınır ve sorumluluklar, olumlu davranış kazandırma konularında eğitimler düzenlenmektedir.

Bakım Sonrası Rehberlik Hizmetleri: Sağlıklı Bağımsız Yaşamlar

Koruma altındaki çocuklar kurum bakım süreçleri boyunca toplumsal yaşamın etkin bir parçası olma ve bağımsız yaşama sağlıklı bir geçiş sağlama konusunda çok sayıda program ve uygulamalar ile desteklenmektedir. Bununla birlikte, çalışmaların ana gayesi çocukların yalnızca devlet koruması altında olduğu zaman diliminde yanında olunması değil, tüm yaşamlarını sağlam bir zemin üzerine inşa etme fırsatlarının sunulmasıdır. Bu bakış açısının bir sonucu olarak, gençlerin bakım sonrası yaşamlarını düzenlemelerini kolaylaştırabilecek uygulamalar, hizmetlerin önemli bir yönü olarak ortaya çıkmıştır.

Gençlerin özellikle kurum bakımından ayrılarak bağımsız yaşama adım attığı ilk dönemlerde duyabileceği destek ihtiyacına yanıt sunulması çok boyutlu bir planlamayı gerekli kılmaktadır. Bu kapsamda gençlerin etkin olarak dahil olduğu planlama süreçleri yoluyla, bir yandan gençlerin günlük yaşamlarında karşılaşılabilecekleri duygusal, sosyal ve ekonomik sorunları aşmaları için rehberlik yapılmakta, diğer yandan gençler barınma ve istihdam gibi olanaklar ile desteklenmektedir.

Rehberlik ve Danışmanlık Desteği

Gençlerin bağımsız yaşama geçtikleri ilk bir yıl içerisinde üçer aylık sürelerle düzenli ve sistemli bir biçimde izlenmesini sağlayan çalışmalar yürütülmektedir. Gençlerin karşılaştıkları sorunların ve ihtiyaçların belirlenmesi, bunlara uygun planlanmalar yapılması ve süreç içerisinde izlemelerin gerçekleştirilmesi bilimsel bir temele dayandırılmış ve bütüncül bir uygulama mümkün hale gelmiştir. Bu bağlamda, iş yaşamı ve mesleki konularla ilgili, rehberlikten psikososyal desteğe uzanan geniş bir hizmet sunumu söz konusu olmaktadır.

Bahse konu çalışmalar kamu kurumları ve sivil toplum ile iş birliği anlayışı içerisinde gerçekleştirilmektedir. Bu yaklaşımın önemli bir çıktısı paydaşları bir araya getiren ve bilgi, deneyim ve fikir alışverişini sağlayan platformlardır.

▼
Gençlere Yönelik Hayata Hazırlanan Rehberler

İstihdam Desteği

Kurum bakımından ayrılan gençlerin iş yaşamına katılımı, bireysel yönleri ve toplumsal boyutlarıyla birlikte değerlendirilmesi önemli bir konudur. 2000’li ve 2010’lu yıllarda gençlerin çalışma hayatına katılımı konusunda hem niceliksel olarak hem de niteliksel anlamda gelişmeler gerçekleşmiştir. 2018 yılında yapılan düzenleme ile hak sahipliği başvuru süreleri 5 yıla çıkarılmış, yıl içerisinde 3 defa atama yapılmaya başlanmış, gençlerin öğrenim durumlarına uygun kadrolara atanma imkânı getirilmiştir.

İstihdam konusu ile bağlantılı olarak hayata geçirilen diğer bir çalışma özel sektörde teşvik uygulamasıdır. Böylelikle, gençlerin iş yaşamına katılım olanakları çeşitlendirilmiş, aynı zamanda becerilerine ve yeteneklerine uygun iş fırsatlarından yararlanma olanakları artırılmıştır. İş hayatının kendine özgü dinamikleri göz önünde bulundurularak gençleri farklı açılardan destekleyecek programlar geliştirilmesi önemsenmektedir. Bunun bir örneği gençlerin çalışma koşulları ile hakları ve sorumlulukları gibi konularda bilgi kazanması amacıyla tasarlanan İş Hayatına Uyum Semineri Programıdır. Bunun yanında, gençleri istihdam eden kurumlara yapılan mesleki ziyaretler ile kurum ve kuruluşlar arası tecrübe paylaşımı da ilerletilmektedir.

Ekonomik Destek ve Barınma Desteği

Bakım sonrası hizmetlerin bir diğer ayağı gençlere ekonomik olarak ve barınma kapsamında sunulan katkılardır. Gençler, çalışma yaşamına katılım sağlayana kadar ekonomik açıdan desteklenmekte, ayrıca Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu ile iş birliği içerisinde uygulamaya geçirilen proje doğrultusunda barınma yardımından yararlandırılmaktadır. Ayrıca, evlenen gençlerin çeyiz ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla bir defaya mahsus olmak üzere en yüksek devlet memuru aylığının bir buçuk katı tutarında maddi katkıda bulunmaktadır.

T.C. AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
ÇOCUK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Çocuk Politikaları Serisi / 2

ÇOCUK HAKLARI VE TÜRKİYE UYGULAMASI

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve
Çocuk Bayramı Özel Yayını

Tema: Çocuk Hakları

Ankara, 2021

▼
Çocuk Hakları ile İlgili
Yayımlar

Çocuk Hakları: Çocuk Merkezli ve Çok Yönlü Yaklaşım

Çocukların haklarının korunmasına ve ilerletilmesine yönelik 2000’li yıllarda meydana gelen gelişmeler, geçmiş dönemlerden gelen bilgi ve deneyim birikiminin artarak zenginleşmesini, çocukları ilgilendiren konulara ilişkin bütüncül ve kapsayıcı bakışın daha fazla yerleşmesini sağlamıştır.

Bu sürecin önde gelen somut yansımalarından birisi yaşama, gelişme ve korunma gibi geleneksel olarak tanımlanabilecek hususların yanı sıra çocukları tüm uygulamalarda merkeze alan ve kendilerini ilgilendiren tüm konular hakkında görüşlerini ifade edebilmesine, temsiline ve katılımına yapılan vurgu olmuştur. Aynı zamanda, çocuk hakları konusunun yalnızca belirli kişilerin ve kurumların ilgi alanı ile sınırlı kalmayarak birlikte ve ortaklaşa çalışmaların ön plana çıkarılması ve toplumsal süreçlerin tümünde dikkate alınan bir olguya dönüşmektedir.

Bu bakımdan, çocuk hakları konusuna günümüzde yasal düzenlemeler, politikalar ve toplumun tüm kesimlerinin bilinçlendirilmesine yönelik çalışmalar gibi pek çok farklı bileşeni içine alan geniş bir uygulama alanı olarak bakılmaktadır. Çocuk haklarının çocuk koruma alanındaki öncelikli yeri ve önemi idari yapılanma içerisinde de kendini göstermektedir. Konuya özgü oluşturulan ana hizmet birimi yoluyla çocuk hakları ile ilgili çalışmaların ülke genelinde etkin biçimde planlanması, uygulanması, takip edilmesi ve koordinasyonu amaçlanmaktadır.

2000’li yıllar itibarıyla gözlenen önemli bir gelişme çocuk haklarına yönelik merkezi ve yerel düzeydeki çalışmaların eşgüdümüne ve izlenmesine yönelik hayata geçirilen ve yaygınlaştırılan çeşitli mekanizmalardır. İş birliğine dayalı olarak farklı kurum ve kuruluş temsilcilerini bir araya getiren “Çocuk Hakları İzleme ve Değerlendirme Kurulu” ve ülke genelinde, doğrudan çocukların katılımıyla oluşturulan “İl Çocuk Hakları Komiteleri” bu mekanizmalara yönelik örnekler arasında yer almaktadır. Komiteler hem işleyiş hem de uygulamalar açısından çocukların katılım hakkını destekleyen bir iyi uygulama örneğidir. Komitelerin yerel ve ulusal düzeyde yaptığı çalışmalar aile, toplum ve kamusal yaşama katılım açısından fırsatlar yaratmakta, çocuk haklarına ilişkin bilinç ve duyarlılığı geliştirmeye olanak sağlamaktadır. Örneğin, yabancı uyruklu çocukları da içine alan çocuk hakları akran eğitimi programları bir yandan çocukların haklarını öğrenmesine yardımcı olmakta, diğer taraftan çocukların gönüllülük temelinde çalışmalar yapmasını teşvik etmektedir.

►
*Türkiye Büyük Millet
Meclisinde Çocuk Hakları
Forumu Sonuç Bildirgesinin
Türkiye Çocuk
Koordinatörü Çocuklarımız
ve Aile, Çalışma ve
Sosyal Hizmetler Bakanı
Zehra Zümrüt SELÇUK
(2018-2021) tarafından
Cumhurbaşkanımıza
Takdimi (19. Ulusal Çocuk
Forumu)*

►
*11 Ekim 2018 Dünya Kız
Çocukları Günü Düzce İli
Çocuk Hakları Komiteleri
Dilek Balonu Etkinliği*

Her iki yılda bir yapılan seçimler ile belirlenen Komite Yürütme Kurulu ve ülke genelinde 10 kız 10 erkek çocuktan oluşan Danışma Kurulu, çocukların yönetim ve karar alma süreçlerine dahil olması ilkesini pekiştirmektedir. Tüm illerden bir erkek ve bir kız temsilci her yıl 20 Kasım tarihinde düzenlenen Ulusal Çocuk Forumunda bir araya gelmekte, çocuk haklarına ilişkin oluşturulan görüşler öncelikle Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanına, ardından TBMM'de düzenlenen bir törenle TBMM Başkanı ve milletvekillerine sunulmaktadır. Ulusal Çocuk Forumlarında ayrıca iki yılda bir yapılan seçimlerle bir kız ve bir erkek olmak üzere iki Türkiye Çocuk Koordinatörü seçilmektedir. Bu bakımdan, komiteler ve forum, yerel ve ulusal düzeyde tüm çocukların katılımına açık olan içerici ve kapsayıcı bir niteliğe sahiptir. Bu platformlar ayrıca çocuk hakları algısının biçimlenmesine ve yaygınlaştırılmasına da katkı sağlamaktadır.

▲
Çocuk Hakları
22. Ulusal Çocuk Forumu

Çocuk haklarına yönelik benimsenen sistematik çalışmaların bir diğer yönü, ulusal düzeyde uygulama çerçevesini belirgin ve sürdürülebilir bir hale getiren, politikalar oluşturulmasına zemin hazırlayan araçlardır. İlk kez 2013 yılında oluşturulan Ulusal Çocuk Hakları Strateji Belgesi ve Eylem Planı çocuk haklarına yönelik bütüncül yaklaşıma bir emsaldir. Strateji Belgesi ve Eylem Planı; eğitim ve sağlık hizmetleri, engellilere yönelik hizmetler, çocuk koruma sistemi ve bakım hizmetleri, çocuk adalet sistemi, çocuk işçiliği, çocuk ve medya, çocuk katılımı, çocuğun boş zamanlarını değerlendirme imkânları, aile ve çalışma hayatının uyumu, bildirim ve izleme mekanizmaları gibi çok çeşitli alanlara temas etmektedir.

▼
*Aile ve Sosyal Hizmetler
Bakanı Derya YANIK'ın
22. Ulusal Çocuk Forumu
Sergi Açılışı Ziyareti*

Yerel ve ulusal düzeydeki faaliyetlerin yanı sıra önem taşıyan bir diğer nokta uluslararası ölçekte yürütülen çalışmalardır. Bu kapsamda Bakanlık tarafından yerine getirilen önemli bir görev Türkiye'nin taraf olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşmenin ülke içinde uygulanmasının sağlanması ve düzenli olarak izlenmesidir.

▼
*22. Ulusal Çocuk Hakları
Forumu*

▼
*22. Ulusal Çocuk Hakları
Forumu*

► Çocuk Hakları Komiteleri
2021 Yılı "12 Haziran
Dünya Çocuk İşçiliği İle
Mücadele Günü" Etkinliği

► Çocuk Hakları Komiteleri
Etkinlikleri

► Çocuk Hakları Durağı

▲ Kastamonu Çocuk Hakları Fidan Dikimi Etkinliği

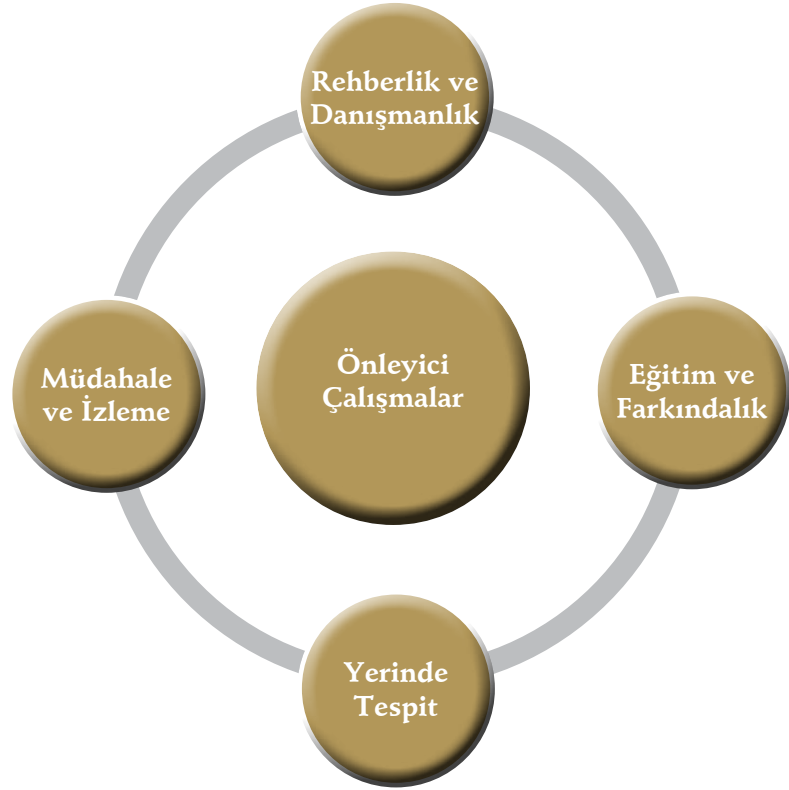

Koruyucu ve Önleyici Hizmetler: Erken ve Yerinde Çözüm

Günümüzde çocuk koruma alanındaki politikalar ve uygulamalar öncelikli olarak önleyici hizmet anlayışına dayalı olarak geliştirilmektedir. Önleyici yaklaşım hizmetlerin yalnızca belirli bir boyutu ile sınırlı kalmamaktadır. Çocuk koruma sisteminin bütünü, önleyicilik anlayışı etrafında biçimlendirilmektedir. Aynı şekilde, sistem içerisinde yer alan her bir uygulama bu anlayış dikkate alınarak yapılandırılmaktadır.

Önleyici yaklaşım temel olarak çocukların içinde bulunduğu ortam ve koşulların iyileştirilmesi yoluyla, olası sorunların henüz ortaya çıkmadan, önüne geçilmesini ifade etmektedir. Aile, okul, sosyal çevre, içinde yaşanılan topluluk ve toplumsal koşullar; politikaların tasarlanmasında ve hayata geçirilmesinde rol oynamaktadır.

Önleyici yaklaşımın etkililiği her şeyden önce politikalar, programlar ve eylemler arasında bir uyum ve bütünlük olmasına dayanmaktadır. Çocuk koruma sistemi ile ilgili yasalar, üst politika belgeleri ve uygulamalar içerisinde önleyici yaklaşıma yapılan vurgu artmaktadır. Önleyici çalışmalar mobil hizmetler, rehberlik, danışmanlık, eğitim ve farkındalık artırma gibi geniş bir yelpazeye yayılmaktadır.

Çocuk Koruma Koordinasyon Mekanizması

Önleyici çalışmaların etkinliği ulusal ve yerel düzeydeki ihtiyaçlara uygun yanıtlar sunulması ile bağlantılıdır. 2005 yılında yürürlüğe giren Çocuk Koruma Kanunu eğitim ve danışmanlık gibi önleyici tedbirler ile birlikte kurumlar arası iş birliğine de güçlü bir yasal zemin hazırlamıştır. İl ve ilçe düzeylerinde oluşturulan çocuk koruma koordinasyon mekanizması, farklı kurum ve kuruluş temsilcilerini bir araya getirerek paydaşlar arası iş birliğinin ve eşgüdümün sağlanmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Kısa, orta ve uzun vadeli planlamaların yer, zaman ve koşullara uygunluğu bakımından bu tür mekanizmaların anahtar konumda bulunduğunu söylemek mümkündür. Çocuklara yönelik bölgesel risk haritalarının oluşturulmasından başlayarak erken müdahale sistemlerinin geliştirilmesi ve sorun ya da ihtiyaçların paydaşların el birliğiyle giderilmesine kadar uzanan pek çok konu yerel düzeyde koordinasyon kurulları tarafından ele alınmaktadır.

Mobil Çocuk Sosyal Hizmet Birimleri

Hizmete ihtiyaç duyan gruplara hızlı ve etkin şekilde ulaşılması, önleyici çalışmaların niteliğini gösteren işaretlerden birisidir. Mobil Çocuk Sosyal Hizmet Birimleri çocukların ve ailelerin günlük yaşamlarında en fazla temas halinde oldukları ortamlar arasında yer alan okullar ile bağlantı kurarak risklerin belirlenmesi prensibine dayanır.

Sınıf öğretmenleri, rehberlik servisi ve okul yönetimi yanında aileler de sürecin önemli bir parçasıdır. Uygulamada çocukların ve ailelerin sosyal hizmet ihtiyaçlarının tespiti, önleyici ve destekleyici nitelikteki mesleki çalışmalar ile aile ve okul ortamında izlemeler bir bütünlük halinde yer almaktadır.

► Çocuklara Yönelik Mobil Ekip Hizmetleri

► Çocuklara Yönelik Mobil Ekip Hizmetleri

Mobil sosyal hizmet uygulamalarının bir diğery boyutu sokakta çalıştırılan, dilendirilen ve yaşayan çocuklara yönelik yapılan çalışmaları içermektedir. Ülke genelinde oluşturulan Mobil Ekipler tarafından yapılan alan taramaları, sokakta risk altında olan çocukların tespit edilmesi ile beraber çocukların ve ailelerin uygun sosyal hizmet ve yardımlardan yararlandırılmasını amaçlamaktadır. Bu yönüyle Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programı ile uyumlu olarak ve çocuk işçiliğine sıfır tolerans ilkesiyle sürdürülen önleyici bir hizmet niteliğini taşımaktadır.

► Çocuklara Yönelik Mobil Ekip Hizmetleri

► Çocuklara Yönelik Mobil Ekip Hizmetleri

Kırsal Bölgede Önleyici Hizmetler

Kırsal bölgelerde yürütülen faaliyetler, ihtiyaçların ve sorunların yerinde tespiti ve değerlendirilmesi ile bunlara yönelik yaşanan bölgeye uygun çözümlerin sunumuna örnek teşkil eden önleyici uygulamalar arasında yer almaktadır. Köylere yapılan mesleki ziyaretler bir yandan çocuklar ve aileler ile doğrudan temas kurulmasına olanak sağlamakta, diğer taraftan muhtar ve öğretmen gibi sorunların tespiti ve hizmetlerin planlanmasında topluluk boyutunda kolaylaştırıcı etkisi olabilecek kişileri süreç içerisine dahil etmektedir.

◀
*Kırsal Bölgelerde
Koruyucu ve Önleyici
Çalışmalar*

◀
*Kırsal Bölgelerde
Koruyucu ve Önleyici
Çalışmalar*

►
*Kırsal Bölgelerde Toplumu
Bilgilendirme Çalışmaları*

►
*Kırsal Bölgelerde
Koruyucu ve Önleyici
Çalışmalar*

Çocuklar Güvende Programı

Önleyici yaklaşım ile üzerinde durulan bir diğer konu çocukların ve ailelerinin karşılaşılabilecekleri risklere karşı bilinçlendirilmesi ve güçlendirilmesidir. Başlangıçta, sosyal hizmet müdahalesinde bulunulan çocuklar ile ailelerinin takibi ve desteklenmesi fikrinden yola çıkılarak geliştirilen Çocuklar Güvende Programı zaman içerisinde genişleyerek genel anlamda risk altında bulunan çocukların Sosyal Hizmet Merkezleri aracılığıyla izlenmeleri esasına dayanan kapsamlı bir önleyici hizmete dönüşmüştür. Böylelikle, korunma kararı kaldırılarak veya ilk inceleme

sonrası ailesine teslim edilen çocuklar ile koruma altındaki çocukların aileleri yanında kalan kardeşleri ve haklarında korunma tedbiri olmayan ve sosyal hizmet uygulamasından yararlanmayan, suça sürüklenen çocukları içeren bir kapsam kazanmıştır.

◀
*Çocuklar Güvende
Programı İzleme
Faaliyetleri*

Mahremiyet Eğitimi

Çocuklara ve ailelere yönelik eğitimler ve farkındalık artırıcı çalışmalar önleyici hizmetlerin önemli bir bileşenidir. Çocukların kendi özel alanını belirleyebilmesi, çevresi ile arasına sağlıklı sınırlar koyabilme becerilerini kazanabilmesi gibi amaçlara yönelik yürütülen mahremiyet eğitimleri bu tür çalışmaların bir diğer örneğidir. Koruyucu aileler, sosyal ve ekonomik destek hizmetinden yararlanan aileler, kreş-gündüz bakımevi ve çocuk kulüplerinden hizmet alan aileler ve çocuklara hizmet sunan bakım personeli gibi farklı gruplar eğitimlerin bir parçasıdır.

Uzman Müdahale Ekipleri

Önleyici çalışmalar açısından hizmetlerin etkin bir şekilde planlanması, sorunun ortaya çıkmadan önce veya en erken biçimde vaka yönetiminin doğru planlanması ve sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi büyük önem arz etmektedir. Çocuğa yönelik şiddet, ihmal ve istismar vakalarına yönelik olarak nitelikli eğitimler almış, deneyimli ve farklı meslek disiplinlerinden gelen personelden oluşan Uzman Müdahale Ekipleri çocukların ikincil örselenmelerinin önlenmesi yoluyla önleyici çalışmaların bir parçasını oluşturmaktadır.

Çocukların Yazılı, Görsel ve Dijital Risklerden Korunması

Önleyici çalışmaların önemli bir boyutunu çocukların yazılı, görsel ve dijital ortamlardaki risklerden korunması oluşturmaktadır. Bu çalışmalar günümüzün değişen dünyası ile eş zamanlı biçimde geliştirilen hizmetleri yansıtmaktadır. Çocukların sosyal, duygusal, fiziksel, zihinsel, ruhsal ve ahlaki gelişimlerinin desteklenmesine yönelik çok yönlü programları ve iş birliği mekanizmalarını içermektedir. Yazılı ve görsel yayınlara ilişkin yürütülen çalışmaları üç başlık altında toplamak mümkündür. Bunlar:

- 0-6 yaş grubu çocukların, gelişimlerini olumsuz yönde etkileyecek içerikteki kitaplardan korunması ve ailelere uygun içerikli kitap seçimi konusunda rehberlik edilmesi,
- Aile ve çocuk dostu yapım ve dizilerin teşvik edilmesi,
- Müstehcenlik suçu içeren eserlere ilişkin inceleme yapılması ve çocuklar için zararlı olduğu düşünülen yayınların ihbar edilebilmesini sağlayacak platformların oluşturulması.

Önleyici hizmetler, bir yandan çocukların sanal ortamın olumsuz yönlerinden korunmasını hedeflemekte, diğer yandan sosyal ve kültürel dünyanın bir parçası olan bu ortamlara olumlu katılımı desteklemek için çözümler üretmektedir. Özellikle 2010'lu yılların son çeyreğinden itibaren çocukların dijital ortamdaki risklere karşı korunması ve risk alanlarına ilişkin aileler ile toplumda farkındalık oluşturmaya yönelik çalışmalar yapılması hizmetlerin önemli bir bileşeni olmuştur. Örneğin Sosyal Medya Çalışma Grubu çocukların gelişimlerini olumsuz yönde etkileyebilecek, çocukların ihmal ve istismara maruz kalabileceği, sanal ortamlarda yer alan içeriklere yönelik ilgili kurum ve kuruluşlar ile iş birliği içerisinde çalışılması ilkesine dayanmaktadır.

Dijital medya ortamlarının kullanılması ile günlük sosyal etkileşimlerin bir arada dengeli bir biçimde gerçekleştirilmesi, çocukların sağlıklı gelişimlerinin sağlanması açısından kritik bir rol oynamaktadır. Bu bakımdan, çocuklar için alternatif fiziksel, sosyal ve kültürel yaşam alanlarının yaygınlaştırılarak çocukların bedensel aktivitelere yönlendirilmesi, ruhsal ve sosyal gelişimlerine destek verilmesi, akranlarıyla sosyalleşmesinin sağlanması önleyici çalışmaların bir ayağını oluşturmaktadır. “Ekranla Değil Akranla Büyüsün Çocuklar” gibi kampanyalar çocukların serbest zamanlarını akranları ile birlikte verimli bir şekilde değerlendirmelerine, iletişim yeteneklerinin ve yaşam becerilerinin geliştirilmesinin önemine işaret etmektedir.

▼ *Ekranla Değil Akranla
Büyüsün Çocuklar
Kampanyası*

T.C.
Aile ve
Sosyal Politikalar
Bakanlığı

EKRANLA DEĞİL AKRANLA BÜYÜSÜN ÇOCUKLAR

▲ Çocuk Hakları Komiteleri
Piknik ve Oyun Şenlikleri

► Çocuklara Yönelik Kitap
ve Oyuncak Seçiminde
Ailelere Öneriler

Kreş ve Gündüz Bakımevleri

Kreş ve gündüz bakımevi hizmetlerinde gerek mevzuat gerekse uygulama açısından çeşitli gelişmeler yaşanmıştır. Bunlar, işleyiş ve denetim gibi yapısal konuların yanı sıra kreşlerin yaygınlaştırılması, hizmete erişimin kolaylaştırılması ve hizmetten yararlanma olanaklarının geliştirilmesine odaklanan çalışmaları içine almaktadır. Örneğin; her bir kreş ve gündüz bakımevinde şehit ve gazi çocukları, korunma altında bulunan çocuklar, cezaevinde veya kadın konukevinde anneleri ile birlikte kalan çocuklar ve ekonomik güçlük içerisinde bulunan ailelerin çocuklarının yararlanması için yüzde üç oranında ücretsiz bakım kontenjanı bulunmaktadır.

▼
Kreş ve Gündüz Bakımevi

▼
Kreş ve Gündüz Bakımevi

100. Yıl Hatıra Parası

Özellikleri / Specifications

Nominal Değer / Face Value	: 20 Türk Lirası / TRY
Metal	: 925 Gümüş/ Ag
Çap / Diameter	: 38,61 mm
Ağırlık / Weight	: 31,10 ± % 1 gram / g
Baskı / Type of Mintage	: Mat Parlak/Proof
Kenar / Edge	: Tırtıllı / Milled
Maks. Baskı / Max. Mintage	: 3.000 adet / pcs.

Bu sertifika, özellikleri belirtilen gümüş hatıra paranın Genel Müdürlüğümüz tarafından üretildiğini belgelemektedir.

This is to certify that silver commemorative coin with above mentioned specifications is minted by the Turkish Mint.

2021

No 0001

Abdullah Yasir ŞAHİN
Genel Müdür
General Director

DARPHANE

HATIRA PARA SERTİFİKASI
CERTIFICATE OF AUTHENTICITY

Not : Hatıra para satış adetlerini www.darphane.gov.tr adresinden takip edebilirsiniz.

ÇOCUK ESİRGEME KURUMU
KURULUŞUNUN 100. YILI

SON SÖZ

Dünya genelinde sosyal hizmetlerin tarihine yönelik yapılan çalışmalarda genellikle modernite öncesi ve sonrası olmak üzere kat'î bir ayrıma gidildiği görülmektedir. Buna göre, modernite öncesinde sosyal hizmetler alanında devlet başat aktör değildir ve sosyal alanda temel motivasyon hayırseverliktir. Kadim hayırseverlik dönemi kurumsal ilişkileri ve cemiyetin gerektirdiği toplumsal iş bölümünü değil, dayanışmayı merkeze almıştır. Bu anlatı son derece Avrupa merkezlidir ve Batı dışı toplumlarda sosyal hizmetlerin örgütlenmesine dair farklı gelenekleri göz ardı etmektedir.

Tarihimizde sosyal hizmetlerin ve özelde çocuk koruma alanının düzenlenmesinde güçlü bir devlet ve sivil toplum ilişkisinin varlığı açıkça görülmektedir. Çocuğun sağlıklı bir biçimde büyümesi ve toplumun faydalı bir üyesi olması, hem ailenin hem toplumun hem de devletin temel vazifeleri arasında yer aldığı Türk toplum yapısının bir tezahürüdür. Söz konusu bu alanlar geleneğimizde; aileyi, toplumu ve devleti bir araya getirmek suretiyle düzenlenmiş ve çocuk yetimhanelerinden bakımevlerine, sütanne uygulamasından sıbyan mekteplerine değin yaygın uygulaması dünyada ancak 19'uncu yüzyıldan sonra görülen kurumsal çocuk koruma ve bakım hizmetleri, sadece hayırseverlik kültürüne dayanarak değil, devlet merkezi bir konuma yerleştirilerek ortaya konmuştur.

Sosyal hizmetlere dair kendi tarihimiz, Avrupa merkezli anlatının aksine kendine has / sui generis bir devlet ve toplum ortaklığının izlerini içinde barındırmaktadır. Söz konusu bu ortaklık geleneği çocuk koruma alanında Batı'dakine benzer bir modernite öncesi ve sonrası dikotomisi yerine devamlılığı işaret etmektedir. Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde devletin, vakıfların, medreselerin ve diğer aktörlerin üstlendiği roller Osmanlı'nın son döneminde ve erken Cumhuriyet döneminde özellikle çocuk koruma alanındaki ruhu ve temel motivasyonu belirlemiştir.

Özellikle 19'uncu yüzyılda savaşlar ve göçlerden kaynaklı olarak artan kimsesiz çocuk nüfusuna karşı alınan tedbirler Osmanlı'nın geç döneminde sadece Batılılaşma paradigmasına referansla açıklanamamalıdır. Bu dönemde Darülhayr-ı Âlî, Darülaceze, Hamidiye Etfal Hastanesi gibi kuruluşların büyük bir hızla açılması ve yaygınlaşması Batılılaşma eğiliminin bir tezahürü olarak değil, Batı dışı modernleşmenin özgün bir biçimi olarak da ele alınmalıdır. Zira geç Osmanlı döneminde ortaya konan bu beceri ve esneklik, köklerini gelenekten alan bir devlet ve toplum ortaklığına dayanmaktadır.

Müstakil bir sosyal devlet tecrübesinden azade olarak bizatihi devletin "sosyal" olarak tasavvur edildiği söz konusu bu gelenek, genellikle kadim

köklerden radikal bir kopuşu temsil ettiği ileri sürülen Cumhuriyet döneminde de gerçekte yaşamaya devam etmiştir. Himâye-i Etfâl Cemiyeti bunun en güzel örneğini teşkil etmektedir. Mustafa Kemal Atatürk'ün özel talimatıyla sivil toplum yapısı muhafaza edilen cemiyetin, yeni Cumhuriyetin istikbali olarak çocukların korunması ve yetiştirilmesi meselesine dair yaklaşımının aile, devlet ve toplum iş birliğini merkeze aldığı ileri sürülebilir. Tüm çocukların korunması, maneviyatlarının güçlendirilmesi, ülkeye faydası olabilecek düzeyde eğitim almasının sağlanması ve şefkatli bir gözle gözetilmesi gibi çok yönlü ve kapsayıcı hedefleri olan cemiyet, sadece koruma ve bakım hizmetlerini merkeze alan bir faaliyet anlayışını değil, bütüncül bir bakış açısıyla bir insan yetiştirmeyi merkeze alan ve böylece sağlık, eğitim, koruma, spor ve diğer boyutları birleştiren hizmet yapısını benimsemiştir. Zira korunmaya muhtaç çocuklar meselesi bir memleket meselesidir ve Kazım Karabekir'de "Çocuk Davamız" biçiminde karşılık bulan bir seferberliği gerektirir.

Çocuğu ve çocukluğu memleket meselesi olarak gören ve çocuk koruma alanındaki faaliyetlerini kadim köklerden gelen bir geleneğin üzerine bina eden anlayış 2000'li yıllarla birlikte devasa boyutlara ulaşan kapsamlı çocuk hizmetlerinin de ruhunu teşkil etmeye devam etmiştir. Bugün ülkemizde çocuk koruma alanında çağdaş dünyada geliştirilen uygulamalar kapsamlı bir biçimde içerilmiş ve geleneğimize yaslanan bir çocukluk tasavvurunu merkeze almış bulunmaktadır. Ailenin toplumun kurucu harcı olarak vazgeçilmez değeri, devlet ve sivil toplumun ortaklığında çocuk koruma politikalarımıza ve uygulamalarımıza rehberlik etmektedir.

Himâye-i Etfâl Cemiyetinden günümüze söz konusu bu perspektifle yoğun bir arşiv taramasının neticesinde hazırlanan bu kitap ile çocuk koruma alanındaki kurumsal ve toplumsal hafızayı diri tutmak ve gelecekteki politika ve uygulamalara tarihin rehberlik etmesini sağlamak amaçlanmıştır.

Kaynakça

- Altun, M. (2020). 157 Yıllık Bir Eğitim Geleneği Darüşşafaka Tarihine Bir Yolculuk, Darüşşafaka Cemiyeti
- Aslan, D. A. (2018). Gürbüz Türk Milleti için Gürbüz Türk Çocuğu: 23 Nisan Çocuk Bayramı. Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi Sayı, 63: 87-114.
- Bayartan, M. (2008). Osmanlı Şehirlerinde Vakıflar ve Vakıf Sisteminin Şehre Kattığı Değerler. Osmanlı Bilimi Araştırmaları, 10 (1): 157-175.
- Belediye Kanunu (1930). Kanun No: 1580 Resmi Gazete Sayı: 1471. 23.06.2021 tarihinde www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1471.pdf adresinden erişim sağlanmıştır.
- Biol, N. (2017). II. Abdülhamid Dönemi Hayır Kurumlarından Darülacezenin Yapımı ve Halil Rifat Paşanın Çalışmaları. AKRA Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi, 5(13): 33-53.
- Boz, M. N. (2020). İslam Hukukunda Yetim Hakları ve Yetime Karşı Sorumluluklar. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Bursa.
- Cengiz, G. H. (2019). II. Abdülhamid Dönemi Osmanlı Sosyal Politikalarında Çocuk. Doktora Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Isparta.
- Çağlar, D. (1982) Atatürk ve Cumhuriyet Devrinde Korunmaya Muhtaç Çocuklara Sağlanan Bakım ve Öğretim Olanakları, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, Cilt No 15, Sayı 2, s.1- 21.
- Çakarlı, E. (2019). Atatürk Döneminde Çocuk Eğitimi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir. 39
- Çakır, G. (2019). Atatürk Döneminde Çocuk, Kadın ve Aile Algısı. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü. İzmir.
- Çapa, M. (2010). Kızılay (Hilal-i Ahmer) Cemiyeti (1914-1925). 2. Baskı. Türkiye Kızılay Derneği.
- Çelik, M., Bayır, Ö., Gündoğdu, R., Önal E. F., Livanos, N., Elam, N., Dökmeci, V., Toprak, S. ve Ata, B. (2018). Fatih Sultan Mehmet Dönemi Ferman ve Arşiv Belgeleri. Gebze Belediyesi Kültür Yayınları-3.

- Çengelci, E. (1996). Cumhuriyet Türkiye'sinde Sosyal Hizmetlerin Örgütlenmesi. Şafak Matbaacılık.
- Çılgın, A. S. (2004). Genç Cumhuriyetin Ütopyası: «Gürbüz Türk Çocuğu». Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi, 5 (6), 97-119.
- Deniz, B. (2019). Dr. Fuat Umay ve Çocuk Esirgeme Kurumu Faaliyetleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırklareli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırklareli.
- Dikici, E. (2019). Kur'an'da Yetim Kavramı ve Osmanlı Devletinde Yetim Kurumları (Bir Kur'an Kavramının Kurumsallaşması). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü. Karabük.
- Elmacı, D. (2019). Türkiye'de Koruma Altındaki Çocuklara Yönelik Çocuk Koruma Kuruluşlarındaki Değişimler . Türkiye Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi , 3 (2) , 33-59
- Ergül, S (2014). Çocuklara Rehber Dergisi ve 19. Yüzyıl Osmanlı Çocuk Eğitimindeki Yeri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Gaziantep.
- Gurbetoğlu, A. (2020). II. Mahmut'un Temel Eğitimin Zorunluluğuna İlişkin 1824 Tarihli Talim-i Sıbyan Fermanının Çocuk Hakları Açısından İncelenmesi. Turkish Studies, 15(5): 2333- 2356.
- İpekciler, B. ve Gündüz, K. (2020). Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti Çocuk Külliyyatı: 11 Numaralı Eserde Yer Alan Çocuk Şarkılarının İncelenmesi. Online Journal of Music Sciences, 5(1): 5-53.
- İşeri, M. (2014). Osmanlı Çocuk Koruma Sistemi ve Darüleytamlar (1851-1923). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırıkkale.
- Karataş K. ve Erkan G. (2002). Sosyal Hizmet Eğitiminde Yeni Yaklaşımlar. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu Yayını
- Karataşer, B. (2020). Himâye-i Etfâl Cemiyetinin Mali Durumu Hakkında Bir Değerlendirme. Vakanüvis, Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi, 5 (2): 736-758.
- Karatay, A. (2007). Cumhuriyet Dönemi Korunmaya Muhtaç Çocuklara İlişkin Politikanın Oluşumu. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

- Karazeybek, M. (2020). Kuruluş Döneminde Osmanlı Vakıfları. *Journal of History School*, 45, 868-901.
- Kılıç, Ü. (2005). XVI. Yüzyılda Erzurum Eyaletinde Bazı Vakıflar. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Erzurum.
- Kılınç, M. (2019). Darüleytamlarda Yürütölen Mesleki Teknik Eğitim Uygulamaları. *Atatürk Yolu Dergisi*, (64): 211-228.
- Kıvrım, İ. (2019). Mahalle Avâız Vakıfları (17. Yüzyıl Ayıntâb Örneği). *Gaziantep Üniversitesi Ayıntâb Araştırmaları Dergisi*, 2(2): 34- 49.
- Kocabıyık, M. O (2019). Cumhuriyet Dönemi Çocuk Koruma Politikaları (1923-1950). Yüksek Lisans Tezi, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Aydın.
- Koç, B. (2007). Osmanlı Islahhanelerinin İşlevlerine İlişkin Bazı Görüşler. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2): 36- 50.
- Memiş, Ş. (2016). Osmanlı Taşra Toplumunu ve Vakıf Kurumu: Kudüs, 1703-1831. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Okay, C. (1999). Eski Harfli Çocuk Dergileri. İstanbul: Kitabevi Yayınları.
- Özbek, N. (1999). II. Abdulhamid ve Kimsesiz Çocuklar Darül Hayr-ı Ali. *Tarih ve Toplum*, (182): 11-20.
- Özbek, N. (2006). Cumhuriyet Türkiye'sinde Sosyal Güvenlik ve Sosyal Politikalar, Emeklilik Gözetim Merkezi Yayınları, İstanbul.
- Özgün, C. (2016). Osmanlı Devleti'nin Son Zamanlarında Çocuk Dilenciler Sorunu. *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi*, 16(33): 25-60.
- Öztan, G. G. (2009). Türkiye'de Çocukluğun Politik İnşası. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Öztürk, N. (1993). Tarihte ve Bugün Vakıflar Eliyle Aileye Götürölen Hizmetler. *Aile ve Toplum*, 3 (3): 78-89.
- Sarıkaya, M. (2005). Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti 1921-1935. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Atatürk Üniversitesi. Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü. Erzurum.

- Sarıkaya, M. (2007). Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Bir Sosyal Hizmet Kurumu: Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti. Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi, 14 (34): 321-338.
- Sarıkaya, M. (2010a). Savaş Yıllarında Himâye-i Etfâl Cemiyeti'nin Çocuk Misafirhanesi ve Çocuklar. Atatürk Dergisi, 3 (3): 194- 204.
- Sarıkaya, M. (2010b). II. Dünya Savaşı Yıllarında Türkiye'de Kimsesiz Çocuklara Yönelik Kapsamlı Bir Proje. Atatürk Dergisi, (4): 189- 203.
- Şeker, K. (2015). Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Çocukların Korunması ve Çocuk Esirgeme Kurumu (1971-1981). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Şimşek, H. (2011). 19. Yüzyılda Osmanlı Toplumunda Çocuk Anlayışı ve Çocuk Hakları Üzerine, Prof. Dr. Yahya Akyüz'e Armağan. Pegem Akademi. Ankara.
- Şişman, Y. (2017). Türkiye'de Sosyal Politikanın Dünü, Bugünü: Hayırseverliğin Kurumsallaşması mı? Gelişim mi?. Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi, 4(2): 1-22.
- Taşkesen, M. (2017). Osmanlı Döneminde Sosyal Refah Sistemi Olarak Vakıflar. İş ve Hayat, 3 (5): 57-66.
- Yaman, K. (2007). Yoksulluk Hukuku: Modernleşme Sürecinde İngiltere-Osmanlı İmparatorluğu Karşılaştırması. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Yazıcı, N. (2007). Osmanlılarda Yetimlerin Korunması Üzerine Bazı Değerlendirmeler. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 48(1): 1-46.
- Yılmaz, Y. (2020). Türkiye'de Vakıfların, Kâr Amacı Gütmeyen Sosyal Politika İşlevleri: "Sosyal Millet" Anlayışı. Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, 78: 283-331.

Osmanlı Devleti'nde toplum temelli dayanışma ve yardımlaşma ağları ile özellikle vakıflar yoluyla hayata geçirilen hayırseverlik olgusuna dayalı sosyal desteklere ilave olarak, özellikle Tanzimat Fermanının ilanı ile beraber, doğrudan devlet eliyle yürütülen çalışmalara uzanan bir süreç söz konusudur.

HİMÂYE-İ ETFÂL'DEN GÜNÜMÜZE

100
YILI

Dr. Fuat Umay
Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyetinin tanıtım faaliyetleri için Meclis oluruyla Amerika Birleşik Devletlerine Gitti.

Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyeti Kuruldu

Aynı tarihte, 68 maddelik "Ankara Himâye-i Etfâl Cemiyeti Nizamnamesi-i Esasî" yayımlandı.

Fuat Umay buradaki misahedelerini "Amerika'daki Türkler ve Çocukları" adlı kitabında detaylıca anlatmıştır.

30 Haziran
1921

18 Nisan-30 Haziran
1923

- Darüleytam (1914)
- Darülhayr-ı Âli (1903)
- İlk Çocuk Hastanesi Hamidiye Etfâl (1899)
- Darülaceze (1895)
- Hilal-i Ahmer Cemiyeti (1877)
- Maarif-i Umumiye Nizamnamesi (1869)
- Befediye Nizamnamesi (1868)
- Darülsafaka Cemiyeti (1863)
- İslahaneler (1863)
- Tesevülün Menline Dair Nizamname (1860)
- Eytam Nizamnamesi (1851)
- Sıbyan Okulları İle İlgili Hatt-ı Hümayun (1845)
- Evkât-ı Hümayun Nezareti (1826)
- Talim-i Sıbyan Fermanı (1824)
- İmâret-ü Dâri'ü Ziyâlet (17. Yüzyıl)
- Sıbyan Mektepleri (15. Yüzyıl)
- Darü'l Talim (15. Yüzyıl)

12 Ocak

1922

23 Nisan

1923

30 Haziran

30 Haziran

1924

Kadın Kurultayı Kuruldu

Himaye-i Etfâl Okulları Kuruldu

Himaye-i Etfâl Sektör Kuruldu

Sol Denetim Kurulu Kuruldu

Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyetleri Kuruldu

Gözetim Kurulu Kuruldu

Kadın Kurultayı Kuruldu

Himaye-i Etfâl Okulları Kuruldu

Himaye-i Etfâl Sektör Kuruldu

Sol Denetim Kurulu Kuruldu

Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyetleri Kuruldu

Gözetim Kurulu Kuruldu

Kadın Kurultayı Kuruldu

Himaye-i Etfâl Okulları Kuruldu

Himaye-i Etfâl Sektör Kuruldu

Sol Denetim Kurulu Kuruldu

Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyetleri Kuruldu

Gözetim Kurulu Kuruldu

Kadın Kurultayı Kuruldu

Himaye-i Etfâl Okulları Kuruldu

Himaye-i Etfâl Sektör Kuruldu

Sol Denetim Kurulu Kuruldu

Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyetleri Kuruldu

Gözetim Kurulu Kuruldu

Kadın Kurultayı Kuruldu

Himaye-i Etfâl Okulları Kuruldu

Himaye-i Etfâl Sektör Kuruldu

Sol Denetim Kurulu Kuruldu

Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyetleri Kuruldu

Gözetim Kurulu Kuruldu

Kadın Kurultayı Kuruldu

Himaye-i Etfâl Okulları Kuruldu

Himaye-i Etfâl Sektör Kuruldu

Sol Denetim Kurulu Kuruldu

Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyetleri Kuruldu

Gözetim Kurulu Kuruldu

Kadın Kurultayı Kuruldu

Himaye-i Etfâl Okulları Kuruldu

Himaye-i Etfâl Sektör Kuruldu

Sol Denetim Kurulu Kuruldu

Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyetleri Kuruldu

Gözetim Kurulu Kuruldu

Kadın Kurultayı Kuruldu

Himaye-i Etfâl Okulları Kuruldu

Himaye-i Etfâl Sektör Kuruldu

Sol Denetim Kurulu Kuruldu

Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyetleri Kuruldu

Gözetim Kurulu Kuruldu

Kadın Kurultayı Kuruldu

Himaye-i Etfâl Okulları Kuruldu

Himaye-i Etfâl Sektör Kuruldu

Sol Denetim Kurulu Kuruldu

Türkiye Himâye-i Etfâl Cemiyetleri Kuruldu

Gözetim Kurulu Kuruldu

Eskişehir Yolu Söğütözü Mahallesi 2177. Sokak No: 10/A
Çankaya – ANKARA
Tel: +90 (312) 705 40 00 • web: aile.gov.tr